

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پڕۆتۆکۆڵەکان

53

سالّی/ 2009 – بەرگی پەنجاوسێ

چاپی یەکەم/ سالّی 2009

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (16) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2009/6/10 ل5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (17) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2009/6/11 ل57

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (18) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2009/6/15 ل129

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (19) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2009/6/16 ل187

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (20) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2009/6/22 ل237

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (21) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2009/6/24 ل277

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (4)ی نائاسایی خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە 2009/7/9 ل353

ژمارە (16)ی ساڵی 2008

ماددەی یەکەم:

ماددەی شەشەم لەیاساکەدا هەموار دەکرێ و بەم شێوەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم: پرۆژەی دەستوور دەخرێتە بەر راپرسی گشتی و دوای پەسندکردنی لە پەرلەمان لای کەم بە رەزامەندی دوو لەسەر سێی ئەندامانیەوە.

دووەم: پرۆسەی راپرسی گشتی لەسەر پرۆژەی دەستور لە رۆژی شەممە رێکەوتی 2009/7/25 ئەنجام دەدرێت بە دەنگدانێکی نهێنی راستەوخۆ و سەرتاسەری.

سێیەم: راپرسی بە رادەربڕین دەبێ لەسەر ئەم پرسیارەی خوارەوە:{ئایا تۆ رەزامەندیت لەسەر پرۆژەی دەستورکە؟ وەڵامەکەشی بە (بەڵێ) یان (نەخێر) دەبێت}

ماددەی دووەم:

ماددەی حەوتەم هەموار دەکرێ و بەم شێوەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

ژمارەیەکی بەرچاو لە پرۆژەی دەستوری پەسندکراو لە پەرلەمان بە زمانە پەیڕەوکراوەکانی هەرێم (کوردی، عارەبی، تورکمانی و سریانی) چاپ دەکرێ بۆ ئەوەی بخرێتە بەردەستی گەل لە راپرسیەکی گشتیدا.

ماددەی سێیەم:

بڕگەی دووەم لە ماددەی هەشتەم هەمواردەکرێت بە زیادکردنی ئەم دەربڕینەی خوارەوە لە کۆتایی بڕگەکەدا: (بۆی هەیە سەبارەت بەوە پەیرەوی پێویست بەپێی ئەم یاسایە دەربکات).

ماددەی چوارەم: ماددەیەکی زیادکراوە:

پرۆژەی دەستورەکە بە پەسندکراو دەژمێردرێت بە بەدەستهێنانی دەنگی زۆرینەی دەنگدەران لە راپرسیەکی گشتیداو بەکارپێکراویش دادەنرێت دووای تێپەڕبوونی (30) ڕۆژ بەسەر راپرسیەکەدا.

ماددەی پێنجەم: مادەیەکی زیادکراوە:

ئەو کەسەی شیاوی دەنگدانی هەیە بۆ راپرسی سەر پرۆژەی دەستورەکە دەبێ ئەم مەرجانەی خوارەوەی تێدابێت:

1- دەبێ عێراقی وله هاووڵاتیانی هەرێمی کوردستان بێ و، هەژدە ساڵی تەمەنی تەواو کردبێت.

2- دەبێ ناوی لە تۆمارگەی دەنگدەراندا تۆمارکرابێت.

ماددەی شەشەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی حەوتەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی دەرچوونیەوە جێبەجێ دەکرێ و لەرۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بلاودەکرێتەوە.

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

١٠٢

ساڵی/ ٢٠١٤ — بەرگی سەدو دوو

چاپی یەکەم/ ساڵی ٢٠١٩

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (١٥) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٤/١٢/٩ ل ٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (١٦) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٤/١٢/١٦ ل ٧١

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (١٧) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە ٢٠١٤/١٢/١٨ ل ١١٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (١٨) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠١٤/١٢/٢٣ ل ١٦٣

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (١٩) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠١٤/١٢/٢٤ ل ٢٦٧

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (٢٠) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە ٢٠١٤/١٢/٢٩ ل ٣٢٥

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (٢١) خولی چوارەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠١٤/١٢/٣١ ل ٤٢٩

هەروەها بەرز کردنەوەی ئاستی عیلمی لە هەرێمی کوردستاندا، ئەمە دژی هیچ لایەنێك نییە، بۆیە هیوادارم بە سیاسی نەکرێت کاری لەسەر بکرێت بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێ ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د. فرست فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پاڵپشتی ئەو رایە دەکەم کە گفتوگۆی لەسەر بکرێ ئەو مەسەلەیە، بەڵام بۆ ئەوەی ئەو قوتابیە خۆشەویستانەی کە لێرە دانیشتوون تێکەڵاوی ئەو ململانێیە و ئەو موناقەشەی نێوانی ئێمە نەبن وە بتوانین بە یەك صیاغە لێی دەربچین، وە لەسەری رێك بکەوین وەکو صیاغەیەکی موەحەد، لەسەر صیاغە کێشەمان نەبێ، بۆیە پێشنیار دەکەم بۆ جەنابت بەپێی ئەو دەسەڵاتەی کە هەتانە بیست دەقە بدە فراکسیۆنەکان، بۆی ئەوە بتوانین نیو سەعات بدە فراکسیۆنەکان تا لەسەر صیاغیەك رێك بکەوین، بۆ ئەوەی لەسەر ئەم مەسەلەیە رێك بکەوین، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د. ابراهیم فەرموو.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێ سەیرە راستی هەڤاڵێت مە خرا هوسا دیار کر کو ئەو خودانێن عیلمینە و ئەم خودانێت جەهالەتێنە، ئەم خودانێت عیلمینە بێ شەك، چونکی ئەز یێ تەمسیلا لیژنەیەکێ دکەم، سەرۆکێ لیژنەیەکێ مە و رایا من دلیژنێ دا تەحەفوز بوو، بۆ مەعلوماتێن هەوە و بۆ خەڵکی مە ئەوێن چاڤێن خۆ ددەنێ، چونکی هەر ژ دەستپێکێ حەتا دویماهیێ ئەڤ بابەتە ب سیاسی هاتە کرن ئەگەر نە بەشی هندێ نەدکر کو ب ڤی شکلی بهێتە کرن، سێ میحوەرادا ئەڤ بابەتە هاتبوو عیلاج کرن کو کولیا پزیشکی زانکۆیا کورستان هاتە پاش ئێخستن و حەتا ب ڤی شکلی هاتە لادان یەعنی کو نەما، بەس دیارە کو سیاسەت پشت را هەبوویە لەورا رۆژ بە رۆژێ تۆندتر کرن، حەتا هەوەیین بەرێز ژی سیفەتەکا ئیستعجالێ دا ڤی مەوزوعی دا وەکو ابراهیم سمۆ ئەز دگەلدا نەبووم ئەو سیفەتا عەجالە دایێ، چونکی بابەت پێدڤی هندێ خاندن، دیتنا من بۆ ڤان هەڤالان ئەوێن بەشدار تێدا هەبووینە هەمیان ب سیاسەت ئاخفتن، هەمیان بۆ رایا خەڵکی ئاخفتن کەس ژ وان ب رایا زانستی نەئاخفتن و هەمیان ژی جهێ داخێ یە سەر حیسابا ڤان قوتابیێن خوشتڤی ئەڤ موزایەداتێت سیاسی ئینانە پەرلەمانی و ئەز هیڤیدارم تەلەبێن

وەکی دکتۆر فرستی گوتی نەئینە باریّن سیاسەتا مە یا تێکڕا، لەوا ئەز دبینم ڤان هەڤالّان خرا جهێ داخێ بوو .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئی کاك د. ابراهیم ئەمە نوقتەی نیزامی نییە، کاك د. سیراج فەرموو.

بەڕێز د. سیراج شێخ احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانم کاك د. فرست کردی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەمە دووبارە ئەبنەوە، تکایە دووبارەی مەکەنەوە، کاك عباس فەرموو.

بەڕێز عباس غزالی میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەموو باسی بابەتێك دەکەین کە ئاستی زانستی هەرێمی کوردستان بەرەو بەرزو بەرزتر بچێت، بەداخەوە کە من ئینسانێکی ئەکادیمیش نیم، بەڵام هەرچی ئەوەی ئەم ماوەیە باسم کردووە (سێرچ)م کردووە ئاستی زانکۆیەکانی ئێمە لە یونسکۆ لە (١٣٠٠٠-١٤٠٠٠)ە بە هۆی ئەو جەوە سیاسەی هاتۆتە پێش و تەحریم کردنی ئەو دوو سێ مانگەی کە معیارێکە لە یونسکۆ ئاستی عیلمیمان لە (١٢و١٣) هەزار بەرد بۆ(١٤و١٥و١٦)ە، ڕەنگە زانکۆیەکانی ئێمە لە یونسکۆ بێنە دەرێ جا بۆ ئەوە،باشتر وایە ئەم بابەتە ئەگەر عیلمیە بۆ عیلمییەکان بەجێبێڵین و نەیکەینە موزایەدەیەکی سیاسی بە ئەکادیمی بە میعیارەکانی یۆنسکۆ بچنە پێش کە هۆڵ و تحلیلات نابێتن بە عیلم پێش چوون نییە، لەگەڵ ڕێزو سلاّو بۆ داخوازی قوتابیانی خۆشەویستی وئاستی بەرزی زانستیشمان، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جعفر فەرموو.

بەڕێزجعفر ابراهیم ئێمینکی /جێگیری سەرۆکی پەرلەمان:

وەڵاهی من وا دەبینم ئەم پرسە هەندێك هەستیاری بە خۆیەوە بینیوە کە نەدەبا ئەو هەستیاریە بەخۆیەوە ببینێ، وە من لە شوێنی سەرۆکایەتی قسە دەکەم، بێ لایەنانە قسە دەکەم، وە حەقیقەتیش مەوزوع و ئەم پرسە نابێ بە سیاسی بکرێ، نابێ بە حیزبشی بکەین، ناکرێ بە میزاجەوەش موعامەلەی لەگەڵ بکەین، وە لە هەرسیستەمەك لە دونیا بێت دەبێت خزمەتی قوتابی بکەین، قوتابی سەنتەری ئەوەیە سیستەمی پەروەردە بێ هەر چ سیستەمەکی تر بی وە ئەوەی قوتابی بەدەر لەو مەوزوعە دەربێ، بکەم مەوزوعەکەش لێرە مەوزوعەك لێرە ئیشکالەك پەیدا بوویە حەز دەکەم بە و تێگەیشتنە، ئێمە بەو مەوزوعە بچین، یەعنی حیکەمەتەك هەیە لە مەبدەئی فەسڵی سولّتات، یەعنی دانانی ئەوە بە حیکمەتەوە دانراوە، وە ئەو مەوزوعە بە حەقیقەت، یەعنی باسی ئەوە نەکەین کە دەرس دروست دەبێ تەوافوق تێك

دەچێت من بەو چاوە حەز دەکەم هەموومان بەو چاوە تەماشا نەکەین، بەڵام ئەوەیە ئێمە سەرەتایەکی باشمان هەیە لەم خولەدا ئەوە دەبێ بییپارێزین، چۆن دەییپارێزین؟ تەسەور دەکەم لە سەرۆکایەتی پەرلەمانیش هەوڵەکی زۆر باشمان داوە لە هەردوو لاوە لە حکومەتەوە، لە پەرلەمانەوە بەراستی بە تێگەیشتن مەسەلەکان بێینە پەرلەمان، وە لە پەرلەمان یەکلایی بکەینەوە لێرە نوقتەك هەیە پەیوەستە بە سیستەمی وەزارەتەك، یەعنی مەسەلەیەك مەسەلەیەکی ئاسایی نییە تۆ سیستەمەك یان وەزارەتەك دەگۆڕی یان هەموارى دەکەی خۆی حازر نەبیت خۆی ڕێی نەدابیت لێرە پرسیارەك دروست دەکاتن مەوزوعەکە بەو چاوە تەماشا دکەین خۆی دەبوا پێشتر بێینە پێشەوە وەزارەتە ئەنجومەنی وەزیرانە من پاساو بۆ کەس ناهێنم دەڵێم دەبوا لەم مەوزوعەدا، بەڵام ئەو ئایا کەم تەرخەمی بوویە؟ من باوەر ناکەم ڕەنگە لێرەدا ئەو میکانیزمەی لێرە لەسەر ئیش دەکەین بە شێوازێکی تر، ئەو مەوزوعەی مە پەیوەست نییە بەوەی پێشی بێخم، پاشی بێخم ئەوەی ئێستا موناقەشە دەکەین زووتر، بەڵام مەوزوعەکە، یەعنی ئەو مەوزوعە، مەوزوعێکە بە تەئکید تەخەسوسییە، یەعنی مەوزوعی سیستەمی وەزارەتەك بگۆڕێ هەر کام وەزارەت بیتن مەوزوعەکی تەخەسوسییە دەبوا ئەمە لەبەر چاو بگیرێ من هەر ئەمەم هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەیخەینە دەنگەوە پەسەند کرا لە دوای ئەوە، ئەگەر ئەتانەوێ ڕێك بکەون لەسەر ناوەڕۆکی پرۆژەیەك ڕێستێك وەرئەگرین تا ڕێك کەون، ئەگەر پێش وپاش کرا کێ لەگەڵ ئەوەیە کە بڕگەی چوارلە بەرنامەی کاری ئەمڕۆ بکرێتە شوێنی بڕگەی دووەم با دەست بەرز بکاتەوە؟ (٦٢)کەس لەگەڵیەتی، کێ لەگەڵی نییە؟ (١) دژیەتی، کەواتە پەسەند کرا، بۆ ماوەی بیست خولەك ڕێستێك وەرئەگرین تا فراکسیۆنەکان بتوانن بگەنە چارەسەرێك لەسەر ئەو بابەتە .

خاتوو ئێڤار فەرموو.

بەڕێز ئێڤار ابراهیم حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەللاهی من پرسیارێك لە لام دروست بوو، ئەگەر دەزانن گرفت دروست دەبێتن بۆ دەیخەنە بەرنامەی کار.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان جێبەجێی ئەکەین نازانم ئەمە پەیوەندی بەمەوە نییە.

کاك رابوون فەرموو.

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

سەرۆکایەتی فراکسیۆنەکان لە کوێ کۆ ببینەوە؟ لە سەرۆکایەتی پەرلەمان؟.

دانیشتنی سێیەم

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان.

دانیشتنەکەمان بەناوی گەلی کوردستانەوە دەست پێ دەکەینەوە، خولی چوارەمی هەڵبژاردن، ساڵی دووەم، دانیشتنی ژمارە (١٨) ڕۆژی دانیشتن ٢٠١٤/١٢/٢٣ لەبڕگەی دووەمی بەرنامەی کاری کە بریتیە لە گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠) ی ساڵی ٢٠٠٨ بە پێی ماددەکانی (٧٢ و ٧٤ و ٧٥) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، ژمارە (١) ی ساڵی ١٩٩٢ ی هەموار کراو، داوا لە هەر دوو لیژنەی پەیوەندادار، لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پەروەردە دەکەین کە بێنە سەر مەنەسە بۆ دەست پێ کردن بە گفتوگۆ کردن لەسەر پرۆژە یاسا، فەرموون.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز بڕیاردەری لیژنە ئەسڵی پرۆژە یاسایەکە دەخاتەڕوو.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك گۆران فەرموون.

بەڕێز گۆران ئازاد حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمانی کوردستان، ئەسڵی پرۆژەکە هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی ٢٠٠٨ یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی، ماددەی یەکەم، ماددەی حەوتەم لە یاسایەکە هەموار دەکرێتەوە بەم شێوەیە:

دەزگاکانی خوێندنی باڵا لە زانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەری توێژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێن و ئەم دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە دەلکێن:

١/ زانکۆی سەڵاحەدین ـ هەولێر.

٢/زانکۆی سلێمانی.

٣/زانکۆی دهۆك.

٤/زانکۆی کۆیە.

٥/ زانکۆی هەولێری پزیشکی.

٦/زانکۆی کوردستان.

٧/ئەنجومەنی باڵای کوردستان بۆ پسپۆرییە پزیشکییەکان.

٨/ دەستەی خوێندنی تەکنیکی هەولێر ـ سلێمانی.

٩/ دەستەی کوردستان بۆ خوێندنە ستراتیجیەکان و توێژینەوە زانیستیەکان.

١٠/ هەر دەزگایەکی دیکەی حکومی کە هەنە یان دوای دەرچوونی ئەم یاسایە لە نوێدا دروست دەبێ.

ماددەی دووەم/

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێ گەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی سێیەم/

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی چوارەم/

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان جێ بەجێ دەکرێ.

هۆیەکانی دەرچووانی ئەم یاسایە

بۆ ڕێکخستنەوەی هەڵەی یاسایی کە پشتی بە ڕێنمایی بەستووە، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، ڕاپۆرتی لیژنە پەیوەندارەکان لەسەر پرۆژە یاسا پێشکەش کراوەکە، د.بەهار فەرموون.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری یاسایی سەبارەت بە پرۆژە یاسای هەموواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی، ڕۆژی یەك شەممە ٢٠١٤/١٢/٢١ ی زایینی بەرامبەر بە (٣٠) سەرماوەرزی (٢٧١٤) ی کوردی، لیژنەی کاروباری یاسایی کۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا سەبارەت بە پرۆژە یاسای هەموواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠) ی سالی (٢٠٠٨) کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوەو لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (١٠) ی ڕۆژی دوو شەممە ڕێکەوتی (٢٠١٤/١١/١٠) لە پەرلەمانی کوردستان خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، دوای گفتوگۆ کردن لیژنەکە گەیشتە ئەم ئەنجامەی خوارەوە، سەبارەت بە ناونیشانی پرۆژە یاسایەکە پێشنیاری دەکەین بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

یاسای هەموواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠) سالی (٢٠٠٨)

ماددەی یەکەم/

ماددەی حەوتەم لە یاسایەکە هەموار دەکرێتەوەو بەم شێوەیەی خوارەوە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم/ دەزگاکانی خوێندنی باڵا لە زانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەری توێژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێن و ئەم دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە دەلکێن:

١/ زانکۆی سەڵاحەدین ـ هەولێر.

٢/زانکۆی سلێمانی.

٣/زانکۆی دهۆك.

٤/زانکۆی کۆیە.

٥/ زانکۆی سۆران.

٦/زانکۆی زاخۆ.

٧/زانکۆی ڕاپەڕین.

٨/ زانکۆی هەڵەبجە.

٩/ زانکۆی گەرمیان.

١٠/ زانکۆی چەرمۆ.

١١/ زانکۆی کوردستان ـ هەولێر.

١٢/ زانکۆی پۆلی تەکنیکی سلێمانی.

١٣/ زانکۆی پۆلی تەکنیکی هەولێر.

١٤/زانکۆی پۆلی تەکنیکی دهۆك.

١٥/ ئەنجومەنی باڵای کوردستان بۆ پسپۆریە پزیشکییەکان.

١٦/ دەستەی کوردستان بۆ خوێندنە ستراتیجیەکان و توێژینەوە زانستییەکان.

١٧/ هەر دەزگایەکی دیکەی حکومی کە هەیە یان دوای دەرچوونی ئەم یاسایە دادەمەزرێن.

دووەم/ وەزارەتی خوێندنی باڵا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بەزانکۆکان لە چوارچێوەی ڕێنمایی تایبەت.

ماددەی دووەم/

هیچ تێبینیەکی لەسەر نییە.

ماددەی سێیەم/

هیچ تێبینیەکی لەسەر نییە.

ماددەی چوارەم/

هیچ تێبینیەکی لەسەر نییە.

هۆیەکانی دانانی ئەم یاسایە

بۆ بەرەودان بە ڕەوتی زانست و ڕێکخستنەوەی سەرجەم دەزگا و ناوەندەکان لە چوارچێوەی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی، د.جوان فەرموون.

بەڕێز د.جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاپۆرتی لیژنەی کاروباری پەروەردە وخوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی، ئاماژە بە نووسراوتان ژمارە (ك/ ١١٣٠) لە (٢٠١٤/١١/١٦) سەبارەت بە دەقی پرۆژە یاسای هەموارى یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) بە پێی ماددەی (٧١) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، ژمارە (١)ی هەموارکراوی ساڵی (١٩٩٢)ی پەرلەمانی کوردستان عیراق، لیژنەمان ڕۆژی دوو شەممە بەرواری (٢٠١٤/١١/١٧) بە ئامادەبوونی سەرۆك و بڕیاردەر و ئەندامانی لیژنە، لیژنە کۆبوونەوەی خۆی ئەنجامدا بۆ تاوتوێکردنی قسەکردن لەسەر ئەم پرۆژە یاسایە و نووسینی ڕاپۆرت لە باریەوە بەم شێوەیەی خوارەوە:

ماددەی یەکەم/

بڕگەی ژمار (٦) بەم جۆرە دابڕێژرێتەوە:

٦/ زانکۆی کوردستانی هەولێر.

ماددەی دووەم و سێیەم و چوارەم، وەك خۆی بمێنێتەوە، تێبینیمان لەسەر نیە، هۆکارەکانی دەرچووانی ئەم یاسایە بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

بۆ ڕێکخستنەوەی ئەم هەڵە یاساییەی کە لەبڕگەی (٢) ماددەی (٧) یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨)ی هەموارکراو لە داڕشتنەکەدا پشت بە ڕێنمایی بەستووە و هاوکات بۆ ئەوەی هیچ زانکۆیەکی حکومی لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا نەمێنێ، ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

تێبینیشمان هەبوو لیژنەمان پێشنیاری کرد کە وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ئامادەبێ، تەبعەن بە نیسبەت واژووەکان نازانم ڕوونکردنەوە بدەم یان نا؟ ئەم بەڕێزانە واژوویان کردووە، (د.ڕێواز فائق، د.جوان (مۆڵەت بووە)، د.ابراهیم (تەوقیعی کردووە، بەڵام تەحەفوزی لەسەری هەیە)، د.شێرکۆ، زۆزان صادق (مۆڵەت بووە)، سهام عمر قادر، شکریه اسماعیل، د.شوان قەڵادزەیی، مەردان خدر(واژووی کردووە، بەڵام تەحەفوزی هەیە)، وحیده یاقو (واژووی کردووە، بەڵام تەحەفوزی هەیە)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ماددەی یەکەم هەر یەکە لە ئەسڵی پرۆژەکە و لە ڕاپۆرتی لیژنە پەیوەندارەکان بخوێننەوە، بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکرێ، کاك گۆران فەرموون.

بەڕێز گۆران ئازاد حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

له ناونیشانی پرۆژەکەوە دەست پێ دەکەین، ناونیشانی پرۆژەکە هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.بەهار فەرموون.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی پرۆژەکە لیژنەکەمان پێشنیار دەکات بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە:

یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) واتە ژمارە و ساڵەکەمان خستۆتە دواوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە هیچ قسەیەکتان هەیە لەسەر ناونیشانەکەی؟ فەرموون.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نا، نەخێر بەڕێز.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەندامانی پەرلەمان قسەتان هەیە لەسەر ناونیشانی یاسایەکە؟ قسەی لەسەری نییە، کەواتە دەیخەینە دەنگەوە، تکایە بیخوێننەوە لیژنەی یاسایی بۆ ئەوەی بیخەینە دەنگەوە، فەرموون.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناونیشانی یاسایەکە(یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵیەتی؟ (٧٢) کەس لەگەڵیەتی، کێ دژیەتی؟ کەس نییە، کەواتە پەسەند کرا. کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم/

ماددەی حەوتەم لە یاسایەکە هەموار دەکرێتەوە بەم شێوەیە، دەزگاکانی خوێندنی باڵا لەزانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەری توێژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێن و ئەم دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە دەلکێنرێن:

١/ زانکۆی سەلاحەدین ـ هەولێر.

٢/زانکۆی سلێمانی.

٣/زانکۆی دهۆك.

٤/زانکۆی کۆیه.

٥/ زانکۆی هەولێری پزیشکی.

٦/ زانکۆی کوردستان.

٧/ ئەنجومەنی باڵای کوردستان بۆ پسپۆرە پزیشکییەکان.

٨/ دەستەی خوێندنی تەکنیکی هەولێر ـ سلێمانی.

٩/ دەستەی کوردستان بۆ خوێندنە ستراتیجیەکان و توێژینەوە زانستییەکان.

١٠/ هەر دەزگایەکی دیکەی حکومی کە هەیانە، یان دوای دەرچوونی ئەم یاسایە لە نوێ دادەمەزرێن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.بەهار فەرموو.

بەڕێز د.بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم/

ماددەی حەوتەم لە یاسایەکە هەموار دەکرێت و بەم شێوەیە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم/ دەزگاکانی خوێندنی باڵا لە زانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەری توێژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێن و ئەم دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە دەلکێن:

١/ زانکۆی سەڵاحەدین ـ هەولێر.

٢/زانکۆی سلێمانی.

٣/زانکۆی دهۆك.

٤/زانکۆی کۆیه.

٥/ زانکۆی سۆران.

٦/زانکۆی زاخۆ.

٧/زانکۆی ڕاپەرین.

٨/ زانکۆی هەڵەبجە.

٩/ زانکۆی گەرمیان.

١٠/ زانکۆی چەرمۆ.

١١/ زانکۆی کوردستان ـ هەولێر.

١٢/ زانکۆی پۆلی تەکنیکی سلێمانی.

١٣/ زانکۆی پۆلی تەکنیکی هەولێر.

١٤/زانكۆی پۆلی تەكنیكی دهۆك.

١٥/ ئەنجومەنی باڵای كوردستان بۆ پسپۆریە پزیشكییەكان.

١٦/ دەستەی كوردستان بۆ خوێندنە ستراتیجیەكان و توێژینەوە زانستییەكان.

١٧/ هەر دەزگایەكی دیكەی حكومی كە هەیە یان دوای دەرچوونی ئەم یاسایە دادەمەزرێن.

دووەم/ وەزارەتی خوێندنی باڵا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بەزانكۆكان لە چوارچێوەی ڕێنمایی تایبەت.

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان، ئەمەوێ ئەوە ڕوون بكەمەوە ئەوەی جیاوازی هەیە لە ڕاپۆرتەكەی ئێمە لەگەڵ ئەسڵی پرۆژە یاسایەكە تەنها ئەو چەند زانكۆیەیە كە دوای ساڵی (٢٠٠٨) دروست بوون و لە چوارچێوەی قانونی وەزارەتی خوێندنی باڵا ڕێك نەخراونەوە، ئێمە خستوومانەتەوە ناو وەزارەتی خوێندنی باڵا و بڕگەی دووەمیان زیاد كردووە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

سوپاس، ماددەی یەكەم لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەدە وخوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی، د.جوان فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ماددەی یەكەم بڕگەی ژمارە (٦) بەم جۆرە دەبێ، (٦/ زانكۆی كوردستان ـ هەولێر).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

كێ قسەی هەیە لەسەر ئەم مادەیە؟ كاك ابوبكر نوقتەی نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز ابوبكر عمر عبدالله(ابوبكر هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەو دەنگدانەی بەیانی كردمان (٣) دەقیقەكە هیواردارم هەموومان پابەند بین پێوەی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

خاتو امنە فەرموو.

بەڕێز امنە زكری سعید:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئەڤ مەوزوعەیا گرێدایێ مەسیرێ تەلەبە ڤە، گەلەكا بەحسێ هەندێ كر ئەمە مەوزوعەكا زانستییە و مەسیرێ قوتابیانی تێدا هەی، ئەم تەئیكدی دكەم مەسیرێ تەلەبا مەوزوعەكا زانستیە، لبەر هەندێ وەخت بۆ ناهێتەدانان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

دەنگدانی بەیانی بەو شێوەیە بوو کە لیژنە پەیوەندارەکان قسە دەکەن، ئەوانەی کە ناو دەنووسن بە کراوەیی، دوایی ئەندامانی تری پەرلەمان دەتوانن هەر یەکە سێ دەقیقە قسە بکەن، کاك فخرالدین فەرموو.

بەڕێز فخرالدین قادر عارف(سکرتێری پەرلەمان):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو بەڕێزانە پێشتر ناوی خۆیان تۆمار کردووە بۆ گفتوگۆ کردن لەسەر هەمواری یاسایەکە (شوان شێخ احمد، جوان اسماعیل، شکریە شێخانی، بەهزاد دەرویش) ئێستا ناوی ئەم بەڕێزانەمان تۆمار کردووە، (گەشە دارا، سالار محمود، صالح فەقێ، قادر ئۆتمان، عزت صابر، انس محمد، شرین حسنی، تحسین اسماعیل، فرست صۆفی، د.سراج، عباس غەزالی، ڤیان عباس، مەردان خدر، ڤەمان فیصل، فرحان جوهر، ڕابوون توفیق، هەورامان حەمە شریف، ئومێد حەمە علی، بێستوون فائق، سۆران عمر، انور قادر، حسن صالح، عمر عینایەت، شێرکۆ جەودەت، شێرکۆ حەمە امین، سهام عمر، بێگەر تاڵەبانی، حاجی کاروان، زولفاخان، زانا عبدالرحمن، هیڤا حاجی، فیروز طه).

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان شێخ احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من وام پێ باشە لەبەرئەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا خۆی ناتوانێ زانکۆ دروست بکات، بۆیە پێم باشە بە ڕێنمایی بێت لەلایەن ریئاسەتی مەجلسی وزەرا بە ڕێنمایی بێت تایبەتمەندی بداتە هەر یەك لە زانکۆکانی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.جوان فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، من وەك مامۆستایەکی زانکۆ قسە دەکەم لێرە، ڕەئی و بۆچوونی خۆم دەڵێم، یەکەم/ زانکۆی کوردستان کە دامەزراوە بە ڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (٣٩١٥) لە (٢٠٠٦/٢/٤) ئەو پرسیارە زۆر لە ئێمە دەکرا، ئایا زانکۆی کوردستان زانکۆیەکی حکومییە یان ئەهلیە، زانکۆی کوردستان زانکۆیەکی حکومیە، بەڵام ئەگەر حکومیە بۆ پارە لە قوتابی وەردەگیردرێت؟ بە گوێرەی

ئەو ڕێنماییەی لە بن دەستمانە ڕێنماییەك، چونكە تایبەتمەندی خۆی هەیە زانكۆی كوردستان، ئەو تایبەتمەندیەش سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران داویەتی، بە ڕێنمایی بڕیاری سەربەخۆیە لە بڕیار وەرگرتن، فەقەرەكەشتان بۆ دەخوێنمەوە، (زانكۆی كوردستان ـ هەولێر زانكۆیەكی سەربەخۆیە، بەو مانایە دەستەی بەڕێوبەرایەتی و سیستمی خوێندنی قوتابیان و پەسەند كردنی پرۆتۆكۆڵ، لەگەڵ زانكۆی دەرەوە سەربەخۆ دەبێ و بڕیار لە دەستی خۆی دەبێت)، بە نیسبەت پارە وەرگرتنەكەی، هەر لە ڕێنماییەكانی زانكۆ دا هاتووە، زانكۆی كوردستان كە لە دەستووری زانكۆی كوردستان داهەیە، دەڵێ (وەك زانكۆیەكی حكومی سەربەخۆ بە پێی فەرمان و نووسراوی ژمارە (٣٩١٥) لە (٢٠٠٦/٤/٤) و بە پێی دەستووری زانكۆ لە (٢٠٠٩) بڕگەی (٣٥) هاوپێچ ژمارە (١) لە دەسەلاتەكانی زانكۆ بریتیە لە داواكردن و وەرگرتنی پارە بەو شێوەی زانكۆ بە گونجاوی دەزانێ) ئێستا ئەوانە ڕوون دەكەمەوە، چونكە زۆر پرسیار لەو بارەیەوە هاتووە، واتە لەژێر تایبەتمەندی خۆی دەتوانێ ڕێنمایی بۆ ئەو زانكۆ دەربكات و جێ بەجێ ی بكات، حەتمەن ئینكار ناكرێ ئەوە، یەعنی من گۆرانم نابێ باسی لایەنی ئیجابی بكەم، چونكە عایدی سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران و چونكە عایدی پارتییە، نا نەخێر من باسی لایەنی زانستی دەكەم، دەبی باسی حەقیقەتەكەی بكەم، حەتمەن سەرۆكایەتی ئەنجومەنی وەزیران ڤێرژنێكی هەبووە، بینینێكی هەبووە ئەو كات ویستوویەتی خەریجی پرۆفیشنالێ لە كوردستان هەبێ و بازاڕی كار هەبێ و بە زمانی ئینگلیزی پێرفێكت قسەی بكەن، دەتوانێ حكومەت ئەو كات لەسەر كەفائەتی ئەمانەی كە خەریج بوون تا ئێستا لە (٢٠٠٦) ەوە تا ئێستا با بڵێین هەشت ساڵە خەریجی ئەو زانكۆیەنە، دەتوانێ حكومەت لە دەزگایەكانی ئیعتمادی لەسەر بكات، ئینكار ناكرێ ئەم ڕوئیایە هاتە دی، تا ئێستا زانكۆی كوردستان لە (٢٠٠٦) بەهەزاران خوێندكار و قوتابی ئامادەی كرد لە هەموو دەزگایەكی تر جا چ میری بێ چ تایبەت بێ، لە هەموو ئیختساسەكی گرنگ كە ئیختساسی خزمەتی واقعی كوردستان و هەرێمی كوردستانی كرد، پێویستی پێ بوو واقعی هەرێمی كوردستان لە بواری نەفت، لە بواری عیلاقاتی دەوڵی، دووەم/ دەمەوێ بەراوردەكی بكەین لە مابەینی زانكۆ حكومیەكان و زانكۆی كوردستان، حكومیەكان كە ماموستای زانكۆ دەنالێنن لە غیاباتی، هەر سەفرەك دەبوو یان پشوویەك دەبوو قوتابی فێرە غیاباتی جەماعی بوو، پێشی پشووەكە و سەفرەكە و موناسەبەكەی نەدەهاتە دەوام و موحازەرەی لێ دەدا و پاشی عوتلەكەش نەدەهاتە دەوامێ، تەرقین قەید دەكرا، پاشی ماوەیەكی حزب، حزبایەتی و علاقات و نوێنەری قوتابیان وای دەكرد تەڵەبەكان بە سەبەبی غیابات ئەوەی تەرقین قەید كراون دەگەڕانەوە، بەڵام ئەوەی لە زانكۆی كوردستان نابینی، خاڵی دووەم/ لە تاقی كردنەوەی كۆتایی بەعزێك لە كۆلیژە حكومیەكان، بەعزێكیان هەموویان نا، هەتا نیسبەی نەجاحیش زیاد بی، (١١ـ ١٣) دەرەجە دەدرا تەڵەبەی، ئەمەی لە زانكۆی كوردستان نابینی، بە گۆترە ئەوها دەرەجە بدرێتە تەڵەبەی هەتا ناجح بن، سێیەم/ بازاڕی كار بۆ زانكۆی كوردستان جەنابتان دەبینن ئەوەی خەریجی زانكۆی كوردستانە دامەزراوە، ئێستا ئێمە كە ئەندام پەرلەمان دەبینن حەقیقەتەكەی دەبینن ماوە ماوە لە پێش دەرگای پەرلەمان قوتابی هەڵوێستی هەیە و خەریج، نە كەرتی

میری پێویستیانی پێ هەیە، نە شوێنیان ئەو ئیختساساتانە مەتڵوب نییە لە کەرتی تایبەتیش، بەڵام ئەوە لە زانکۆی کوردستانی نابینی، بە نیسبەت عبور، ببورن تا پەیامەکەی نەگەیەنم حوکم مەکەن، چونکە لایەنی ئەوە دەبینن لێرە حەقەکەی دەڵێم، ..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان لە شوێنی خۆتانەوە تەعلیق لەسەر قسەی ئەندامانی خۆمان مەدەن، هەر ئەندامێکی پەرلەمان ئازادە لەوەی کە ڕای خۆی دەڵێ، دواتر ئێوەش دەتوانن ڕای خۆتان بڵێن، د.جوان فەرموو.

بەڕێز د.جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەت عبور، پەڕینەوە، لە زانکۆی کوردستان پەڕینەوە نییە، بەڵام لە زانکۆ حکومیەکان، سااڵن ماددەیەك نەبوو دوو مادده بوو، بەڵکو دەوری سێیەمیشمان هەبوو، ئەوانە هەمووی وای لێ کرد ئاستی زانستی لە زانکۆیەکانی هەرێمی کوردستان بێتە خوارێ، ئاستی زانستی جامیعەی کوردستان بەرز بێتەوە، چونکە ئەو شتانەی ناکات ئەو زانکۆیە، لەڕووی کوالێتی و لەڕووی کەفائەتی ئینگلیزی لەڕووی بازاڕی کار، لەڕووی زانستی و علمیەوە، زانکۆی کوردستان باشە و زۆریش باشە، ئەمە بەگشتی ڕاوبۆچوونی من بوو لەسەر زانکۆی کوردستان، بەڵام دێمە سەر خاڵی گرنگ، ئەو قسانەی کە دەکرێ، جوابی دەدەمەوە ئەوکات لە ئیعلام من زۆر دەرناکەوم ئەگەر بیستبتان، بەڵام ئەوە لێرە باسی دەکەم کە ئەو قسانەی کە دەکرێ کە کۆڕی مەسئول یان کچی مەسئول لە جامعەی کوردستان یان لە جامیعەکانی ئەهلیە، باشە من ئەو پرسیارە دەکەم ئەدی لە جامعەکانی حکومی تر کۆڕی مەسئولی تێدا نییە، باشە من د.جوانم ئەگەر منداڵی من لە جامعەی کوردستان بێ دەبی بڵێن ئەوە کچی ئەندام پەرلەمانە لە جامیعەی کوردستانە، من دەزانم موەزەفە و سولفەی دەکات هەتا منداڵی لە جامیعەیەکی باش دابنێ کە جامیعەی کوردستانە، قەردیش دەکات هەتا منداڵی لەو جامیعانە بێ، واتە هەموو کۆڕە مەسئول نییە، لەگەڵ ئەوە تێبینیشم هەیە خوێندن مافە، فەقیر و زەنگین دەبی خوێندن بکات، کۆڕە مەسئول و کچە مەسئول حەقی هەیە خوێندنی بکات، بەڵام پۆینتەکە لێرەدا نییە، کۆڕە مەسئول نابی لەو شوێنانە بخوێنێ، پۆینتەکە لێرەیە ئایا ئەو مەرجانە و ئەو شروتانەی ئەوەی لەسەر منداڵی فەقیر جێ بەجێ دەکرێ، لەسەر منداڵی مەسئولیش جێ بەجێ دەکرێ، ئەوەیە تێبینی ئێمە، بە نیسبەت کردنەوەی بەشی پزیشکی لە زانکۆی کوردستان، تەبعەن کەموکورتی زۆر تێدایە، ئێستا حاڵی حازر من لەگەڵ ئەوەی نیمە ئەو کۆلیژە بکرێتەوە، چونکە مارکتنگ و تەرویجی بۆ نەکراوە، چونکە ڕای جیهەتی پەیوەندار وەرنەگیراوە، ڕاستە مونافەسە مەتلوبە برادەران و بەڕێزان، یەعنی دەبی زانکۆیەك لەگەڵ زانکۆیەکی تر فەرقی هەبێ، مونافەسە هەبێت، بەڵام فەرقی تەبەقی دروست نەبێ، وەك چ؟ غوبنە، ئەوە زوڵمە، زانکۆیەك، زانکۆی کوردستان (٨٩) موعەدەڵی وەردەگری و (٩٠)ی وەردەگری، بەڵام یەکێك لە زانکۆی حکومی (٩٩) یە و وەرنەگیرایە لە پزیشکی، ئەو سااڵەش ئێوە

دەبینن، زانکۆی پزیشکی هەولێر و پزیشکی ددان سەد پۆینت یەك ئەوجا وەرگیراوە، یەعنی (٩٩)ی وەرنەگرتووە، (١٠٠)ی وەرنەگرتووە، ئەوە فروقی تەبەقیە واتە حەقیانە ئەو تەڵەبانە کە خۆپیشاندان دەکەن، مافی خۆیان دەوێ، ئەوەی (ذوی) ئیختساسە دەزانی ئەمن چ دەڵێم، ئەو ئیمتیازە کە دراوەتە زانکۆی کوردستان، تەمەنام دەکرد حکومەت ئەو ئیمتیازەش بداتە زانکۆکانی دیکە، چونکە زانکۆکانی دیکەش قوتابیەکانی هاوولاتی هەرێمی کوردستانن، نابێ ئیمتیازەکی بدەیە جامعەیەکی و نەدەی بە ئەوەی دیکە، مونافەسە با هەبێ، بەس ڕێنجەکە ئەوەندە زۆر نەبێ، هەشتا و نۆ لە کوێ و سەد لە کوێ، ڕای من و بۆچوونی من کە مامۆستای زانکۆم، ئەو تایبەتمەندیە کە دەدرێتە زانکۆی کوردستان دەبێ بدرێتە هەموو زانکۆکانی دیکە، هەر زانکۆیەك من نەك ئێستا کە باسی ئەوەی دەکەم کە ئەندام پەرلەمانم، پێش ئەوەی ببمە ئەندام پەرلەمان ئەو قسەیەك کردووە، هەر زانکۆیەك ئەگەر بتەوێ پێش بکەوی دەبی سەربەخۆ بێ و ئازاد بێ و لەلایەنی ئەکادیمی و دارایی و کارگێڕی، ئێستا وەزارەتی خوێندنی باڵا بەڕێزان بە ئسلوبەکی زۆر تەقلیدی بەڕێوە دەچێ، لە هەیکەلی تەنزیمی و لە دەسەڵاتی و ئێمە ئێستا لە عەهدێکین و لە زەمانێکین دەبی دەسەڵات لەسەرێ نەبێ، دەبێ دەسەڵات بێتە خوارێ، هەموو دەسەڵاتەکان لەسەرێیە، واتە دەسەڵات دەبێ لە وەزارەتی بێتە سەرۆکی زانکۆ و سەرۆکی زانکۆ و لەوێشەوە بۆ ڕاگری و لەوێشەوە بۆ سەرۆکی بەش، ئەوها زانکۆ بەرەو پێش دەچێ، چونکە دەڵێ (اهل مکە ادری بشعابها)، بۆ؟ چونکە خەڵك و مامۆستا و یان سەرۆکی بەش یان ڕاگر یان سەرۆکی زانکۆ ئەو پەیوەندی ڕاستەوخۆی لەگەڵ قوتابی هەیە، دەزانی کێشەکە لە کوێیە و دەزانی کەموکورتیەکە لە کوێیەو لە کەفائەتی مامۆستای هەیە، لە تورقی تەدریسی هەیە، ئەوانە هەموو دەکرێ و واتە بەس دوو شتی ترم هەیە، ڕۆڵی وەزارەتی خوێندنی باڵا تەنیا بریتی بێ لە کاری تەمویل و سەرپەرشتیاری و چاودێری و بەدواداچوون، ڕۆڵی ئەوەندە تەقلیدی نەبێ، لەبەرئەوە من حایرم لە دوو خاڵی، من نامەوێ زانکۆی کوردستان لەژێر باڵی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بێ، چونکە دەبێتە بانێك و دوو هەوا، نامەوێ لە عەینی کات لە بن باڵی وەزارەتی خوێندنی باڵا بێت، چونکە لەبەر ئەو هۆکارانەی باسم کرد، سەبرتان هەبێ بزانن لە ئەخیری چ دەڵێم، بەشەرتێك وەزارەتی خوێندنی باڵا دەبێ گۆڕانکاریەکی جەزری لێ بکرێ لە ئیجرائات و لەو ئسلوبە تەقلیدیانەی بەکاری دێنێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.ابراهیم نوقتە نیزامیت هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د.ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بڕاستی من تەعلیقەکا بەسیتێ هەی، کە ئیجازە بدە، من پێ خۆش نەبوو د.جوان وەکی مامۆستایەکا زانکۆی خۆ دەنیاسینی ئەنداما پەرلەمانییە، ئەگەر مامۆستایەکا زانکۆی بایە، دەوا موقتەرەحاتا خۆ بداتە چەند پسپۆرا و پسپۆر دەنا بۆ لیژنەیا و لیژنە تەقدیم کات، تە ب دلێ خۆ ئاخافت، ئەڤە تو ڤێ گاڤێ نە

نوێنەرا لیژنا پەروەردە وخوێندنی باڵا بەت وێ مەنەسێ نەبووی، وەختێ تو لقێ مەنەسێ ی تەمسیلا لیژنا پەروەردە و خوێندنی باڵا تنێ بکەی، وەکو ئەندام پەرلەمان ڕەئیا خۆیا هەی بەس ئەڤ ڕەئیا دووروەدرێژ من تەمەنا دکر ل لیژنا پەروەردێ ڕۆژەکی بدابا بەرسڤێ مە، مە ڕاپۆرتەکا دیرودرێژ دابا سەرۆکی پەرلەمانێ، بڕاستی ژی ئیجحافەکی حەقێ حیزبەکا سیاسی هاتە کرن، ژ لایێ د.جوان ڤە، کو دڤیا کلدات کۆرە کر، گوتی من نەڤێت ئەز بەحسێ زانکۆیا کوردستانێ و ئەنجومەنی وەزیران بکەم، چونکی یا پارتییە، نە پارتییە و نە .... ئێ خۆ گۆتی پارتییە..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د.ابراهیم پێویست ناکات تەعلیق بدەی، تەواو نیزامی نییە، ئەو قسە دەکات و ڕای خۆی دەڵێ، تۆ پێویست دەکات نوقتەی نیزامی بڵێی پێویست ناکات تەعقیب بدەی، باشە، سوپاس، خاتوو امنە فەرموو.

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نوقتەت نیزام چارچێوێ دایە ئەگەر تشتەکی دەرڤەی نیزامی بێ، ئەگەر هاتو مەعلومەیەکا خەلەت لسەر سیستەمێ گشتی یان هەر بابەتەکی گفتوگۆ تێ کرن، ئەگەر ئەو مەعلومەیا خەلەت بیت حەقی پەرلەمانتارێ هەی ڕاست بکەتەڤە، ئەڤە نە تەعلیق لسەر ئاخافتنێ وی، ..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز امنە خان، ئەوە لە کاتی قسە کردنی ئەندامی پەرلەمان دەتوانێ ڕای خۆی بڵێ لەسەر هەموو بابەتێك، نوقتەی نیزامی بۆ دەرچوونە لە پەیڕەوی ناوخۆ، ئێستا ئەو بابەتەی کە پەیوەندار بوو بەوەی کە بەڕێز د.جوان ئەندامی لیژنەی پەروەردەیە و پێویست دەکات ڕای لیژنەی پەروەردە بڵێ، نیزامیە، ئەندامی پەرلەمانە و پێویست دەکات، بەڵام وەکو ئەندامی پەرلەمانیش قسەی کردووە، تکایە با لەمە دەرچین، باشە د.ابراهیم، خاتوو شکریە فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان، ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز، من وەکو ئەندامێکی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا حەز دەکەم کۆمەلێك ڕوونکردنەوە بدەم، بەحەقی ئەوەی کە ئەندامێکی ئەو لیژنەیەم ڕێگام پێ بدەن تەواوی ڕوونکردنەوەکان و سەرنج و تێبینیەکانی خۆم بڵێم، بەڕێزان دوای ئەوەی ژمارەیەکی زۆر لە قوتابیانی زانکۆی کوردستان و قوتابیانی زانکۆی پزیشکی گشتی سکاڵایان گەیاندە لیژنەی پەروەردە وخوێندنی باڵا لە پەرلەمانی کوردستان سەبارەت بە کێشەکانیان، بۆیە ئێمەش وەکو سەرۆك و جێگر و ئەندامان، من و ئەندامێکی تری لیژنەکە بەمەبەستی بەدواداچوون و لێکۆڵینەوە لەسەر کێشەکانی قوتابیانی ناوبراو سەردانی زانکۆی کوردستانمان کرد، لەگەڵ سەرۆکی زانکۆ و ستافی یاوەری کۆبوونەوە بۆ تاوتوێ کردنی کێشەکانیان، دوای گفتوگۆ سێ داواکاریمان خستە بەردەستی سەرۆکی زانکۆ

که ئەوانیش بریتی بوون لە: یەکەم/ بوونی یەك وانەی پەڕینەوە (عبور) یاخود پێدانی (٥) نمرەی بڕیار واتە (قرار)، دووەم/ بەلەبەرچاو گرتنی بارودۆخی ناهەمواری کوردستانی ئەمسال هیچ قوتابیەك تەرقین قەید نەکرێ واتە (عدم رسوب) نەبێ هاوشێوەی وەزارەتی خوێندنی بالا و وەزارەتی پەروەردە لە هەرێمی کوردستانی عیراق کە ئەمسال پەیڕەو کرا، سێیەم/ داوامان لەسەرۆکی زانکۆی کوردستان کرد ڕوونکردنەوەی پێویست سەبارەت بە کردنەوەی کۆلیژی پزیشکی لە زانکۆی کوردستان بدات، داوای ناو و نمرەی قوتابیە وەرگیراوەکانی ئەو بەشەمان کرد، لە وەلامدا سەرۆکی زانکۆ و ستافی یاوەری وتیان بە فەرمی وەلامتان دەدەینەوە، دوای دوو هەفتە سەرۆکی زانکۆ و سەرۆکی بەشەکان سەردانی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالایان کرد، ئێمە گەشبین بووین کە داواکاریەکانمان قبوڵ بکرێ، بەڵام بەداخەوە ئەوان پێداگیریان کرد لە بەردەوام بوون لەسەر سیستەمی خۆیان بە بێ هیچ گۆڕانکاریەك پاش گفتوگۆ لەگەڵ ستافی ناوبراو نەگەیشتینە هیچ ئەنجامێك، بۆیە جارێکی تر بڕیاریان دا کە داواکەمان بە فەرمی وەلام بدەنەوە، دووبارە داواکاریەکانمانیان ڕەت کردەوە سەبارەت داخستنی کۆلیژی پزیشکی وەلامێکی مەتاتیان داینەوە، ئەوە وەلامە مەتاتیەکەیە، بە هیچ شێوازێك ئاماژەیان بەوە نەکردبوو کە ئەم بەشە دادەخەن، ئەمە لە کاتێك دا کە نوێنەرانی قوتابیانی کۆلیژە پزیشکیەکانیش چەند جارێك لەگەڵ ستافی زانکۆ کۆبوونەوە، بەڵام داواکاریەکانی ئەوانیشیان بەهەند وەرگرت، بۆیە ئەوان زیاتر لە ماوەی (٤٠) ڕۆژ لە ماوەی دەربڕینی ناڕەزایی و مانگرتنی خۆیان بەردەوام بوون، ڕازی نەبوون بگەڕێنەوە هۆڵەکانی خوێندن تا بەڵێنی داخستنی زانکۆی پزیشکی لە زانکۆی کوردستان و ئەمانەش کە سەرجەم قوتابیەکان و کۆمەڵێك لە پزیشکیان لەگەڵ بوو کە ژمارەیان دەگەیشتە نزیکەی ٢٠٠٠ کەس، ئەمە لە کاتێك دا کردنەوەی ئەم بەشە بەهەموو جۆرێك لەلایەن وەزارەتی تەندروستی و وەزارەتی خوێندنی بالا و سەندیکای پزیشکانی کوردستان و بۆردی کوردی دژی کردنەوەی ئەم کۆلیژەن، بە فەرمی ناڕەزایی خۆیان دەربڕیوە، سەرجەم بەلگەکانیشم لەلایە، ئەمە دەرکراوی سەندیکای پزیشکانە، ئەو (CD)یەش سەرجەم ئەم ناڕەزاییانە کە بەفەرمی ڕاگەیەنراوە، من دەپرسم ئایا دەکرێت زانکۆیەك بکرێتەوە (١٢) قوتابی وەربگرێ و ناڕەزایی ئەم هەموو لایەنەی لێ بکەوێتەوە..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە بچۆ سەر ئەسڵی مەوزوعەکە، ئەو ماددەیەی کە پەیوەندی بە یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاوە هەیە، فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بەڕاستی وەکو ئەندامێکی ئەم لیژنەیە و بە پێی بەدواداچوونەکانم کە کۆمەڵێك زانیاری زۆرم هەیە لەسەر زانکۆی کوردستان، دیارە زانکۆی کوردستان بەڕاستی نکۆڵی لەوەناکرێ کە زانکۆیەکە لە ئاستێکی باشە و خوێندن بەزمانی ئینگلیزیە و کۆمەڵێك قوتابی بە توانای پێگەیاندووە، بەڵام ئەم زانکۆیە

کۆمەڵێك کێشەی هەیە، بۆیە حەز دەکەم ئەم کێشانە بخەمەڕوو، یەکێك لەم کێشانەی زانکۆی کوردستان لەسەرەتای دروست بوونیەوە تا ئێستا کێشەی کارگێڕی هەیە، یەکێك لە هۆکارە سەرەکییەکانی بوونی ئەم کێشانەش ئەوە بوو کە زانکۆی کوردستان تا ئێستا (٥) سەرۆکی هەبووە، هەر سەرۆکێك ..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وەرە سەر دەقی هەموارکردنەکە، هەموارکردنێکمان لەبەردەممایە، فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەمانە ڕوونکردنەوەیە سەبارەت بە زانکۆی کوردستان، زانکۆی کوردستان بۆچی ئێمە دەمانەوێ، من لەگەڵ ئەوەم کە زانکۆی کوردستان بگەڕێتەوە ژێر دەسەڵات و یاساکانی وەزارەتی خوێندنی باڵا، بەڵام بۆچی ئەو ڕایەمان هەیە؟ ئاخر لەبەر ئەم هۆکارانە، من حەز دەکەم ئەم هۆکارانە بگەیەنم، خاڵی دووەم/ لە خاڵی یەکەمی فەرمانی دامەزراندنی زانکۆیەکە دەڵێ، زانکۆیەکی سەربەخۆیە و بەو مانایەی دەستەی بەڕێوەبەر لەڕووی بەڕێوەبردن و سیستەمی خوێندن و وەرگرتنی قوتابیان و پەسەند کردنی پرۆتۆکۆڵ لەگەڵ زانکۆی دەرەوە سەربەخۆ دەبێ و بڕیاری لەدەستە خۆی دەبێ، لەکاتێك دا ئەم سەربەخۆییە وای کردووە کە گوێ بۆ هیچ لایەنێکی تر ڕانەگیرێ، بەجۆرێك نەوەزارەتی خوێندنی باڵا و نە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا لە پەرلەمانی کوردستان دەسەڵاتیان بەسەر ئەم زانکۆیەدا نەشکێ، هەروەها ئەم سەربەخۆییە لە بڕیاردانی دا وای کردووە هەر کاتێك سەرۆك زانکۆ یاخود سەرۆك بەشێکی نوێ دێت کۆمەڵێك یاسا و ڕێسای نوێ دەردەکات کە کۆمەڵێك قوتابی تیایدا زەرەرمەند دەبن، بۆ نموونە قوتابیانی ساڵی (٢٠١٢ و ٢٠١٣) لە قۆناغی دووەمی زانکۆ دابوون، دوای تەواوکردنی قۆناغی دووەمیان سیستەمی زانکۆ گۆڕانی بەسەرداهات و بڕیاردرا کە دەبێ تاقی کردنەوەی توانستی ئینگلیزی بکەن، بۆ چوونیان بۆ قۆناغی سێیەم، کە ئەمسالّە هاوکات بوو لەگەڵ گۆڕینی سیستمی زانکۆ بە گشتی، بەجۆرێك هەر قوتابیەك کە لە دوای دوو ساڵی خوێندن، ئەگەر (٥٥٪) بەدەست نەهێنابێ، بە دەرچوون لە تاقیکردنەوەکە هەژمار دەکراو دەگەڕێندرایەوە بۆ سەرەتای ساڵی یەکەمی سیستمی نوێی..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە دکتۆرە تەواو تێ گەیشتین لەوەی کە جەنابت دەتەوێ ئەمە بگەڕێتەوە سەر وەزارەتی خوێندنی باڵا، تێ گەیشتین کە جەنابت ئەمەت هەیە، هیچی تر هەیە، لەسەر هەموارکردنەکە؟ فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من حەزم دەکرد ئەمە ڕوون بکەمەوە بۆچی ئێمە دەمانەوێ..... .

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر درێـژەی پـێ ئـەدەی، یـەعنی ئەمـە پێویسـت ناکـات ئـەم هـەموو درێـژەی پـێ بـدەی، ئێسـتا هـەموارکردنێکمان لەبەردەسـتە، دەمانـەوێ ئـەو پـرۆژە یاسـایە هـەموار بکـرێ لـەڕێی پـرۆژە یاسـایەکەوە، فەرموو.

بەڕێز شکریە اسماعیل مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە کورتی دوا سەرنجم، من حەزم دەکرد بەڕاستی ئەم ڕوونکردنەوانە بدەم، لەبەرئەوەی بە حوکمی ئەوەی کە لە لیژنەی پەروەردەین، بەڵێ بە پێی بەدواداچوونەکانم ڕەنگە بـە نـەگەڕانـەوەی زانکۆی کوردسـتان بـۆ ژێـر یاسـا و دەسـەڵاتی وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵا تـا ئاسـتێك ئـەم زانکۆیـە وەکـو ئێسـتا نـەمێنێ، ئەگـەر بگەڕێنرێتەوە، تۆزێك مستەوای دابـەزیت و ستاف و مامۆستا و کـارگێڕانی بگـۆڕدرێ، قوتابیـە زیرەکـەکان تـۆزێ تێـدا زەرەرمەنـدن، بـەڵام بەشـێوەیەکی گشـتی بـە گەڕانـەوەی زانکـۆی کوردسـتان بـۆ ژێـر یاسـا و دەسەڵاتەکانی وەزارەتی خوێندنی باڵا، زۆرترین قوتابی سوودمەند دەبن و سەرجەم کێشـەکانیان چارەسـەر دەبێ و جارێکی تر هاوشێوەی ئەم جۆرە کێشانەی کە لەم ماوەیە ڕوویدا جارێکی تر ڕووناداتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نوقتەی نیزامی هەیە کاك سۆران؟ فەرموو.

بەڕێز سۆران عمر سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەیانی دەنگمان دا بۆ ئەوەی ئەندامی پەرلەمان لە گفتوگۆکان سێ خولەك قسە بکات، بەڵام هەسـت دەکـەم بە کراوەیی قسە کردنی لیژنەی تایبەتمەند وا دەکات کە ئێمەش نیگەران بـین، بۆیـە ئومێـد دەکـەم ئـەوان دوو هێنـدەی مـافی ئەنـدامی پەرلـەمانیان هـەبێ، ئـەوان شـەش خولـەکیان هـەبێ، ئەگـەر نـا بەڕاسـتی زۆر ئەڕوات و لیژنەی تایبەتمەند ئیستیغلالی مەفتوحیەتی کاتەکە دەکات.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

جارێکی تر بیخەینە دەنگەوە ئەم بابەتە؟؟ د.فرست فەرموو.

بەڕێز د.فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسەکانی کاك سۆران دەکەم.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆتۆکۆلی دانیشتنی ژمارە (١٩)

چوارشەممە رێکەوتی ٢٠١٤/١٢/٢٤

کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٤/١٢/٢٤ پەرلەمانی کوردستان - عێراق بە سەرۆکایەتی یوسف محمد صادق سەرۆکی پەرلەمان و، بە ئامادەبوونی بەڕێز جعفر ابراهیم ئیمینکی جێگری سەرۆك و، بەڕێز فخرالدین قادر سکرتێری پەرلەمان، دانیشتنی ژمارە (١٩)ی خولی چوارەمی، ساڵی (٢٠١٤) ی خۆی بەست.

بەرنامەی کار:

بەپێی حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددە (٢٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی ژمارە (١)ی هەموارکراوی ساڵی ١٩٩٢ی پەرلەمانی کوردستان - عێراق، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاری دا دانیشتنی ژمارەی (١٩)ی خولی گرێدانی دووەمی ساڵی یەکەم لە خولی چوارەمی هەڵبژاردن لە کات (١١)ی پێش نیوەڕۆی ڕۆژی چوار شەممە ڕێکەوتی ٢٠١٤/١٢/٢٤ دا بەم شێوەیە بێت:

یەکەم: بەردەوام بوون لە سەر گفتوگۆکردنی پڕۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) بەپێی ماددەکانی (٧٢) و (٧٤) و (٧٥) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

دووەم: خوێندنەوی یەکەمی (٧) پڕۆژە یاساو بڕیار بەپێی ماددەی (٧١) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

١ـ پڕۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٣) یاسای زانکۆ تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان.

٢ـ پڕۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٣) یاسای زانکۆ تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

٣ـ پڕۆژە یاسای دڵنیایی کۆمەڵایەتی لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

٤ـ پڕۆژە یاسای بەخشینی پێشمەرگە و هێزەکانی ناوخۆ و ئاسایشی لە سولفەی هاوسەرگیری و قەرزی خانوو بەرە.

٥ـ پڕۆژە بڕیاری بەخشینی شەهیدان و پێشمەرگە و هێزەکانی ناوخۆ لە پێشینەی خانووبەرەو هاوسەرگیری.

٦ـ پڕۆژە بڕیاری هێشتنەوەی تەنیا یەك موچە بۆ ئەو کەسانەی زیاتر لە یەك موچەیان هەیە.

٧ـ پڕۆژە بڕیاری پاراستنی سەروەری کوردستان ـ عێراق.

سێیەم ـ گفتوگۆکردن لە سەر ڕەوشی کارەبا لە هەرێمی کوردستان بە ئامادەبوونی وەزیری کارەبا بەپێی خاڵی دوو لە بڕگەی دووەمی ماددەی (٥٤) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان، دانیشتنەکەمان بە ناوی گەلی کوردستان دەکەینەوە، خولی چوارەمی هەڵبژاردن، ساڵی دووەم، دانیشتنی ژمارە (١٩)، رۆژی دانیشتن (٢٠١٤/١٢/٢٤)، بەرنامەی کار، بەپێی حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددەی (٢٠) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو، دەستەی سەرۆکایەتی پەرلەمان بڕیاریدا کاتی دانیشتنی ژمارە (١٩)ی خولی گرێدانی ساڵی دووەم لە خولی هەڵبژاردنی چوارەمی پەرلەمان، لە کاتژمێر (١١)ی پێش نیوەڕۆ، رۆژی چوارشەممە، رێکەوتی (٢٠١٤/١٢/٢٤) بێت و بەرنامەی کاری دانیشتنەکە بەم شێوەیە بێت،

یەکەم: بەردەوام بوون لە سەر گفتوگۆکردنی پڕۆژە یاسای هەموارى یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) بەپێی ماددەکانی (٧٢) و (٧٤) و (٧٥) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

دووەم: خوێندنەوی یەکەمی (٧) پڕۆژە یاساو بڕیار بەپێی ماددەی (٧١) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

١ـ پڕۆژە یاسای هەموارى یەکەمی یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٣) یاسای زانکۆ تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان.

٢ـ پڕۆژە یاسای هەموارى یەکەمی یاسای ژمارە (٢)ی ساڵی (٢٠١٣) یاسای زانکۆ تایبەتەکان لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

٣ـ پڕۆژە یاسای دڵنیایی کۆمەڵایەتی لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق.

٤ـ پڕۆژە یاسای بەخشینی پێشمەرگە و هێزەکانی ناوخۆ و ئاسایشی لە سولفەی هاوسەرگیری و قەرزی خانوو بەرە.

٥ـ پڕۆژە بڕیاری بەخشینی شەهیدان و پێشمەرگە و هێزەکانی ناوخۆ لە پێشینەی خانووبەرەو هاوسەرگیری.

٦ـ پڕۆژە بڕیاری هێشتنەوەی تەنیا یەك مووچە بۆ ئەو کەسانەی زیاتر لە یەك مووچەیان هەیە.

٧ـ پڕۆژە بڕیاری پاراستنی سەروەری کوردستان ـ عێراق.

سێیەم ـ گفتوگۆکردن لە سەر رەوشی کارەبا لە هەرێمی کوردستان بە ئامادەبوونی وەزیری کارەبا بەپێی خاڵی دوو لە بڕگەی دووەمی ماددەی (٥٤) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو.

سەرەتا داوا لە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان دەکەین کە ناوی ئامادەنەبووانی دانیشتنی پێشوو بخوێنێتەوە، فەرموو،

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەناوی خوای گەورەو بەخشندەی میهرەبان، ناوی ئەندامانی پەرلەمان کە لە دانیشتنی ژمارە (١٨)ی ئاسایی لە بەرواری (٢٠١٤/١٢/٢٣)، مۆڵەت پێدراون یان بێ مۆڵەت ئامادەنەبوون، لە کۆبوونەوەی یەکەمدا بەم شێوەیەی خوارەوەیە، (ئاری محمد (ئاری هەرسین) ـ مۆڵەت، بەیار طاهر ـ مۆڵەت، حیات مجید ـ مۆڵەت، ڕێواز فائق ـ مۆڵەت، زۆزان صادق ـ مۆڵەت، سرود سلیم ـ مۆڵەت، صالح بشار ـ مۆڵەت، ڤالا فرید ـ مۆڵەت، علی علی هالۆ ـ مۆڵەت، فەرهاد حەمە صالح (فەرهاد سەنگاوی)ـ مۆڵەت)، کمال یلدا ـ مۆڵەت، محمد علی ـ ئامادەنەبووە، محمود عمر ـ مۆڵەت، یروانت نیسان ـ ئامادەنەبووە، یعقوب گورگیس ـ ئامادەنەبووە) لە کۆبوونەوەی دووەمدا مۆڵەت پێدراون یان بێ مۆڵەت ئامادەنەبوون، بەم شێوەیەی خوارەوەیە،(ئاری محمد (ئاری هەرسین) ـ مۆڵەت، بەیار طاهر ـ مۆڵەت، حیات مجید ـ مۆڵەت، ڕێواز فائق ـ مۆڵەت، زۆزان صادق ـ مۆڵەت، سرود سلیم ـ مۆڵەت، صالح بشار ـ مۆڵەت، ڤالا فرید ـ مۆڵەت، علی علی هالۆ ـ مۆڵەت، فەرهاد حەمە صالح (فەرهاد سەنگاوی)ـ مۆڵەت)، کمال یلدا ـ مۆڵەت، لینا عزریا ـ ئامادەنەبووە، محمد علی ـ ئامادەنەبووە، محمود عمر ـ مۆڵەت، یروانت نیسان ـ ئامادەنەبووە، یعقوب گورگیس ـ ئامادەنەبووە، پەری صالح ـ مۆڵەت)

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئێستا داوا لە بەڕێزتان دەکەین پوختەیەك لە کۆنووسی دانیشتنی پێشووی پەرلەمانی کوردستان بخوێننەوە،

بەڕێز فخرالدین قادر عارف/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پوختەی دانیشتنی ژمارە (١٨) لە بەرواری (٢٠١٤/١٢/٢٣)، بەم شێوەیەی خوارەوە بوو،

١ ـ دەستپێکردنی دانیشتن لەلایەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمانەوە،

٢ـ خوێندنەوەی ناوی ئەندامانی پەرلەمانی ئامادەنەبوو و، ئامادەنەبووی کۆبوونەوەکانی لیژنەکانی پەرلەمان هەروەها خوێندنەوەی پوختەی دانیشتنی پێشوو لەلایەن سکرتێری پەرلەمانەوە.

٣ـ پەسەندکردنی گفتوگۆکردن لە سەر دۆخی کشتوکاڵ لە هەرێمی کوردستان بە ئامادەبوونی وەزیری کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو.

٤ـ خوێندنەوەی بیرۆکەیەك لەلایەن بەڕێز ئەندام پەرلەمان بەڕێز شامۆ شێخۆ نعمۆ سەبارەت بە ڕەوشی شنگال.

٥ـ ئاڵوگۆڕکردنی خاڵی چوارەمی بەرنامەی کار و، خاڵی دووەم و بە پێچەوانەوە.

٦ـ گفتوگۆکردن لە سەر پرۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) و، بۆ دانیشتنی ئەمڕۆ دواخرا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ئێستا دەست دەکەین بە بەرنامەی دانیشتنی ئەمڕۆمان کە بڕگەی یەکەمی بریتییە لە بەردەوام بوون لە سەر گفتوگۆکردنی پڕۆژە یاسای هەمواری یەکەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی بالا و تویژینەوەی زانستی ژمارە (١٠)ی ساڵی (٢٠٠٨) بەپێی ماددەکانی (٧٢) و (٧٤) و (٧٥) لە پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمانی کوردستان، ژمارە (١)ی ساڵی(١٩٩٢)ی هەموارکراو. داوا لە هەردوو لیژنەی پەیوەندیدار لیژنەی پەروەردەو لیژنەی یاسایی دەکەین کە بێنە سەر منەصە بۆ دەست پێکردن بە گفتوگۆ لەم بارەیەوە، فەرموو مامۆستا هەورامان نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز د. هەورامان حەمە شریف (هەورامان گێچینەیی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو قوتابیانەی دوێنێ لێرە بوون دووبارە هاتوونەتەوە لە بەردەم پەرلەماندان، بەڵام پێیان وتوون سەرۆکی پەرلەمان وتوویەتی با نەیەنە ژوورەوە ئەمە ئەمری جەنابتە، بۆیە داوا دەکەم ئەگەر جەنابت رێگە بدەی ئەو تەڵەبانە بێنە ژوورەوە و ئاگاداری گفتوگۆکە بن،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان؛

بەڵێ، دوێنێ ئەو خوێندکارانە هاتنە ژوورەوە ئامادەبوون دوێنێ پەیامی خۆیانیان گەیاندووە ئەو خوێندکارانە خوێندکاری کۆلێژی پزیشکین لە زانکۆی سەلاحەدین و، ئەمڕۆ دەوامیان هەیە، ئەوان دەبێ ئێستا لە دەوامی ڕەسمی خۆیان بن، ئەگەر دەوام بە جێ دەهێڵن دەبێ نووسراوێك لە کۆلیژەکەیان بێنن بۆ پەرلەمان، ناکرێت هەموو جارێ خوێندکار دەوامی خۆی بەجێ بێڵێ و، بێتە پەرلەمان لێرە دەوام بکات، بۆیە پێمان وتوون نووسراوێکی کۆلێژەکەی خۆیان بێنن، ئەگەر نا پێویست ناکات لە هۆڵی پەرلەمان بن، بەڕێزان بەردەوام دەبین لە گفتوگۆکردن لە سەر ماددەی یەکەمی پڕۆژە یاسای هەموارکردنەکە، بەڵام وەکو لە دانیشتنی پێشووش لە سەری ڕێکەوتین هەموو ئەندامێکی پەرلەمان بۆی هەیە لە سێ خولەك بیرو بۆچوونەکانی بخاتە روو، بۆیە تکایە پابەند بن بەوەوە، فەرموو د. ابراهیم نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ژ بەر چونکی بۆ ڤێ پڕۆژێ هەر دووهی ژی من ئیشارەت پێدا کو ئەز و چەند هەڤالەك مە چەند تەحەفوز تێدا هەبوو، بەس من ئیحترامە خۆیا گرتی ئەزێ هاتیمە ڤێرێ وەکو سەرۆکێ لیژنێ ل جۆری وی سیستەمێ پەرلەمانی کو مرۆڤ چێنابت دوو تشتا تێکەل بکەت وەکو ئەندام پەرلەمان و، ئەندام لیژنە و سەرۆك لیژنە ژ بەر هندێ دووهی و ئەڤرۆکە مە رێ خۆش کر (د. جوان) هەر ماددەیەکێ بخوێنت ژ بەر چونکو مە تەحەفوزا لسەر هەی مەعقول نینە ئەز تەحەفوزا خۆ بەرامبەری وێ تشتەکی دی بخوێنم ژبەر هندێ ئەز وێ ڕێکێ ددەمە خوشکا دکتۆرە (جوان) ماددە مادده د گەل لیژنا یاسایی بێتە خاندن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو د. جوان نوقتەی نیزامیت هەیە؟

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ ڕاپۆرتەکەم کە خوێندەوە هی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و تۆێژینەوەی زانستی ناوی بەڕێز کاك (ایدن)م لە بیر کرد، بەڕێز کاك (ایدن) واژووی کردووە لە سەر ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و تۆێژینەوەی زانستی،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو خاتوو گەشە،

بەڕێز گەشە دارا جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە بڕگەی دووەم دەمەوێ بپرسم خسوسیەت چییە لە کاتێکدا کە دەدرێ بە زانکۆیەك لە بەڕێز لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا و لیژنەی یاسایی، یەعنی خسوسیەت ئەوەیە ئاخۆ بودجەیەکی زیاتر دەدرێ بە زانکۆیەك نادرێ بە زانکۆیەکی تر یاخود مامۆستا و پسپۆری تایبەتی بۆ دەهێنرێ یان دابەزاندنی دەرەجەیە؟ ئەمە پێم وایە ناکرێ جیاوازی بکرێ لە نێوان زانکۆیەك بۆ زانکۆیەکی تر، بودجەی زانکۆی سلێمانی زیاتر بێ لە بودجەی زانکۆی دهۆك یەعنی ئەمە نیگەرانی لە نێوان خوێندکار لە نێوان مامۆستای دوو زانکۆ یان زانکۆیەك بۆ زانکۆیەکی تر دروست دەکات، بۆیە ئەگەر ئێمە لەم پەرلەمانە بە یاسا ڕاستەوخۆ ئەو جیاوازییە بکەین و تەشخیسی زانکۆ بکەین هەمان شتە یاخود ئەو دەسەڵاتە بدەین بە ئەنجومەنی وەزیران یان بە وەزارەت بە تەعلیمات دەریبکات، هەمان شتە، چونکە سیفەتی قاعیدەی قانونی لە هەرەمە قانونیەکەدا لە کوێدا بێت، ئەبێ عام و موجەرەد بێ، کە تۆ خسوسیەتتدا بە زانکۆیەك، بە دەسەڵاتێك لێرەدا ئەو جیاوازییە دروست دەبێ ئەو سیفەتە عامە نامێنێ و موجورەد نامێنێ و، جیاوازی دروست دەبێ لە نێوان زانکۆکاندا و پێچەوانەی بڕگەی یەك دەبێ یەعنی تۆ خۆت دەڵێی ئەو زانکۆیانە سەر بە وەزارەتی خوێندنی باڵان، کەواتە دەبێ لە ژێر ڕێنماییەکان و قانونی وەزارەتی خوێندنی باڵادا بێ، بەس کە خۆی لە خوێدا خسوسیەتەکەتدا یان ئەنجومەنی وەزیران یان وەزارەتتدا لە ڕێنماییەکان دەردەچێ ئەو کاتە، بۆیە پێم وایە من لەگەڵ هەڵگرتنی بڕگەی دووەم دام بە هیچ شێوەیەك لەگەڵدا نیم کە ئەسڵەن خسوسییەت بۆ هیچ زانکۆیەك لە زانکۆکان هەبێت، ئیتر لە هەر پارێزگایەك بێ، لە هەر شوێنێك بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا انس،

بەڕێز انس محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەر ماددە ئێکێ نافێ (١٤) زانکۆ و دەستەیا هاتی کۆ حەسر کری ئەڤێتە ئەون پابەندبن ب ڕێنمایت وەزارەتا خوێندنێ باڵا د گەل وێ چەندێش مە گەلەك جامیعاتی دی هەین کوردستانێ ئەهلینە ئو نافێت وان تێدا نینە ئو هەمان شەرت و شروت ل سەر وان ژی ئت سەپاندینە وەکی قبول مەرکەزی نافێت وان دەرکەڤن و، ب نیسبەت خاندنێ و، مەناهجا دیسان هەر عایدی وەزارەتا خوێندنی باڵانە، ئەم نزانم یەعنی خسوسیەتا وان ل ڤێرێ بتە چ و ێ دی نافێت وان تێدا نینە هنگی ئەو دی تابیعی کیش وەزارەتی بن؟ تەعلیماتە بۆ خۆ ژ کیرێ وەرگرن؟ سوپاس،

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك رابوون،

بەڕێز رابوون توفیق معروف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من چەند تێبینییەکم هەبوو، تێبینی یەکەم لە سەر دارشتنی زمانی هەبوو، من پێم وایە دەزگا وشەیەکی گونجاو نییە بۆ ناوەندەکانی خوێندن، ئەگەر برادەران پیان باش بێ من پێشنیاری (ناوەند) دەکەم، ناوەندەکانی خوێندنی باڵا لە ماددەی یەکەم، دەزگاکان بکرێن بە ناوەندەکانی خوێندنی باڵا لە زانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگاکان، هەروەها لە خاڵی حەڤدەم دیسان هەر دەزگایەکی حکومی دەبێ بکرێ هەر ناوەندێکی دیکەی حکومی، ئینجا بکرێ بۆ خوێندنی باڵا لەوێ دیار نییە، دەڵێ هەر دەزگایەکی دیکەی حکومی کە هەیە، نالێ چی دەزگایەکی حکومی، بکرێتە هەر ناوەندێکی حکومی بۆ خوێندنی باڵا، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو خاتوو شرین.

بەڕێز شرین حسنی رمضان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا ئێمە باس لە سیستەم و وەزارەتێك دەکەین کە نوێنەری ئەو وەزارەتە لێرە نییە، پرسیار لێرە ئەوەیە هەموو پەرلەمانتارانی بەڕێز پرسیاری هەبوو و، خۆشم پرسیارم هەیە کێ وەڵامی ئێمە دەداتەوە ئێستا پێش ئەوەی دەنگ لە سەر ئەم یاسایا بدەین، سەبارەت بە بڕگەی یەکەم لە ماددەی (٧) پشتگیری قسەکانی کاك دکتۆر ئەنەس ئەکەم، و خاڵکێکی تر هەیە سەبارەت بە زانکۆی کوردستان، زانکۆی کوردستان سەرکەوتنی هێنایە، و ئاستی زانستی زۆر بەرزە، دەرئەنجامیش دیارە لە دەرچووان، تەبعەن وەکو کەسێك کە پێشتر ماموستای زانکۆ بووم، لەگەڵ نیمە کۆلیژی پزیشکی نەك لە زانکۆی کوردستان، بەڵکو لە هیچ زانکۆییەکی تری ئەهلی بکرێتەوە، بەڵام ئەڵێم خۆزگە وەزارەتی خوێندنی باڵ سەرکەوتوو بوایە لە بەرز کردنەوەی ئاستی زانستی لە سالانی ڕابردوو و ئەم کابینەش، چونکە ئاستی زانستی لە هەرێم سالێ بە سالێ لاواز تر ئەبێ، خۆزگە بمانتوانیبایە بڵێین هەموو زانکۆکانی تر لە هەرێمی کوردستان وەکو سیستەمی

زانکۆی کوردستان لێ بهاتبایه، نه زانکۆی کوردستان سیستەمی وەکو زانکۆکانی تری کوردستان لێ هاتبایه، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو حاجی کاروان، لێرە نییە؟ فەرموو کاك سالار.

بەڕێز سالار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشنیار ئەکەم ماددەی یەکەم، یەکەم بکرێت بە دوو بڕگە، چونکە لە ناو بڕگەکە پێکهاتنی دەزگاکانی خوێندنی بالاّ بە جیا، و ئەو دەزگایانەی بە وەزارەتەوە ئەلکێندرێن پێکەوە هاتوو، بۆیە پێشنیار ئەکەم ماددەی یەکەم، یەکەم بکرێت بە (دامەزراوەکانی خوێندنی بالاّ لە زانکۆ و دەستە و کۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەری توێژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێ)، واتە وەکو پێکهاتنی ئەو ناوەندانە، ئەم بڕگەی دوای ئەوە، (ئەو دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە ئەلکێندرێن) بکرێ بە دووەم، ئینجا ناوی زانکۆکان بەدوای یەك، واتە بڕگەی یەکەم بکرێ بە دوو فەقەرە، چونکە دوو بابەتی جیاوازن، خاڵی دووەم، ئەوەی پەیوەندیدارە بە تایبەتمەندی بۆ هەر زانکۆیەك لە کوردستان لە ڕووی قانونی بەحسەوە پێم وایە کارێکی لۆژیکی نییە، بەلاّم بۆ ئەم قۆناغە، و بۆ ئەو گفتوگۆیەی کە دوێنێ لە نێوان فراکسیۆنەکان و ئەندامانی پەرلەمان هاتە کایەوە، بە گونجاوی ئەزانم ئەم بڕگەیە بمێنێتەوە، بە جۆرێك لە جۆرەکان ئەنجومەنی وەزیران ڕابسپێردرێ بە پێدانی تایبەتمەندی بۆ هەر زانکۆیەك کە پێویست بکات بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی خوێندنێ بالاّ لە چوارچێوەی یاسای وەزارەت، بەو جۆرە ئەبێتە مەخرەجێك، و هیوادارین پێکەوە بتوانین لەسەر ئەوە کۆ دەنگی دروست بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، بەڕێز کاك تەحسین، خاتوو شیرین نوقتەی نیزامییە؟

بەڕێز شرین حسنی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ ماددەی حەوتەم تەنیا بڕگەی یەکەم خوێندرایەوە، گفتوگۆ لەسەر بڕگەی یەکەم ئەکرێ.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو شرین دوێنێ ماددەی یەکەم هەمووی خوێندرایەوە، و ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردەشی لەسەر خوێندرایەوە کە داوای زیاد کردنی ئەو بڕگەیە کرا بوو.

بەڕێز شیرین حسنی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەمان لەسەر دووەمیش هەیە، ئەگەر.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

ناوت ئەنووسم، فەرموو کاك ئومێد.

بەڕێز ئومێد حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ ناوی خۆمم کشاندەوە، بەڵام بۆ بڕگەی یەکەم، چونکە لەگەڵ ئەوە بووم وەکو خۆی بمێنێتەوە، بەڵام وەکو بەڕێزت ئەفەرموی بڕگەی دووەمیشە، بە بڕوای ئێمە تایبەتمەندی بە هیچ زانکۆیەك نەدرێ، و ئەگەر تایبەتمەندی ئەدرێ با بۆ هەموو زانکۆکان بێ، ئەگەر مامۆستای باش و بودجەی باش و گرنگی زۆر بە زانکۆیەك ئەدرێ، با ئەوە بۆ هەموو زانکۆکان بێ، خەمی ئێمە بەرز کردنەوەی ئاستی زانستی هەموو زانکۆکانی کوردستانە، و بە دڵنیایی جێگەی خۆشحاڵییە ئەگەر زانکۆیەکی دیاری کراویش ئاستی زانستی بەرز بێ، بەڵام ئەبێ هەوڵ بدەین ئەو ئاستە زانستییە تەشەنە پێ بکەین، بەر بڵاوی بکەین بۆ ئەوەی زانکۆکانی تری کوردستان بگرێتەوە، و ئامانج لە دەرکردنی یاسای ئەبێ بەرپا کردنی عەدالەتی کۆمەڵایەتی بێ، ڕەخساندنی دەرفەتی یەکسان بێ بۆ هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگە، بۆیە لەو چوارچێوەیە یان تایبەتمەندی نەبێ، یان بۆ هەمووان بێ، بۆیە بە بڕوای من ئەم بڕگەی دووەمە نەمێنێ باشترە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك عومەر نوقتەی نیزامییە؟

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە بەپێی پەیڕەو پێویستە بڕگە بە بڕگە موناقەشە بکەین، و دوێنێ دەنگمان دا.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

مادده به مادده.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

.....ئێستا ئێمە (٣) دەقیقە کەمە بۆ ئەوەی لەسەر هەردوو بڕگەکە قسە بکەین، ئەگەر بکرێ بڕگەی یەکەم (٣) دەقە، بڕگەی دووەم (٣) دەقە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك عومەر بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ پرۆژە یاساکان و ڕاپۆرتی لیژنەکان مادده به مادده موناقەشە ئەکرێ، و مادده به مادده ئەخرێتە دەنگەوە، نەك ئەوەی بەڕێزت باسی ئەکەی برگه به برگه.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەبەستم (٣) دەقەکەیە، کەمە بۆ هەردوو بڕگەکە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

تا ئێستا هیچ ئەندامێکی پەرلەمان (٣) دەقەکەشی تەواو نەکردووە، فەرموو کاك بێستوون.

بەڕێز بێستوون فائق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری قسەکانی کاك (ئومێد و ڕابوون و بەهزاد) ئەکەم کە دوێنێ کردیان، لە راستی دا لەگەڵ ئەوەم بڕگەی دووەم کە ئەڵێ (وەزارەتی خوێندنی بالاّ دەسەلاّتی پێدانێ تایبەتمەندی هەیە)، لابرێ، هیژ کەسێك دەسەلاّتی ئەوەی نەبێ، دامەزراوە و دەزگای جۆراو جۆری تایبەت هەیە لە ولاّتی ئێمە، شەریکاتی تایبەت هەیە، نابێ ڕێگە بدەین زانکۆی تایبەتیش هەبێ، نابێ هیچ کەسێك ئەو دەسەلاّتەی هەبێ تایبەتمەندی بە زانکۆکان بدات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر فرسەت.

بەڕێز د.فرست صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێم وایە لەو گفتوگۆیانەی کردمان چ لە ناو هۆڵ، چ لە دەرەوە، هەموومان ڕێکین کە زانکۆی کوردستان بگەڕێتەوە ناو سیستەمی وەزارەتی خوێندنی بالاّ، لێرەوە ئەو ئامانجەی قوتابیان خۆپیشاندنیان کردووە، ئەو ڕاپۆرتەی لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی لەسەری کرد، هاتە دی، بەلاّم بۆ ئەوەی بتوانین هەموومان بە یەکەوە دەنگ بۆ ئەو تەعدیلە بدەین و لەسەری ڕێکبکەوین، پێم وایە بوونی ئیستیسنا لەسەر ماددەیەك حالّەتێکی تەبیعیە، لادان نییە لە قاعیدەی قانونی، مەسەلەن کاتێ بە شێوەیەکی گشتی هەموو زانکۆکان خراونەتە ناو سیستەمی یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّ، ئەکرێ لەبەر ئەو زروفەی کوردستان، بۆ نموونە لە شوێنێك، زانکۆیەکی نوێ ئیستیحداش ئەکرێ، لە ڕاپەڕینە، لە هەر شوێنێکە، بە جۆرێك لە جۆرەکان ئیهتیمامی زیاتری پێ بدرێ، تایبەتمەندی پێ بدرێ، بەلاّم ئەو تایبەتمەندییە وەزارەتێك و وەزیرێك بیدات باشترە یان (٢٢) وەزیر بیدات لە ئەنجومەنی وەزیران؟ بەجۆرێك لە جۆرەکان لەوانەیە لە ڕووی پەرەپێدان، لە ڕووی ئاوەدان کردنەوەی ئەو زانکۆیە پەیوەندی بە تەختیەوە هەبێ، بە شوێنی ترەوە هەبێ، بۆیە پێم باشە خاڵی دووەم، یان بڕگەی دووەم لە ماددەی یەکەم بەو شێوەیە بێت (ئەنجومەنی وەزیران بە ڕێنمایی بۆی هەبێ تایبەتمەندی بدات بە هەریەك لە زانکۆکانی کوردستان)، ئەوەش بە شێوەیەك لە شێوەکان هەم هیچ کێشەیەکی قانونی تێدا نییە، هەم ئەو جۆرە سازانەش کە ئێمە لەمێژە گفتوگۆی لەسەر ئەکەین دروست ئەبێ، بەراستی پێشم وایە ئێمە ئەگەر بمانەوێ دڵی قوتابیەکانی

خۆمان خۆش بکەین، بەوە دڵیان خۆش ئەبێ کە لەسەر سیغەیەك ڕێك بکەوین، بۆیە تەمەنا ئەکەم هەم لە ڕووی ئەوەی یاسایی تره ئەنجومەنی وەزیران بیکات، چونکە کاتێ کە ئەنجومەنی وەزیران سەلاحیەتی ئەوەی هەیە ئیستیحداسی جامیعات بکات، واتە بڕیاری کردنەوەی زانکۆیەکی نوێ بدات، دەسەڵاتی ئەنجومەنی وەزیران بێ، ئەی چۆن پێدانی تایبەتمەندی لە دەسەلاتی ئەنجومەنی وەزیران نەبێ؟ بۆیە واباشە تایبەتمەندییەکەش لە دەسەلاتی ئەنجومەنی وەزیران بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك صالح فەقێ.

بەڕێز صالح فەقێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەبارەت بە ماددەی یەکەم پشتیوانی لە بەڕێز کاك سالار محمود ئەکەم، و سەبارەت بە خاڵی (١٧) پێشنیار ئەکەم خوێندنی بالای بۆ زیاد بکرێ، لە خاڵی دووەم بۆ ڕێز گرتن لەو خوێندکارانەی کە خۆیان ماندوو ئەکەن پێویستە سەرجەم زانکۆکان یەك جۆر تایبەتمەندییان هەبێ، و یەك جۆر ڕێنماییان هەبێ، تایبەتمەندی بە تەنیا زانکۆیەك دوو لایەنی هەیە، یەك نادادپەروەریە لە نێوان زانکۆکان دروست ئەکات، دوو، ڕێز نەگرتنە لە ماندوو بوونی خوێندکاران و نەڕخساندنی دەرفەتی یەکسان، بۆیە یەك جۆر تایبەتمەندی هەبێ، و لە ژێر چەتری وەزارەتی خوێندنی بالا بێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو دکتۆر سیراج.

بەڕێز د.سراج شێخ احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا پشتگیری قسەکانی کاك شوان و دکتۆر فرست ئەکەم، لەبەر ئەوەی گومان لەوە نییە ڕەزامەندی دەرچوون بۆ هەر زانکۆیەك ئەبێ ڕەزامەندی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانی پێ دەربچێ، جا ئەوە ئەپرسم ئایا وەزارەتی خوێندنی بالا دەسەلاتی ئەوەی هەیە زانکۆی ئەهلی لای خۆیەوە ڕەزامەندی بدات؟ کە ناتوانێ ڕەزامەندی بدات بە هیچ زانکۆیەك بۆ پێدانی مۆڵەت، یان بۆ دەرچوواندنی، ئەی چۆن ئەتوانێ تایبەتمەندی، مەبەستم وەزارەتە، چۆن ئەتوانێ تایبەتمەندی بدات؟ وەکو دکتۆر فرست باسی کرد، کەواتە تایبەتمەندی حەسرە لەسەر ئەنجومەنی وەزایران، پێشنیار ئەکەم با وەزارەتی خوێندنی بالا هەر تایبەتمەندییەکی بوێ با داوا لە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران بکات، دووەم، ئسولێ وایە هەر یاسایەك هەموار بکرێ بۆ هەر دەستە و وەزارەتێك ئەبێ لایەنی پەیوەندیدار کەسانێکی یان کەسێکی پسپۆڕ و شارەزا لێرە حزووری هەبوایە، لەبەر ئەوەی یاسایەك تەعدیل ئەکرێ کەس لێرە نییە بۆ ئەوەی من پرسیاری لێ بکەم، ئەپرسم لە لایەنی پەیوەندیدار ئایا بۆ ئەو یاسایە تەعدیل ئەکات؟ کێشەکانی چییە لەگەڵ ئەو یاسایە؟ ئایا لە ئەرزی واقیع تەریق نابێ کە چەندین ساڵە ئەو یاسایە جێ بەجێ کراوە و ئیشی

لەسەر ئەکرێ؟ ئەبوایە کەسێك هەبوایە وەلأمی بداینایەوە لێرە، دکتۆر شرین و دکتۆر فرست شتەکانیان زۆر بە جوانی باس کرد، درێژی ناکەمەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك سۆران.

بەڕێز سۆران عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی، ماددەی یەکەم، بڕگەی دووەم، منیش هاوڕام لەگەڵ ئەو هاوڕێیانەم کە ئەو تایبەتمەندییە وەزارەت نەیدات، ئەنجومەنی وەزیران بیدات، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو کاك ئەنوەر.

بەڕێز انور قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددەی یەکەم، بڕگەی یەکەم، مادام گشت زانکۆکان لێکدراون بە وەزارەتی خوێندنی بالأ و تووێژینەوە زانستی، وەکو ستانداردێکی جیهانیش زانۆکان شێواز و ئسولّی خوێان هەیە بۆ بەڕێوەبردن و کارکردن بە پێی یاسا وەکو قاعیدەیەکی گشتی، بۆیە منیش بڕگەی دووەم بە زیاد ئەزانم، پێشنیار ئەکەم لابرێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عەباس.

بەڕێز عباس غەزالی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ڕەئی کاك ڕابوون ئەکەم، دەزگا بکرێ با ناوەند، پشتگیری ڕەئی دکتۆر فرست و دکتۆر سیراج ئەکەم، بەلأم لە کولی بابەتەکە کە قسە بکەین دوو شت بۆ مە هاتینە، ئێمە هەموو پەرۆشین ئاستی زانست بچێتە سەر، لەوەی لیژنەی پەیوەندیدار باسی کرد ئاستی زانستی زانکۆی کوردستان ئاستێکی باشە، و ئاستی خوێندن بە داخەوە جێگەی داخێکی گەورەیە لە زانکۆکانی حکومی ئاستیان نزمە، ئێمە ئەبێ ئەو ڕێگەیە وا لێ بکەین کە بە باشی بیبڕین، بۆ ئەوەی ئاستی زانست بەرەو سەرەوە بچێت، باسی ئەکەین باسی دەسەلاتێك ئەکەین، ئەمەوێ لەسەر دەسەلأت قسان بکەین کە چۆن بێ؟ باسی کۆمەلگایەکی دیموکراسی ئەکەین، بەڵام لە ئەرك و ماف باسی تەتبیقی جەوامیعی نیزامێکی سۆسیالیستی ئەکەین، خوێندن لە هەموو ولأتێکدا تا ئەو کاتەی ئیجباریيە شەشی ئامادەییە بەلاشە بۆ هەموو خوێندکارێك ماف و ئەرکێکە، بەلأم بۆ ئاستێکی تر خوێندنی بەلاش دەبێت بە پارەیەکی ڕەمزی بێتن ئینجا تایبەتمەندی بدرێت بۆ قوتابیانی کوڕی شەهید، پێشمەرگە، بریندار، ئەوانە بەلاش بێتن، ئینجا ماف و ئیمتیازاتیان دەبێت، دەبێت

ئێمە ڕەچاوی تایبەتمەندی ئەو زانکۆیانە بکەین کە ئاستی عیلمیان بەرەو بەرز دەچێتن و، ئێمەش یاسایەك دەرنەکەین کە وەکو یاساکانی پێشووتر کاردانەوەو ڕەنگی سیاسی تێبکەوێت بۆ پێشبردنی ئاستی خوێندن و زانست و مەعریفەت بێت بۆ ئەوەی لە داهاتوودا زەرەر لە عیلم و مەعریفەت و نەوەی دوا رۆژمان نەدەین، لە گەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك قادر فەرموو.

بەڕێز قادر ئۆتمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی (١) بڕگەی یەکەم هیچ قسەیەکم نییە، سەبارەت بە بڕگەی دووەم لە راستیدا پێدانی تایبەتمەندی بەو شێوەی کە هاتووە بەخشینی ئەو دەسەڵاتە بە وەزیری خوێندنی باڵا بۆ ئەوەی کە تایبەتمەندی ببەخشێت بە زانکۆیەك لە زانکۆکان کە لەوێدا هاتووە زانکۆکان بەڕای من ئەمە خەسڵەتی قانونی لە دەست دەدات، چونکە بە عام و موجەڕەد نییە راستە ناوی هیچ شەخسێکی مەعنەوی یان سروشتی بە دیاری کراوی نە هاتووە، بەڵام لە ئەساسدا سیفەی وەزیری خوێندنی باڵا ئیسناد دەکاتە سەر ئەم دەقە قانونییە بۆ دەرکردنی بڕیارێك کە زانکۆیەك یان دوو زانکۆ جیا بکاتەوە و تایبەتمەندیان پێ ببەخشێت بەدەر لە زانکۆکانی دیکە، کەواتە ئێمە لێرەدا ئەو غایەی کە بە حیساب قانونەکەی لە پێناودا هەموار دەکرێتەوە نەهێشتنی تایبەتمەندییە، بۆیە لەو بڕگەیەدا تەنیا قانونەکە وەك خۆی هێڵراوەتەوە تەنیا لە بڕگەی یەکەمی ئەسڵی قانونەکە ئەوە لادراوە کە سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران یان زانکۆی کوردستان کە بە بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران دروست دەکرێت تایبەتمەندی خۆی دەپارێزێت هیچی دیکە نەهێڵراوەتەوە، بۆیە من پێموایە کە تایبەتمەندی ئەگەر وەزیری خوێندنی باڵا ببەخشێت یان سەرۆکی وەزیران ببەخشێت یان ئەنجومەنی وەزیران ببەخشێت هەر تایبەتمەندییە هیچ لە بابەتەکە ناگۆڕێت، چونکە ئەمە هیچ گۆڕانکارییەك دروست ناکات، بۆیە من لەگەڵ لابردنی ئەو بڕگەیەدام و هەر پەیوەست بەو بابەتە من پێموایە حکومەت و وەزارەتی خوێندنی باڵا سەرکەوتوو نەبووە لە دارشتنی سیاسەتێکی گشتگیر بۆ خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی لە ڕابردوودا لەبەر ئەوەی ئێمە دەبینین کە نە لە هۆڵی وانە وتندا وەك پێویست نییە و نە پێداویستی خوێندنە و نە لە بەشە ناوخۆییەکاندا، ئێمە کۆمەڵێك خوێندکار هەیە کە لەدوای دەرچوونی لە دوازدەیەمی ئامادەیی نمرەکەی شمولی هیچ کامێك لە زانکۆ و پەیمانگاکان ناکات ئەمانە کوڕو کچی خەڵکی هەژارن لە هەمان کاتیشدا پارەیان نییە لە زانکۆ نا حکومییە ئەهلییەکاندا بخوێنن، بۆیە ئێمە دەبوایە کەوا بەراستی کارمان بۆ ئەوە بکردبایە کە مەرجێك دانرابا لە لایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا بۆ ئەوەی لە زانکۆ و پەیمانگا ئەهلییەکان کورو کچی خەڵکی هەژار بە تایبەت ئەوانەی کە مەسدەری دارایی بژێوی ژیانیان نییە، مووچەیان نییە یان سەرچاوەیەکی سەرەکی ژیانیان نییە بێ بەرامبەر وەرگیرابان بۆ ئەم مەبەستەش زۆر ئاسانە کە تۆ ئەوە جیا بکەیتەوە، بۆیە

ئەگەر قانونەکەش بەو شێوەیە هەموار بکرێت لە راستیدا هەموار نەکردن و هەموار کردنی هەر وەکو یەکە، هەر وەکو دەقە ئەسڵییەکەیە، بۆیە ئەم دەقەی کە خوێندکارەکان لە پێناویدا داوای هەموار کردنیان کردووە هیچ لە بابەتەکە نا گۆڕێت لەوانەیە ئەم سالّ هیچ ئیشکال نەبێت، بەڵام لە سالّی داهاتوو بە هەمان شێوە ئەم گرفتە ڕوو بە ڕوویان دەبێتەوە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، خاتوو ڤیان فەرموو.

بەڕێز ڤیان عباس:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نیسبەت خالّا ئێکێ ئەز دێ دوو پرسیارا ئاراستەی لیژنا یاسایی کەم هیڤیدارم بۆ من روون کردنەوەیەکێ بدەن، نیسبەت سەنتەرێن حکومی و نە حکومی نزانم یەعنی یا وازح نینە ئەگەر سەنتەرێن نەحکومی بن چەوا دکەڤیتە بن دەسەلاّتا وەزارەتا خواندنا بالّا، رێز کرنا ڤان زانکۆیا یەعنی ژمارەیەکا زانکۆیا هاتینە رێز کرن دگەل ژمارەکا سەنتەرا ئەگەر دەڤەرەك پێتڤی هندێ بۆ زانکۆیەك لێ بێتە دامەزراندن یان کارێ هاتیە کرن زانکۆیەك ل وێ دەڤەرێ بێتە دامەزراندن یەعنی دڤێت بزڤرینە یاسایێ و یاسا بێتە تەعدیل کرن تاکو ئەو زانکۆیە بێتە دامەزراندن، یەعنی ئەز نزانم ئەڤە بڕەئیا من ئەگەر هۆسا بیتن دێ دەم گەلەك چیتن ژبەر کو هەتا خواندنا ئێکێ بۆ پڕۆژەی بێتە کرن و دیڤدا یەعنی بۆ نموونە ئەم دێ بێژین نووکە دبیت کار بێتە کرن کو زانکۆیەك لدەڤەرا ئاکرێ بێتە دامەزراندن ئەگەر ئەڤ قانونە هاتبیتە پەسەندکرن یەعنی دامەزراندنا وێ زانکۆیێ دێ چەند ڤەکێشیتن هەتا بابەت بکەڤیتە قالبەکێ یاسایدا، نیسبەت خالّا دووێ ئەز بخوە ژی دگەل هندێ مە یان بێتە لادان یان ژی جڤاتا وەزیران دەسەلاّتا پێدانا تایبەتمەندیێ هەبیتن و پشتەڤانیێ ل ماموّستا (أنس) و دکتۆرە (شرین) و دکتۆر (فرست) دکەم و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز ماموّستا حسن فەرموو.

بەڕێز حسن صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی من کاك (بێستون فایەق) کردی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز کاك شوان فەرموو.

بەڕێز عمر مصطفی باوەمیر ((د.شوان قەلا دزەیی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەلا پێم باشبوو وەکو ئیعتیباریێك بۆ لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالا بەڕێزتان بانگهێشتی وەزیری خوێندنی بالا تان بکردبایە، چونکە زۆربەی ئەو پرسانەی کە ئێستا نە هاتووە خەلەلیان هەیە، لە سەرەتاشەوە ئەو دۆخەی کە ئالۆز بوو لەسەر کردنەوەی بەشی پزیشکیبوو لە زانکۆی کوردستان، بەلام لێرە هیچ ئاماژەیەکی پێنەکراوە کە ئەوە بە هیچ شێوەیەك نابێت دووبارە ببێتەوە، زانکۆکان لە ڕووی یاساییەوە هەموویان یەکسانن کە سەر بە وەزارەتی خوێندنی بالان، پێدانی تایبەتمەندی بە زانکۆیەك هەمان کێشەی ڕابردوو دووبارە دەکاتەوە و پێشێل کردنیشە بەرامبەر بە زانکۆکانی تر، دەکرێت ئەو تایبەتمەندییە ئەوە بێت کە نەهجی ئەو زانکۆیە بەس بە ئینگلیزی بێت یان بە فەرەنسی بێت یان بە شتێکی تر بێت، بەلام ئەفزەڵ کردنی پێدانی تایبەتمەندی تایبەت بەرزکردنەوەی لایەنێکەو نزم کردنەوەی لایەنێکی تر، زانکۆ ئەهلییەکانیش پێویستبوو بە شێوازێك لە بڕگەی دووەم ماددەی (١) ئەمە...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

یاسایەکی تایبەتی هەیە بەڕێز دکتۆر شوان قەلادزەیی جەنابت دەبێت ئاگاداربیت زانکۆیە ئەهلییەکان یاسایەکی تایبەتی هەیە، سوپاس، سەبارەت بە ئامادە بوونی وەزیری خوێندنی بالاش نووسراومان ئاراستەی ئەنجومەنی وەزیران کردووە بۆ ئەوەی ئامادەی کۆبوونەوەکە بن، بەلام بەداخەوە ئامادە نەبوون، بەڕێز کاك عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عینایەت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکانی دکتۆر (شوان) دەکەم هەرچەندە جەنابت جەواب دایەوە کە دەبوایە وەزیری خوێندنی بالا لێرە بوایە ئەمڕۆ، هەروەها دەکرا سەرۆکی زانکۆی کوردستان لێرە بوایە ئەویش بۆ ئێمە روون کردنەوەی بدابایەوە بۆ ئەوەی بزانین ئەم زانکۆیە چییە وا ئەم کێشە گەورەیەی بۆ ئێمە دروست کردووە، سەبارەت بە بڕگەی یەکەم وشەی نا حکومی هاتووە و نا حکومی زیادەیە، چونکە بە پێ یاساکە خۆشی یەك دەستەو ناوەندی تیدا نییە کە نا حکومی بێت ئەو ناحکومییە پێویستە لاببرێت لەبەر ئەوەی وەکو جەنابت باست کرد زانکۆ ئەهلییەکان ناحکومی یەعنی ئەهلی لێرە ئەو نا حکومییە هەر لە ئەسڵی یاساکە بە هەڵە هاتووە بەڕای من پێویستە نا حکومی هەڵبگیرێت، سەبارەت بە بڕگەی دووەمیش ئەم کێشەیە لە سەرەتاوە کۆمەڵێك خوێندکار هاتنە لای ئێمە بۆ ئۆفیسی سلێمانی، لە ئۆفیسی سلێمانی نووسینگەی سلێمانی پەرلەمان ئەوان هەدەفیان ئەوەبوو کە نابێت کولیژی پزیشکی بکرێتەوە، لەبەر ئەوەی کولێژی پزیشکی پەیوەندی راستەوخۆی بە مرۆڤەوە هەیە، من بۆ خۆم لە وەلامدا پێموتن کە هەموو کولێژەکان پەیوەندی راستەوخۆیان بە مرۆڤەوە هەیە بۆ نموونە کاتێك تۆ یاساییەکی نا تەندروست تەخەروجی پێدەکەی لە کولییەك ئەوکاتە کۆمەلگا تێك دەدەی، کاتێك حاکمێك خراپ بێت خوا نەخواستە کۆمەلگا تێك دەچێتن مامۆستایەك بە هەمان شێوە کاتێك پزیشکێك هەڵە دەکات لەوانەیە مرۆڤێك

بکوژرێت، بەڵام کاتێک ئەندازیارێک هەڵە دەکات لەوانەیە هەزار کەس بکوژرێت، سەدێک بروخێت کارەساتێک دروست دەکات لەبەرە ئەوە یان نابێت کولیژی ئەهلی هەبێت لەو ولاتە یان کولیژی ئەهلی هەبوو دەبێت بە پێی ستاندارد عالەمییەکان بەو ستانداردانەی وەزارەتی خوێندنی باڵا دایدەنێت دەتوانێت کولیژی پزیشکی بکرێتەوە، ئەمە زۆر گرینگە ناکرێت کولیژێک بە تەنیا جیا بکرێتەوە لە هەموو کولیژەکانی دیکە، بۆچی کولیژی ئەندازیاری ئەهلی هەبێت بەڵام کولیژی پزیشکی ئەهلی نەبێت، کولیژی ئەندازیاریش پەیوەندی بە خەڵکەوە هەیە کولیژەکانی دیکەش بە هەمان شێوە پەیوەندیان بە ژیانی خەڵکەوە هەیە ئەمە زۆر گرینگە ئێمە لێکدانەوەی بۆ بکەین، سەبارەت بەوەی کولیژی پزیشکی بۆ نموونە لە زانکۆی حکومییەکاندا نمرەی بەرز وەردەگرێت کولیژی پزیشکی پێویستی بە سێ مادده هەیە پێویستی بە (ئینگلیزی) هەیە پێویستی بە (کیمیاء و فیزیاء و ئەحیاء) هەیە ئەگەر لەمانە نمرەی باشی هێنا و ئەگەر لە کوردی و عەرەبی و لە ئاین و لەمانە نەهێنا کولیژی ئەهلی دەتوانێت وەربگرێت لەبەر ئەوە بەڕای من تایبەتمەندی نەدرێت بە هیچ زانکۆیەک ئەگەر درا بۆ هەموویان بێت، بەڵام دەکرێت کولیژی پزیشکی کەسی بە سەرکەوتوو وەربگرێت بەمەرجێک ئەو ماددانەی کە پەیوەندیان هەیە بە کولیژی پزیشکییەوە سەرکەوتوو بوو تێدا نمرەی باشی هێنا و وەزارەتی خوێندنی باڵا...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەست خۆش کاك عمر کاتەکەت تەواو بۆ.

بەڕێز عمر عینایەت:

کەواتە وتم بەش ناکات تەواوم نەکرد.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەس بۆ تۆ بەشی نەکرد، سەیرە؟

بەڕێز عمر عینایەت:

ئاخر من شتم پێبوو.

تەبعەن بەشێکی ئەوەی کە جەنابت باست کرد حەزم نەکرد قەتعی بکەم، بەڵام ئەوەی کە باست کرد لەسەر کولیژی پزیشکی ئەهلی یان کولیژی ئەندازیاری ئەهلی ئەوە پەیوەندی بە یاسای زانکۆ ئەهلییەکانەوە هەیە پەیوەندی بەم یاسایەوە نییە، بەڵام سێ دەقەکەی خۆت قسەت کرد و ئەگەر پەیوەندیشی بە بابەتەکەوە نەبێت فەرموو کاك مەردان.

بەڕێز مەردان خدر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە پرۆژێ هەموارکرنا ڤێ یاسایێ لسەر داخوازی و ژ ئەنجامێ خۆپیشاندانێت قوتابیێت کولیژێت پزیشکی بوون ل هەرێما کوردستانێ، تەبعەن داخوازی و خۆپیشاندانێت کولیژێت پزیشکی لسەر ڤەکرنا کولیژا پزیشکی بۆ ل زانکۆیا کوردستان، ل بڕگا ئێکێ وەختێ ئەم دهێن زانکۆیا کوردستان زومنی زانکۆێت حکومی و ل چوارچۆڤێ وەزارەتا خواندنا بلند دهەژمێرین یەعنی ئەو هەدەفا قوتابیا وەکو دکتۆر (فرست) ئیشارەت پێدای تەحقیق بیت، واتە دێ بیتە زانکۆیەکا حکومی بێ تایبەتمەندی، یەك ئەگەر کولیژا پزیشکی هەبیت وەرگرتنا قوتابیان ل کولیژا پزیشکی لدیف سیستەمێ وەزارەتا خوێندنا بلند و سیستەمێ زانکۆ لاین بیت، واتە قوتابی بچی نمرە ل هەر زانکۆیەکا دی یا پزیشکی دێتە وەرگرتن ل زانکۆیا کوردستانیش بهەمان نمرە دێ هێتە وەرگرتن خۆ ئەگەر بیتە زانکۆیەکا تایبەت زانکۆیەکا ئەهلی لدیف یاسایێ وی دەمی مافێ ڤەکرنا کولیژا پزیشکی نابیت، خالاً دووێ کو پرۆژە یاسا پێخەمەتی هاتییە پێشکەش کرن ئەوە تێبینی لسەر هندێ هەبوو کو فەرمانەکا ئەنجومەنێ وەزیران یا ئینایە دناف یاسایا وەزارەتا خوێندنا بالاًدا لێرە وەکو من گوتێ وەختێ زانکۆیا کوردستان دێتە ژماردن ئەف فەرمانە یان کو ئەف تایبەتمەندییەش نامینیت، ژبەر هندێ لێرەدا ئەز پێشنیاردەکەم وەکو رێز گرتنەکیش ل ڕەئیا حکومەتێ ل داخوازیا حکومەتێ پێشنیارەکا دکتۆر (فرست) وەختێ دبێژیت ئەنجومەنێ وەزیران ئەو دەسەلاًت هەبیت کو تایبەتمەندیێ بدەتە هەر زانکۆیەکێ وەختێ دبێژیت هەر زانکۆیەکێ هیچ مەبەست زانکۆیا کوردستان نییە...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دەست خۆش، کاتت تەواو بوو.

بەڕێز مەردان خدر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، من ئەندامی لیژنەی پەروەردەم هەندێك لە ئەندامانی لیژنەی پەروەردە زیاتر لە (١٥) دەقە قسەیان کرد، بەس (١٠) سانی بدە بە من با تەواوی بکەم، پێشنیارا من ئەوە کو ئەنجومەنی وەزیران دەسەلاًت هەبیت تایبەتمەندیێ بدەتە هەر زانکۆیەکێ و دبیت ئەف دەسەلاًتە بڕاوێژ و هەما هەنگی دگەل وەزارەتا خوێندنا بالاً بیت و، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەڕێز دکتۆر عزت فەرموو.

بەڕێز د.عزت صابر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، سەرنجتان بۆ دوو تێبینی و مولاحەزەی پۆلێك لە پۆلەکانی زانکۆی کوردستان ڕادەکێشم، خۆیان دەڵێن بەشێکی زۆر لە دەرچووانی زانکۆکە لە پۆستی بەرزن و خاوەن بڕیارن لەو کۆمپانیا گەورانەی کە لە کوردستان کاردەکەن وەك (ئیکسۆن مۆبیڵ) و (شیفرۆن) و (کۆڕەك تیلیکۆم) و (U.N) و چەند شوێنێکی تر، خالێکی تر دەرچووانی زانکۆکە بوونەتە هۆکارێك بۆ

کەم کردنەوەی قورسایی لەسەر شانی حکومەت، چونکە زۆربەیان لە کەرتی تایبەت کاردەکەن، لە هەرێمی کوردستان دوو سیستەمی خوێندن هەیە کە یەکێکیان ئەهلی و ئەوەی تر حکومییە، سیستەمی سێیەم نییە لە نێوانیان کە حکومی و سەربەخۆ بێت، بۆیە لە لایەکی تریشەوە بە راستی ئەمە ئیشی حکومەت نییە خوێندکار تەخەروج پێ بکات بە پارە و بودجەی حکومەت و تەشجیعی بکات بچێتە کەرتی تایبەت، ئەوە ئیشی زانکۆی ئەهلییە ئەمە بکات، هەموو لەگەڵ ئەوەداین ئاستی خوێندن بۆ هەموو زانکۆکانی کوردستان بەرز ببێت، بۆیە پێشنیار دەکەم تایبەتمەندی تەنیا بۆ یەك زانکۆ نەبێت، ئەگەر دەمانەوێت کەسانی زۆر پرۆفیشیۆنالێ بۆ کەرتی تایبەت و حکومەت پێ بگات لە داهاتوودا و حوکمڕانی لەم وڵاتە گەشە پێبدرێت با کەرتی تایبەت بکات با ناوی زانکۆی ئەهلی بێت، ئەگەر نا، با لە ژێر چەتری وەزارەتی خوێندنی باڵا بێت، ئەوەی کە ناوی حکومەت بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك ڤەمان فەرموو،

بەڕێز ڤەمان فیصل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەزیش هەر دێ ژ هنێ دەست پێکەم کو ئەڤڕۆکە ئەز دبینم نەقسەك یا هەی ژ ئەگەرێ هندێ کو نوێنەرێ وەزارەتا خوێندنێ باڵا یان کو وەزیرێ خوێندنا باڵا حازر نەبییە، بەلکو ئەڤێ یاسایێ پەیوەندییەکا راستەوخۆ یا ب وانا هەی و ل تایببەتمەندییێت وانە و ئەو دا شێن کەلێن یان کێم و کاسیێن ئەڤێ تەشیئا هە بۆ مە دیار کەن یان ئەم داشێین هندەك پرسیارا ئاراستەی وانا بکەین، هەروەسا پشتەڤانیێ ل ئاخفتنێت ﴿د. فرست﴾ دکەم، چونکی ئەنجومەنی وەزیران دەسەڵاتا ئیستیحداسا زانکۆیا ل هەرێما کوردستانێ هەی، هەر دیسان ئەنجومەنێ وەزیرانیش دێشێت ئەوێ تایبەتمەندیێ بدەتە هەر زانکۆیەکا کوردستانێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، د. شێرکۆ فەرموو،

بەڕێز د. شێرکۆ جودت مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ئیشکالییەتی برگەی یەکەم لە خاڵی ژمارە ﴿١٧﴾، سەبارەت بە ئیشکالییەتی دەزگا یان ناوەند بێت، پێشنیار دەکەم بڵێین هەر دەزگا و ناوەندێکی دیکەی حکومی بۆ ئەوەی کە ئەگەر موئەسەسە بوو، بڵێن دەزگا و ئەگەر ناوەندیش بوو بڵێین ناوەند، سەبارەت بە ئیشکالییەتی ئەوەی کە وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەو تایبەتمەندیە بداتە ئەنجومەنی وەزیران یان ئەنجومەنی وەزیران لە سنووری سیستەمی وەزارەتی خوێندنی باڵا بیدات، دیارە هەر زانکۆیەك کە نەوعی بێت، لە موعاناتی کلاسیك و تەقلیدی سیستەمی خوێندنی باڵایە لە هەرێمی کوردستاندا و دەستکەوتی ئەم زانکۆ نەوعییەش دەرکەوتووە، بۆیە بە بڕوای

من تایبەتمەندێتی زەروورە لەم قۆناغەدا بە تایبەتی بۆ ئەو زانکۆیانەی کە نەوعین و تەحەولیان پی دەکرێت بۆ ناو سیستەمی خوێندنی باڵا، بۆیە پێم وایە ئەوەی لیژنەی یاسایی کردوویەتی شتێکی باشە، تایبەتمەندییەکە هەبێت، بەڵام وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەوەی هەبێت کە بیداتە زانکۆی مەعنی، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سەپاس، د. شێرکۆ فەرموو،

بەڕێز د. شێرکۆ حەمە امین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە راستیدا پێویست بوو لایەنی پەیوەندیدار لێرە ئامادە بێت، بە بڕوای من هەردوو لا لێرە بوونایە، نوێنەری ئەنجومەنی وەزیرانیش بە بڕیاری ﴿٣٩١٥﴾ زانکۆی کوردستانی پێوە بەستراوەتەوە و وەزارەتی خوێندنی باڵاش کە بەشێك لە راکان بەرگرییە لەوەی کە ئەو زانکۆیە بچێتە چوارچێوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، پێویست بوو لێرە بوونایە و پێویست بوو بە پێی ماددەی ﴿٥٣﴾ لە پێڕەوی ناوخۆ نوێنەری خوێندکارەکانیش لێرە بوونایە، بەدەر لەمەش هەست بەوە دەکرێت هەژموونی لیژنەی یاسایی زۆر بە رۆنی دیارە، لەبەر ئەوەی لە هیچ شوێنێك ئاماژە بە راپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ناکرێت و هەموو وتوێژەکان لە چوارچێوەی راپۆرتەکەی لیژنەی یاسایی قەتیس کراوە، پێشنیار دەکەم وشەی دەزگا و ناوەند هەر وەکو کاك ﴿عمر و کاك شێرکۆ جودت﴾ وتیان، پێشنیاری ئەوە دەکەم منیش، لە راستیدا دیسان ئەو دوو وتەیەی کە هاوڕێم ﴿د. عزت﴾ وتی ئەوەی کە خوێندکارانی زانکۆی پزیشکی و زانکۆی کوردستان، هەڵبەت ئەوانەی کە بەرگری لەمە دەکەن کە زانکۆکە بەو تایبەتمەندییەی خۆی بمێنێتەوە ئەو دوو تشتەیان خستووتە روو، کە لە راستیدا من لە کۆبوونەوەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنێ باڵا کە بەڕێزان سەرۆکی زانکۆی کوردستان و ستافی تەدریسی هاتبوون، من ئەوەم وت و دووبارەی دەکەمەوە، ئەگەر ئەو شێوازە لە مامەڵە کردن شێوازێکی تەندروست و باشە و لە ئاستی زانستی بەرزدەکاتەوە، کە دەرکەوت وایە، کەواتە رێگر چییە لەوەی کە بۆ هەموو کوردستان نەبێت؟ رێگر چییە بۆ زانکۆی گەرمیان و راپەرین و سلێمانی و زاخۆ و دهۆك و هەموو زانکۆکانی کوردستان نەبێت، من ئەو قسەیەم وت و لێرەشدا دەیلێمەوە، وتم ئەگەر نانێك هەیە با هەموومان پێکەوە بیخۆین و ئەگەر نییە با هەموومان پێکەوە برسی بین، لەبەر ئەوە تایبەتمەندی بەهیچ زانکۆیەك نەدرێت و زانکۆ، زانکۆیە و ئەمە جیاوازی دروست دەکات، چ جیاوازی زانستی و چ جیاوازی چینایەتی و چ جیاوازی ئایندەیی، ئایندەیی نەوەکان، لە ئایندەدا رەنگە بە نەتیجە بە قازانجی گرووپێك بکەوێتەوە و بەزیانی کۆی کۆمەڵگا تەواو بێت، لەگەڵ ئەوەدام کە بە راستی زانکۆکانی کوردستان هەموو ئیستانداردێکی جیهانیان تێدا پەیڕەو بکرێت لە مامۆستا، و، لە هۆڵی خوێندنەوە، و لە بودجەوە، زۆرترین لامەرکەزی ئیداری بدرێت بە زانکۆکان، بۆ ئەوەی بتوانن، من ئێسا دەزانم زانکۆکانی کوردستان موعاناتی ئەوەیان هەیە ناتوانن پاککەرەوە یان ستافێك دابین بکەن، بۆ ئەوەی بەشە ناوخۆییەکانیان بۆ پاك بکاتەوە، لە راستیدا لایەنگری

ئەوەم کە زۆرترین دەسەڵات بدرێت بە زانکۆکان و لەگەڵ ئەوەدا نیم تایبەتمەندی بدرێت بە هیچ زانکۆیەکی دیاریکراو، هەمووی لە چوارچێوەی یەک جۆرە سیستەمدا بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك فرحان فەرموو،

بەڕێز فرحان جوهر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان سەبارەت بە بڕگەی دووەم، مەسەلەی تایبەتمەندی دان بە تەنیا یەك زانکۆ، من لەگەڵ ئەوەدا نیمە یەك زانکۆ لە کوردستان تایبەتمەندی پێبدرێت، بەڵام زانکۆیەك ئاستی بەرز بێت، مانای ئەوە نییە کە ئەم زانکۆیە ئاستی بەرزە وای لێ بکەین وەکو زانکۆکانی تر کە ئاستیان نزمە، غەدر لەو قوتابییانەش دەکەین و بە شاهیدی هەموومان ئەو زانکۆیە کوالێتیەکەی بەرزە، واتە لەم مەبەستەدا دەمانەوێت ئەو زانکۆیەش بگەیینە ئاستی هەمان زانکۆ نزمەکانی تر، باشە ئێمە هەوڵ بدەین زانکۆکانی تریش ئاستیان بەرز بێتەوە وەکو زانکۆیە و لەگەڵ ئەمەشدا ئەگەر هەر تایبەتمەندی بمێنێت و تایبەتمەندی لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە بدرێت، بە تایبەتی ﴿کاك فرست و کاك سالار﴾ هەردووکیان بۆچوونەکانیان لێك نێزیکە و دەنگ لەسەر ئەمە بدەین، ئەنجومەنی وەزیران تایبەتمەندی بدات بە راوێژو و هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەت، بەڵام ئەوەی ﴿کاك سالار﴾ لە چوارچێوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، مادام وایە لەم کاتە ئەنجومەنی وەزیران دەستی کراوە نابێت کە تایبەتمەندی بدات، لەگەڵ ئەوەداینە کە فروقاتی چینایەتی لە کوردستان نەمێنێت، دادپەروەری هەبێت و هەموو رۆڵەکانی خەڵکی کوردستان حەقیانە لە هەر زانکۆیەك بخوێنن، بۆیە ئەگەر تایبەتمەندی بدرێت لە چوارچێوەی ئەنجومەنی وەزیران بێت و ئەگەر نەمێنێت بۆ هەموو لایەك وەکو یەك بێت، بەڵام دەبێت ئەوە بزانین کە ئێمە هەوڵ دەدەین ئاستی زانکۆیەك کە بە شاهیدی هەموو لایەك بەرزە بیهێنینە خوارەوە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، خاتوو بێگەرد فەرموو،

بەڕێز بێگەرد دڵشاد تاڵەبانی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من لە راستیدا دەمەوێت ڕوونکردنەوەیك بدەم پێشتر، من دوێنی پەیوەندیم کرد بە وەزیری خویندنی باڵا کە بۆچی حزوری نییە لەم بابەتەدا کە پەیوەندیدار بە خۆیەتی؟ ئەو وتی من لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە ئاگادار نەکراوم کە لەم دانیشتنە ئامادە بم و هەتا سەرووی خۆم ئاگادارم نەکات من ناتوانم ئامادە بم لە ناو هۆڵی پەرلەمان، من دڵنیام هەموومان لێرە کە لە ناو پەرلەمانی کودستان داین، ئەرکی سەرەکیمان دانانی یاسایە، بۆ ئەوەی کە جیاوازییەکان و نایەکسانییەکان نەهێڵین یا خۆد هەنگاو بەڕەو کەمبوونەوەی ئەو جیاوازی و نایەکسانییانە بنێین کە لە لایەن خەڵکی کوردستان بە تایبەتی ئەوەی ئێستا

قسه لەسەر دەکەین کە تۆژێکی دیاریکراوە کە خوێندکارە کە هەمیشە دەنگێکی زیندووە لە ناو کۆکمەلگاکەمان کەم بکەینەوە، بۆیە لە روانگەی بڕەودان بە ئاستی زانستی زانکۆکانیش کە جیلی نوێی بە توانای جۆراوجۆر پێشکەشی کۆمەلگا دەکەن، دەبێت لەم یاسایەدا داکۆکی لە تایبەتمەندی ئاستێکی یەکسان لە نێوان هەموو زانکۆکان بکەین بە بێ جیاوازی، بۆ هەموو ئەو زانکۆیانەی کە لە ژێر چەتری خوێندنی باڵا دان، بۆیە بە راستی زانکۆ خۆی دەتوانێت خسوسیاتێك لە بەرزی ئاستی زانستی بداتە خۆی و ئەم پێشکەوتنە لە شێوازی پێشکەش کردنی جیلێك بە ئاستی زانستی بەرز بداتە کۆمەلگاکەشی و حکومەت دەتوانێت بە بێ جیاوازی دەعمێکی گەورە بێت لە سەرخستنی ئەو ئاستەی هەر زانکۆیەکی هەرێمی کوردستاندا، لە راستیدا من لەگەڵ ئەوەدا نیم ئەفزەڵییەتی هیچ زانکۆیەك بدرێت بەسەر زانکۆیەکی تردا لە هەرێمی کوردستان و پێمان وابێت زانکۆیەك هەیە لە هەرێمی کوردستان دەبێت هەموو ئەو تواناییانەی کە پێویستییەتی بۆ پێشکەش کردنی جیلێك، پێی بدرێت، بەڵام لە هەمان کاتدا زانکۆیەکی تر لە هەرێمی کوردستاندا ئەو پێداویستایانەی خواستی ماموستا و خوێندکار و فەرمانبەری ئەو زانکۆیە وەکو پێویست پێنەدرێت، ئێمە چەندین زانکۆی تازەمان هەیە کە دڵنیام کە ئەم زانکۆیانە پێداویستی زۆریان بەوە هەیە کە ئێستا حکومەتی هەرێمی کوردستان، بۆ ئەوەی بگەنە ئاستی زانکۆکانی تر پێشکەشیان بکات، بەڵام لە هەمان کاتدا ئەو قەیەرانی دارایی و کۆمەڵە گیرۆگرفتی تر هەن کە نەتوانراوە هیچیان بۆ بکرێت، لە راستیدا من لەگەڵ مانەوەی تایبەتمەندیدا نیم لە ناو خودی یاساکەدا بۆ هیچ زانکۆیەك، بەڵام ئەگەر بمانەوێت لێرە بۆ ئەوەی کە هەموومان بگەینە رایەك کە هەموومان کۆبکات و عەدالەت لە نێوان زانکۆ و خوێندکاران بپارێزێت و ماموستایانیش کە جیاوازی نەهێڵێت، من لەگەڵ ئەو رایەدام کە ﴿کاك سالار و برای بەڕێزم د. فرست﴾ تا رادەیك راکانیان لەیەکتر نێزیك بوو پێشکەشیان کرد، بەڵام بە مەرجێك ئێمە بڵێین ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە رێنمایی تایبەتمەند بداتە هەر یەك لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خوێندنی باڵا لە چوارچێوەی یاسای وەزارەتی خوێندی باڵا و توێژینەوی زانستی.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس کاتەکەشت تەواو بوو، هیڤاخان فەرموو،

بەڕێز هیڤا حاجی میرخان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری قسەکانی ﴿دکتۆرە شرین و د. فرست و کاك مەردان﴾ دەکەم، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، خاتوو زولفا فەرموو،

بەڕێز زولفا محمود عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە دژی هیچ زانکۆیەك نین و هیوای زۆرمان بە زانکۆی کوردستان هەیە و ستایشی تواناکانی دەکەین، ئەوەی ئێمە و خوێنکارانی نیگەران کردبوو لە کردنەوەی کۆلێژی پزیشکی، میکانیزمی خوێندنەکەی بوو کە نەدەگونجا لەگەڵ ستانداردی جیهانی و هەروەها یاساکانی خوێندنی پزیشکی لە یاساکانی وەزارەتی خوێندنی باڵای هەرێمی کوردستاندا، پێدانی تایبەتمەندنی لەسەر ئەساسێك دەبێت کە ئەو زانکۆیە بەرزترین ریکۆردی هەبێت لە ڕێزبەندی زانکۆکانی تری ئەو وڵاتەدا، بۆیە هەر کاتێك لە هەرێمی کوردستان زانکۆیەك توانی توێژینەوەیەکی زۆر گرنگ یان داهێنانێکی تازەی کرد جیاواز لە زانکۆکانی تر، ئەوا ناراستەوخۆ دەعمی زیاتر و گرنگی زیاتری پێدەدرێت و دەتوانێت تایبەتمەندییەك بۆ خۆی بە دەست بهێنێت، لەبەر ئەوە تاکو خوێندن لە هەرێمی کوردستاندا شێوازی یان ئیدارەی خوێندنەکە بە شێوەی وەزارەت بوو نەك سیستەم، پێویستە هەموو دەزگایەکی خوێندن، چ ئەهلی بێت، چ میری بێت، لەژێر چەتری وەزارەتی خوێندنی باڵا دابێت و ملکەچی یاساکانی وەزارەتی خوێندنی باڵای هەرێمی کوردستان بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو سهام فەرموو.

بەڕێز سهام عمر قادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز پشتەڤانیا وێ چەندێ دکەم کو بەرژەوەندیا قوتابی و ئاستێ زانستی بهێتە پاراستن، دیارە زانکۆیا کوردستان ئەو ئەرمانجێن بۆ هاتینە دانان بۆ سالێن بووری بەجێ هیناینە، ئەو ژی چونکە بودجەیەکا تایبەت بۆ هاتیە دانان، کەواتە لە ڤێرێ ئەنجومەنێ وەزیران پێتڤیە یان بێژین حکومەت پێتڤیە فکر لە چارەیەکا دی بکات بۆ پێشخستنا ئاستێ زانستی، ئەم لە دژوارەکیدا دەژین پێتڤی بە هەندێ دکەتن سەرجەم خوێندنا باڵا و توێژینەوەیا زانستی پێتڤی پێشخستنێیە، کەواتە نە بەتنێ زانکۆیەك یان تایبەتمەندی ڤی رەنگی بهێتەدان، دیسا ئەز دبێژم دگەل هەموارێمە لە دیف دەقێ لیژنەیا یاسایی تەنێ دوو گوڕین تێدا چێ ببن، یەکەم: پشتەڤانیا پێشنیارا بەڕێز (بەهزاد دەروێش) دکەم بۆ زێدەکرنا پێڤا نا حکومی سەر خالا (۱۷) مادەی (۱) برگەی (۱)، دیسا پشتەڤانیا کاك (رابوون) دکەم پەیڤا دەزگا ببیتە ناوەند یان هەردوو پێکڤە دەزگا و ناوەندەکانی خوێندنی بالا، ئەگەر لیژنەیا یاسایی رێکبخەن وەکو سیاغە، دیسان لە دووماهیکێ ئەز سەرەنجا ئەندامێن پەرلەمانێ بەڕێز بۆ خالەکێ رابکێشم سەبارەت برگا دووێ وەزارەتی خوێندنی بالا دەسەلاتی پێدانی تایبەتمەندی هەی بە زانکۆکان، لە ڤێرێ گەلەکا گرنگە ئەم تەرکیزی سەر وەزارەتا خوێندنا باڵا بکەین بۆچی؟ ئەڤ ئیشکالە ئەڤڕۆکە ئەم کەتین تێدا کو وەزیری خوێندنا بالا نەهاتیە، چونکی نڤیسار هاتبوو ئاراستەکرن بۆ ئەنجومەنی وەزیران، کەواتە لە ڤێرێ ئەگەر هەر جارەکی ئەم پێتڤی بین وەزیری خوێندنا بالا بهێت، پێتڤیە بچیتە ئەنجومەنی وەزیران، ئەنجومەنی

وەزیران فەرمانێ بکاتن وەزیرا خوێندنا بالاّ بهێتن، ئەڤە (٣٣) رۆژە یان زیاتر ئێمە لە هێڤیا وی چەندی کو جەوابێك بۆ ئێمە بهێتن، ئەگەر وەزێرێ خوێندنا بالاّ یەکسەر بۆ ڤی بابەتی گرێدابا ئەم دەشیاین بۆ ماوەی حەفتەیەکیدا رێکخستنێك یان تەنسیقەکی دگەل وەزیرێ خوێندنا بالاّ بکەین، ژبەر هەندێ ژی ئەز داکۆکی لە وێ چەندێ دکەم ئەم دێکەڤینە ئیشکالەکا دیدا کو ئەم پێتڤی دێ هەندێ بیتن دگەل ئەنجومەنی وەزیران ئێمە تەنسیقەك هەبیت، جارەکا دی بێینەڤە دگەل وەزارەتێ هەرچەندە بابەت هەمی کاری گرێدایە بە وەزارەتا خوێندنا بالاڤە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو فیروز فەرموو.

بەڕێز فیرۆز طه عبدالخالق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من تێبینی لەسەر ماددەیا یەکێ بڕگا دووێی هەی، ئەڤ بڕگە کو نەمینیت، یان بێتە لادان، یان ژی کە ئەنجومەنێ وەزیران هەماهەنگی دگەل وەزارەتا خوێندنا بالاّ دەسەلاتا پێدانە تایبەتمەندی هەبیتن و تاوەکو کۆتایی، هەروەها پشتگیریا ئاخافتنێت (كاك انس و د.شرین و كاك فرست و ڤیان خان و بێگەرد خان و كاك مەردان)ی دکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو مریم فەرموو.

بەڕێز مریم صمد عبدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ماددەی یەك قسەم نییە، لەسەر بڕگەی دووەم پشتگیریەکی تەواو لە قسەکانی (خاتوو گەشە) دەکەم بەوەی ئەو تایبەتمەندییە دەبێتە هۆی ئەوەی بەراستی میزاج دەور ببینێت، لە دانانی تایبەتمەندی بە زانکۆیەکی تر، چونکە یاسا ئەگەر لە پەرلەمان دەردەچێت یان لە ئەنجومەنی وەزیران یان وەزارەت دەبێ بە گشتیی بۆ هەمووی وەك یەك بێت، بەلاّم ئەگەر بەڕێزت تایبەتمەندی بە زانکۆیەك بدەی ئەوە سیفەتە گشتییەکە لە دەست دەدەین، دیارە زانکۆکان هەموویان لە یاسادا یەکسانن، نابێ بەڕێزت خصوصیەت بە زانکۆیەك بدەیت کە ئێمە بە یاسا پێشێلی یاسا دەکەین، بۆیە من دووبارە تەئکید لەوە دەکەمەوە کە پشتگیری لە قسەکانی (گەشە خان) دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو د.شرین فەرموو.

بەڕێز د.شرین حسنی رمضان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەربارەت بە بڕگەی دووەم منیش لەگەڵ ئەو هەڤالانەم کە ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەبێت دەسەلاتی پێدانی تایبەتمەندی بەهەر زانکۆیەك بدات بە راوێژ لەگەڵ وەزارەتی خوێندنی بالاْ، پرسیارێکی تریش لام دروست بووە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئەو پرسیارەی ئێمەی کردوومانە نازانم ئەندامانی لیژنە دەنووسن لای خۆیان یان نا؟ دەنێرن بۆ وەزارەتی خوێندنی بالاْ؟....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تێبینییەکانی ئێوە دەنووسن، بەلاّم مولزەم نین پرسیاری ئێوە بنێرن بۆ وەزارەتی خوێندنی بالاْ، هەر پرسیارێکتان هەیە بۆ وەزارەتی خوێندنی بالاْ دەبێ بە نووسین ئاڕاستەی سەرۆکایەتی پەرلەمانی بکەن بۆ ئەوەی ئێمە ئاڕاستەیان بکەین.

بەڕێز د.شرین حسنی رمضان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز خاتوو پەروا فەرموو.

بەڕێز پەروا علی حەمە:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، سەبارەت بە بڕگەی یەکەم هیچ تێبینیم نییە، سەبارەت بە بڕگەی دووەم، بەڕێزان، ئەوەی کە ئێمە مەبەستمانە ئەوەی کە ئایا یەکێك لە زانکۆکان سیفەی تایبەتمەندی پێ بدرێ و وەزارەتی خوێندنی بالاْ ئەو دەسەلاّتەی هەبێت، بە بڕوای ئێمە دەکرێ ئەگەر وەزارەتی خوێندنی بالاّمان هەیە کە ئەم وەزارەتە تایبەتە بە زانکۆکان، ئایا لەو ئاستەدا نییە کە بتوانێت تەواوی زانکۆکان بخاتە ژێر دەسەلاّتی خۆیەوە بۆ هەموو پێدانی رێنماییەك یان شتێك؟ ئەگەر بەو شێوەیە بێت باشترە کە بە بڕوای من پۆلێن کردن بۆ زانکۆکان هەبێت، یان وەزارەتی خوێندنی بالاْ نەیتوانیوە وەك ئەو ئاستە چۆن لە زانکۆی کوردستاندا هەیە زانکۆکانی تریش بەهەمان شێوەبێت، کە هەڵبەتە ئاستی بەرزی زانکۆیەك جێگای خۆشحاڵییە لەگەڵ ئەوەی کە لە رووبەکیاندا بە رووبەکیاندا دیوێکی زۆر باشی هەیە، بەلاّم، بە رووبەکی تریشدا ئەو جیاوازییە دروست دەکات لە نێوان ئەو زانکۆیە لەگەڵ زانکۆکانی تردا، بەلاّم ئایا بۆ وەزارەتی خوێندنی بالاْ تاوەکو ئێستا نەیتوانیوە هەڵسەنگاندنێکی هەبێت، یان پۆلێن کردنێکی بۆ زانکۆکان هەبێت؟ لەسەر ئەو ئاستە بتوانێ جارێکی تر زانکۆکان بەرەو پێشەوە بەرێت، راستە، ئەگەر پۆلێن کردن هەبێت زانکۆیەك باشتر بێت بەپێی نمرەکە لەگەڵ زانکۆیەکی ترەوە، واتە هەڵسەنگاندنێکی تەندروست هەبێت بۆ زانکۆکان کە دیارە وەزارەتی خوێندنی بالاْ نەیتوانیوە ئەوە بکات، حاڵەتێکی تر هەیە ئەویش ئەوەیە کە رەنگە کێشەی کردنەوەی، یەعنی ئەو کێشەیەی کە ئێستا رووبەرووی زانکۆکان بۆتەوە بەگشتیی و بە تایبەتی داواکردنی ئەو خوێندکارانەی کە داوای کردنەوەی کۆلیژی پزیشکی دەکەن، ئەگەر لە زانکۆ

ئەهلیەکانیشدا وەکو هەموو ئەو بەشانەی تر یان کۆلیژانەی تر دەکرێتەوە، بەلاّم خۆ دەبێت پێوەرێکی تەندروستی وا دابنرێت کە هەر هیچ نەبێت نمرە یەکێك بێت لەو پێوەرانەی کە گرنگی پێ بدرێت، چونکە ناکرێت ئەگەر خوێندکارێك بە نمرەیەکی نزمەوە بە تایبەت لەو کۆلیژانەی کە زۆر هەستیارن وەکو کۆلیژی پزیشکی حیسابی بۆ نەکرێت، حالّەتێکی ترمان هەیە ئەویش ئەوەبوو کە زۆرێك لەو بەڕێزانەی تر کە هاوکارەکانم باسیان کرد لەوانە (بەڕێز د.شێرکۆ حەمە امین) ئەویش کە بەپێی ماددەی (٥٣)ی پەیڕەوی ناوخۆ باشتر بوو ئەگەر نوێنەری خوێندکارەکان لێربوونایە، بەڕێزتان وەلاّمتان نەدایەوە کە لایەنی پەیوەندیدار، خۆزگە ئەوان لێرەبوونایە، یەك خاڵی تر ئەویش بە بڕوای من ئەو کاتەی کە یاسایەك هەموار دەکرێتەوە، یاسا تەنها بۆ ئەم چوار ساڵە و ئەم خولە نییە، بەقەدەر ئەوەی کە ئێمە مەبەستمانە، ئامانجێکی درێژخایەنانە، هیوادارم هەر ئەم مەسەلەی زانکۆکان و هەموو بوارەکانی تریش سەیر دەکەین زۆر جار دەست تێوەردانێکی سیاسی هەیە لە پشت ئەم کارانەوە، ئەمە من مەبەستم هیچ کامێك لە بوارەکان نییە، بەلاّم ئەگەر مەسەلەی زانستی بە سیاسەت نەکرێت ئەوە زۆر باشترە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەنها سەبارەت بەم پرسە چەند جارێك دووبارە بوویەوە، بەڕێزان، من لەم وتوێژەدا لە دوێنێوە دەزانن بێ لایەنم بەراستی، ئێوە خۆتان ئەندامانی پەرلەمان یەکلا دەکەنەوە، بەلاّم ناکرێت ئێمە پشتیوانی بۆ ئەوە بکەین خوێندکار بە ئارەزووی خۆی هۆڵەکانی خوێندن جێبێڵێ، ئێمە یەکەمجار کە ئەو داخوازیەیان کرد لە پەرلەمان کە سیفەی ئیستیعجالی پێ بدرێت لەبەر خاتری ئەوەی بچنەوە بۆ ناو هۆڵەکانی خوێندن، سیفەی ئیستیعجالمان پێدا، بەلاّم دوای ئەوە دوو حەفتەی تر ئەوانە نەچوونەوە ناو هۆڵەکانی خوێندن، بەراستی ئێمە زۆر نیگەرانین لەوە، من یەك نموونەتان بۆ دەهێنمەوە بۆ جیاوازی راستی ئەوە هیچ تەحیوزێك نییە، تکاتان لێ دەکەم بە تەحیوزی وەرنەگرن، بەلاّم خوێندکارانی زانکۆی کوردستان هاتنە لای ئێمە من دڵنیام هاتوونە بۆ لای لیژنەکانی پەرلەمانیش، ئەوان بە ئێمەیان گوت ئێمەش دەتوانین هەموو رۆژێك بێینە بەردەرگای پەرلەمان، نەهێڵین هیچ ئەندامێکی پەرلەمان بڕواتە ژوورەوە، بەلاّم ئێمە ویژدانمان ئەوە قەبول ناکات هۆڵەکانی خوێندن بەجی بێڵین و بێینە سەر شەقامەکان، ئەو بەڕێزانە دووجار هاتوونەتە هۆڵی پەرلەمان، لێرە گوێ لە داخوازیەکانیان گیراوە، هاتوونەتە سەرۆکایەتی پەرلەمان، لە سەرۆکایەتی پەرلەمان پێشوازیمان لێکردوون، ئێمە دووجار لە شوێنەکانی کە مانیان گرتووە رۆیشتووینەتە لایان، بەلاّم ناکرێت پشتیوانی ئەوە بکەین کە هەر رۆژێك بە ئارەزووی خۆی کۆلیژەکەی خۆی بەجێ بێڵێت، من قسەی دەمم روو لە جەنابت نییە (پەروا خان)، بە شێوەیکی گشتیی باس دەکەم، بەراستی خەریکە کاری ئێمە دەبێتە هاندانی خوێندکاران بۆ مانگرتن، کۆلیژی پزیشکی مانیان گرت، دوایی کۆلیژەکانی پزیشکی ددان مانیان گرتووە، کۆلیژەکانی یاسا مان دەگرن، کە پێویست بەمە ناکات، ئەوان خوێندنی خۆیان بەردەوامی پێبدەن، ئەوە پەرلەمان کاری خۆی دەکات، یەعنی پێویست نییە هەموو

رۆژێك بێنە بەردەم پەرلەمان، بێنە ناو هۆڵی پەرلەمانیش، دەبێ پشتیوانیان بكەین، كارە یاساییەكانیان بۆ ئەنجام دەدەین، بەڵام ناكرێت ئێمەش هانیان بدەین بۆ ئەوەی كاری نا یاسایی بكەن، لەبەر ئەوە ئێمە داوامان كردن بگەڕێنەوە بۆ ناو هۆڵەكانی خوێندن، پەرلەمان كاری خۆی دەكات و وتوێژی لەسەر دەكات، تەنانەت سیفەی ئیستیعجالمان پێداوە، تەنانەت چاوەڕێی وەڵامی حكومەتمان نەكرد لەوە زیاتر، خستوومانە ناو بەرنامەی كار، بۆیە ئێمە كارەكانی خۆمان دەكەین، بەراستی لێشتان ناشارمەوە هەندێك رووداو دوێنێ رووپداوە لە ناو هۆڵی پەرلەمان بەهۆی ئامادەبوونی ئەوان، كە دەرچوون بووە لە سنووری ئامادەبوونی ئەوان، ئەوان مێوانی پەرلەمانن، لە شوێنی خۆیاندا لێرە بمێننەوە، یان لە شوێنێك چاوەڕێ بكەن تاوەكو كۆبوونەوەی پەرلەمان دەست پێ دەكاتەوە، پەیوەندی بەوەوە هەبوو، خاتوو پەروا فەموو.

بەڕێز پەروا حەمە علی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ببووڕە، بەس مەبەستم نوێنەرایەتییانە، ئەگەر نا من هاوڕای رایەكەی بەڕێزتم، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز كاك خلف فەرموو.

بەڕێز خلف احمد معروف:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی یەكەم پشتگیری لە رایەكەی (كاك سالار) دەكەم كە ماددەی یەكەم بكرێت بە دوو بەش، یەكەم: دەزگاكانی خوێندنی بالاّ بە زانكۆ و دەستە و كۆلیژ و پەیمانگا و سەنتەر و توێژینەوەی حكومی و نا حكومی پێكدێن، ئەوە كۆتایی پێ بێت، بڕگەی دووەم: ئەم دەزگایانەی خوارەوە دەلكێندرێن بە وەزارەتی خوێندی بالاّوە، سەبارەت بە بڕگەی دووەم لە ماددەی یەكەم، سەبارەت بە تایبەتمەندی لە راستیدا ئێمە یاسا و بڕیار بۆ كۆمەڵگا دەردەكەین، بۆ ئەوەی ئالۆگۆڕێك لەو واقیعەی كە لە موجتەمەعدا هەیە بكرێ، هەروەها هەموار كردنیش هەر لەو چوارچێوەیەدایە، بۆیە ئەگەر لەگەڵ ئەوە نیم مەبدەئیەن تایبەتمەندی بە هیچ دەستە و دامەزراوەیەك بدرێ، جگەلەوەی كە بە رەزامەندی لایەنی پەیوەندیدار كە وەزارەتی خوێندنی بالاّیە لەم بابەتە، ئەنجومەنی وەزیرانە، كەواتە لێرە پشتگیری لە رایەكەی (كاك سالار) دەكەم كە تایبەتمەندی بدرێ بەهەر زانكۆیەك لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە بە هەماهەنگی و لە چوارچێوەی یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّیە، بەڵام ئەگەر ئەو واقیعەی كە ئێستا هەیە و ئیشكالمان بۆ دروست دەكات و كۆتایی بەو جەدەلە ناهێنێت، ئێمە وا بكەین لەبەر ئەوەی ماددەی یەكەم، بڕگەی یەكەم موشكیلەیەكمان لەسەر نییە، كۆتایی پێهاتووە، بڕگەی دووەم بە موتلەقی ئەم بابەتە هەڵبگیرێت، سەبارەت بە هاتنی خوێندكارەكان ئێمە دەزانین ئەو خوێندكارانە زۆر غیاب بوون ئەمە وازیحە ، ئەكرا ئەمڕۆ ئەخیر جەدەل بوو لەسەر ئەم بابەتە ، انشاءالله ئەگەینە نەتیجەیەك كە لە بەرژەوەندی هەموو لایەك بێ ، لەبەر ئەوەی ئەوە پێچەوانەی پەیڕەوی ناوخۆیە ، بریا ئەوان نوێنەریان لێرە ئامادەبوایە ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، بەڕێز کاك عمر کۆچەر فەرموو.

بەڕێز عمر صالح عمر (عمر کۆچەر):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن ترسـا قـێ چـەندا هـەیا ، مـە ئیتیفاقـەك هـەی کـو ئـەڤ زانکۆیـا ئاسـتێ وێ باشـە ، ئـەز ترسـم یـەعنی ئەڤـە ژی ئـەم ببینـە ئەگـەر ئاسـتێ وێ خـراپ کـەین ل واقعـێ نووکـەدا ، ژ قەناعـەتا مـن یـەعنی بلابێتـە دگـەل خوێنـدنێ بالاڤـە موتەفـەقین لسـەر وێ ، بـەس تایبەتمەنـدی چ موشـکیلەیە ، یـەعنی هەنکـە قـێ وەختـێ قـێ فـەترە زەمـەنی ئەنجومـەن خۆزگـە نوێنـەری ئەنجومـەن لێرەبوایـە کـە ئـەڤ تایبەتمەندییـە بۆچـی مەسـەلەن ئـەڤ تایبەتمەنـدی دایـێ ئـەو کولیـە؟ چ پێویستی پـێ هـەی ئەنجومـەنی؟ قەناعـەتا مـن هەنکـە ئـەڤ تایبەتمەندییـە هـەبیتن چ زەرەر نینـەو ، چ موشـکیلەیەك ژ بـۆ مـن دروسـت ناکـات ، بـەس ئەگـەر لایبـدەین ئیحتمالـە ئـەم کولیـەکێ ئاسـتێ وێ بینینـە خـارێ و سەبەب ببیتە بڕیارا پەرلەمانی ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سـوپاس ، گفتوگۆکـان تـەواوبوون بـەڕێزان ، چـوار ڕا هەیـە لەسـەر بڕگـەی دووەم تەبعـەن دوایـی دەرفەت دەدەین بە لیژنەکان کە ڕای خۆیان بدەن ، بەڕێز کاك زانا فەرموو.

بەڕێز زانا عبدالرحمن عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن یـەك تێبینـی بچـووك ئـەدەم ئینجـا دێمـە سـەر بابەتەکـە ، لەبـەر ئـەوەی ڕوونکردنەوەیـەك درا لەسـەر ئامادەنـەبوونی ئـەو خوێندکارانـە مـن یـەك پرسـیارم هەیـە ئایـا نـاڕەزایی دەربـڕین و بـایکۆتکردن کـاری نایاسـاییە؟ حەزدەکـەم دوایـی وەلاّمـی ئـەوەم بدەیتـەوە ، لـە کـوێی پـەیڕەو هـاتووە کـە خوێنـدکار هاتـە ئێـرە ئـەبێ مۆڵـەتی ئـەو شـوێنەی پێبـێ کـە لێـی هـاتووە ، یـەعنی مـن نـازانم سـەیری پـەیڕەوم کـرد شـتی وانییـە ، کـە ئامـادەبوو ئـەبێ مۆڵـەت بێنـێ ، بەهـەر حـاڵ ئـەمڕۆ دەرفەتێکـە لەبـەردەم ئەنـدامانی پەرلـەمانی کوردسـتان لـەم خولـە قسـە زۆرکـرا لەسـەر ئـەوەی کـە زانکـۆی کوردسـتان ، تەحدیـدکرا قسـە لەسـەر ئـەو زانکۆیـە کـرا ، بۆیـە مـن قسـەی لەسـەر ئەکـەم ، ئەگـەر ئەوەنـدە تـرس هەیـە لـە گەڕاندنـەوەی ئـەم زانکۆیـە بـۆ سـەر وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵ ، وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵ ئـەو وێرانەیـە کـە هەنـدێك لـە پەرلـەمانتاران باسـیان کـرد هـەر ئـەمڕۆ هـەموو زانکۆکـان لەسـەر وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵ لابـەری و بـا بیخەینـە سـەر ئەنجومـەنی وەزیـران؟ ئـەو وەزارەتـە کۆتـایی پێبێـنین لـەناو حکومـەت ، ئەگـەر واش نییـە تایبەتمەنـدی ئـەدرێ بـە زانکـۆ بۆمـان ڕوونکەنـەوە هـەم لیژنـەی یاسـایی ، هـەم لیژنـەی خوێنـدنی بـاڵ تایبەتمەنـدی چـییە؟ تایبەتمەنـدی وشـەیەکی زۆر مەتاتییـە ، بۆمـان ڕوونکەنـەوە تایبەتمەنـدی مەبەسـت لـە

تایبەتمەندی چییە بۆ ئەندامانی پەرلەمان؟ حاڵەتێکی تر هەیە ئەگەر هاتو تایبەتمەندی دەرکرا لە بەرژەوەنی ئەو خوێندکارانە نەبوو ، ئێ ئەو زانکۆیە نەبوو پەرلەمانی کوردستان چۆن وەلآمی خوێندکارانی زانکۆکان ئەداتەوە؟ شتێکی تر هەیە کە زۆر گرنگە ئێمە ئەگەر ئەمانەوێ لە کوردستان زاکۆکان پێشبکەوێ با ئەو تایبەتمەندییە بدرێ بە هەموو زانکۆکانی تر لە هەرێمی کوردستان ، بۆ ئەوەی خوێندکارانی زانکۆی سەلآحەدین و سلێمانی و زاخۆ و دهۆك و هەموو زانکۆکان مستەوای زانستییان بەرزبێتەوە ، ئەو تەقیمە کێ کردوویەتی؟ ئەو تەقیمە زانستییە؟ ئەو تەقیمە نێودەوڵەتییە؟ کە زانکۆیەك لە کوردستان لە هەموو زانکۆیەکانی تر باشترە حەزدەکەم بەڕاستی ئەو تەقیمە بخەنەڕوو بۆ ئەوەی ئێمە تێبگەین بزانین ئەوەی کە زۆرجار باس ئەکرێ لە کوێوە سەرچاوەی گرتووە ، شتێکی تر هەیە کە هەر لای من گرنگە پشتیوانی لە ڕای کاك عمر دەکەم مەسەلەی ناحکومی لابرێ ، دەزگا بکرێ بە دامەزراوە ، بەشێوەیەکی گشتی ئەو بڕگە هەر لابرێ تایبەتمەندی نەدرێ بەهیچ دامەزراوەو زانکۆیەك لە هەرێمی کوردستان ، هەمووی بەیەك چاو سەیر بکرێ ، ئێمە زۆرجار باسی ئەوە ئەکەین کە لامەرکەزیەت ، بەلآم خەریکە هەموو شتەکان ئەکرێت بە مەرکەزی ، هەموو دەسەلآتەکان لە ئەنجومەنی وەزیران کۆ ئەکرێتەوە ، ئەی وەزارەتی خوێندنی بالآ ئیشی چییە؟ کە خۆی مەعنیە بە کاروباری خوێندکاران و زانکۆکان ، ئەگەر قەرارە ئێمە بمانەوێ دەسەلآت دابەش بکەین لەناو حکومەت و هەر کەس ڕۆڵی خۆی ببینێ وەزارەتی خوێندنی بالآ مەعنییە هەم وەزیر ، هەم دنیایێ مودیرعام و خەڵکی شارەزا لەو وەزارەتە تەعین کراون ئەبێ ئەوان تەقیمی زانکۆکان بکەن بزانن چۆن تایبەتمەندی دەدرێ ، چۆن تایبەتمەندی نادرێ؟ ئەگەڕێتەوە بۆ ئەنجومەنی وەزیران ئەبێ لە هەموو شتەکان ڕاستی شتێك نامێنێ بەناوی لامەرکەزیەت ئەبێتە مەرکەزی ئەنجومەنی وەزیران خۆی قەرار دەدا لەسەر هەموو شتێك ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، سەبارەت بە ئامادەبوونی هەر هاوولآتییەك لە هۆڵی پەرلەمان پێویستی بە مۆڵەتی سەرۆکی پەرلەمان هەیە تا ئێستا سێ جار مۆڵەتمان بەوانەداوە ، بەو خوێندکارانەداوە بێنە هۆڵی پەرلەمان ، پێویست ناکا لەوە زیاتر مۆڵەتیان پێبدەین ، چونکە ئەزانین زیاتر لەمە مۆڵەتیان پێبدەین بێنە هۆڵی پەرلەمان کاریگەری لەسەر خوێندنیان دروست ئەکا ، ئێمە لێرە خەڵکی مەسئولین بەرامبەر بەم هەرێمە ، خەڵکی مەسئولین بەرامبەر بەو خوێندکارانە ، بۆیە نامانەوێ زیاتر هانیان بدەین بۆ ئەوەی هۆڵەکانی خوێندن جێبێڵن ، بەڕێز کاك علی حەمە صالح فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەکاتێکدا ئەم موشکیلە بەهۆی خراپی ئەو یاسایەیە کە لە سالانی پێشووتردا پەسەندکرا ، کە هەڵەی ناقانونی تێدایە ناوی زانکۆیەك بە سەراحەت هێنراو جیاکرایەوە ، هەڵەی دووەم ئەوەیە ئەنجومەنی وەزیران لەکاتی پێویست وەلامی نەدایەوە ، موشاوەرەیەکی وردبکەین ، بەڵام سەرباری ئەوەش ئێمە لە موناقەشەی دوو شتداین ، ئایا ئاستی سەرجەم زانکۆکان بەرزکەینەوە یاخود ئاستی زانکۆی کوردستانیش نزم کەینەوە بۆ ئاستی زانکۆکانی تر؟ دوو" ئایا تەنیا ئاستی زانکۆکە بە گشتییە یان کێشەی قوتابیانی کۆلێژی پزیشکییە ، ئەکرێ بە پێی تەعدیلی یاسای کۆلێژە ئەهلییەکان بێت ئەمە بچەسپێنرێت کە هیچ زانکۆیەك بۆی نەبێ کۆلیژی پزیشکی بکاتەوە یان ئەگەر کردییەوە جگە لە زانکۆ حکومییەکان بە هەمان نمرەی زانکۆ حکومییەکان وەریان بگرێت ، سەبارەت بەمە من پێموایە ئەکرێت پلە بەندی هەبێت ، بەڵام بە فلتەرا تێپەڕێت ئاستی پێدانی تایبەتمەندی بۆهەر زانکۆیەك لەسەر بنەمای پلە بەندی هەڵسەنگاندنی زانکۆکان بێت بە پێی ستاندارد زانستییەکان ، ستاندارد زانستییە جیهانیەکانم مەبەستە کە کۆمەڵێك زانکۆ هەن شایەنی ئەوەن پلە بەندیان پێبدرێت ، سەرباری ئەمەش ئەکرێ ئەنجومەنی وەزیران هەموویان پێکەوە قەراربدەن ، ئەمانیش بە تەنیا نەتوانن قەراربدەن ڕاوێژو هەمەهەنگیان هەبێت لەگەڵ وەزارەتی خوێندنی باڵا ، چونکە وەزارەتی خوێندنی باڵا یەکسان نییە بە وەزیری خوێندنی باڵا کە ئەندامە لە ئەنجومەنی وەزیران ، بەڵکو بۆردێکە لێرەوە قەراردەدا ، من پێموایە غەدر دەکەین ئێمە ئاستی قوتابیانی زانکۆی کوردستان نزم کەینەوە ، غەدریش دەکەین ئەگەر ڕێگە بدەین کۆلێژی پزیشکی بەم نمرەو بەم شێوەی ئێستایە وەربگیرێت ، حەل ئەوەیە ئەمە بهێڵینەوە لە لایەك بە پێی پلە بەندە جیهانییەکان کە ئاستی توانستی زیاد دەکات ، ئەنجومەنی وەزیران کە ڕەنگی هەموو لایەنی تێدایە بۆردی وەزارەتی خوێندنی باڵا کە لایەنی مەعنین ئەمە زۆر گرنگە وە پێوەرە جیهانیەکانیش ، بە دیدی من ئەمە دەرەجەیەکی باشە بۆ ئەوەی ئێمە لەم قۆناغە دەربازمان ببێت لەم گرفتە ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس ، ڕای لیژنە پەیوەندیدارەکان لەسەر ڕای ئەندامان پێش ئەوەی کە هینەکان بخوێنینەوە ، بەڵێ لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا فەرموون.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من گوتی ئەزێ وەك ڕایا خۆ وەك ئەندام پەرلەمان بێژم ، چونکە ڕای لیژنەی دکتۆرە جوان بێژێت ل گوێرەی خوێندنا منێ بۆ ئاخافتنا بەڕێز کاك سالار ، دکتۆر فرسەت ، کاك خەڵەف ، بێگەردخان ، مەلا عمر ، بەڕێز علی حەمە صالح بۆ من قەناعەتێك چێبوو ئەگەر مەخرەجەك ڤی شکلی بێتە دەرێ ڕەنگە شتەکی گەلەك باش دەرکەڤت ، ئەمە بە ڕوویەکی خۆش ،

پەرلەمانەکی یەکگرتی دەرکەڤن ژ ڤێ هۆڵێ ئەو ژی ئەنجومەنی وەزیران ب هەماهەنگی د گەل ئەنجومەنێ وەزارەتا خوێندنێ بالاّ وەکو بەڕێز علی حەمە صالح گوتی ، چونکە نە گرێدایە وەزیری چەوا ئەنجومەنی وەزیران بلا لە وێرێ ژ بیتە ئەنجومەنی وەزارەت ، چونکە تا نەبتە بڕیارەکا فەردی ، بۆی هەبێت تایبەتمەندی بداتە هەر زانکۆیەك لە هەرێمی کوردستان ئەوە وەکو ڕەئیەکی منی ئەندام پەرلەمان ، ڕای لێژنە بە ڕاوێژ بەڕێز دکتۆرە جوان لەگەل لێژنەی یاسایی بەڕاوێژ ڕای خۆ دەردەبڕن ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس ، بەڵێ فەرموو دکتۆرە جوان.

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هەمان ڕەئیم هەیە ، تەقریبەن ئێمە ئەوە (٣)مانگە لەگەڵ قوتابیانی زانکۆی کوردستانین ، لەسەر خەتین لەگەڵ قوتابیانی زانکۆی پزیشکی گشتینە لەسەر ئەو کێشەیەی ئەوی هەیە لەگەڵ ئەو ڕەئیەم کە لێژنەی پەروەردە و حوێندنی بالاّ لە ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی بالاّشم باسکردیە کە نابێ هیچ قوتابییەك هۆڵی خوێندنی بە جێبێڵێ ، چونکە ڕێگا زۆرە هەتا باسی ئەوەم کرد تەسەلسولی مەراجیع هەیە ، ئەتو گرفتەکت هەیە لەناو جامیعەی ، لەناو کۆلێژت سەرۆك بەش هەیە ، ئەگەر سەرۆك بەش چارەسەری نەکرد ، ڕاگر هەیە ، ئەگەر ڕاگر چارەسەری نەکرد ، سەرۆکی زانکۆ هەیە ، ئەگەر سەرۆکی زانکۆ چارەسەری نەکرد ، وەزارەتی خوێندنی بالاّ هەیە ، ئەگەر هەموو ئەوانە موشکیلەکەتیان حەل نەکرد ،ئەوە لۆت هەیە بێی بەر دەرگای پەرلەمان سەرچاو ، بەس وکی هاتییە بەر دەرگای پەرلەمانیش خۆپیشاندانەکی بکەی یەك جار دوایی بگەڕێیەوە هۆڵی خوێندن ئێمە بەدواداچوون دەکەین بۆ کێشەکە دانانیشین هەتا حەلی بکەین ، نوێنەریشتان ماوە ، ماوە ، نوێنەری ئەو جامیعە ، نوێنەری ئەو قوتابیانە بابێتە پەرلەمانی لەگەڵ لیژنەی مەعنی دانیشی بزانێ بە چ گەیشتن؟ لەگەڵ هیچ ئەوەی نیمە دکتۆر یوسف لەگەڵتم (١٠٠٪) هۆڵی خوێندن بەجێبێڵن ئەوەش بوویتە دیاردەیەکی زۆر هەتا لە ئەنجومەنی وەزارەت ئەوەشم باسکرد گوتم بووتە چاولێکەری ئەوها دەکا قوتابی دەردێ خۆپیشاندانی دەکا هۆڵی خوێندنی بە جێدێڵی زۆرجار بەڕاستی ئامانجەکانیش مەوزوعی نییە ، زانستی نییە ، بەڵام ئەوی زانستییە ، مەوزوعییە لە دووی دەڕۆین ئەوی زانستی نییە بەڕاستی ئەمەش یەعنی شارەزامان هەیە لەناو لیژنەکان کەفائەتمان هەیە دەتوانن ئەوەی تەقیم بکەن ، هەڵسەنگاندنی بکەن چەند مەوزوعییە یان چەند داخوازییەکان لە جێی خۆیتی یان لە جێی خۆی نییە؟ بە نیسبەت ڕەئی گەشە خانی میزانییە ، ڕاستە بودجە تەوحید بکرێ بۆ هەموو زانکۆیەکان ئەوە زۆر زەحمەتە تەوحیدی میزانییە لە

زانکۆکان بکرێ ، چونکە هەر زانکۆیەك دەبینی زانکۆیەك بەشی نوێ دەکاتەوە زانکۆ عەقدێکی نوێ لەگەڵ مەجموعەك ماموستا کەفائەتی باش دەینی یان مەسەلەن دراسات عولیا خوێندنی بالا لەو زانکۆیە دەکرێتەوە.....

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز دکتۆرە جوان تکایە لەسەر پرۆژە یاسایەکە ، ڕاپۆرتەکان قسە بکە....

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

یەعنی باسی ئەوەی ڕەئی ئەندام پەرلەمان ، جواب نەدەم.....

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نا ، نا پێویست ناکات ، بەس تەنها ئەو ڕایانەی کە پەیوەندیدار بوو بە پرۆژەکە.

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

دوو ڕەئی گەیشتە من زۆربەی ئەندام پەرلەمانان ئەوەی لەسەری ئیتیفاق دەکەن کە تایبەتمەندی نەمینێ لە ئەوەی پرۆژە یاسایەکەی ، بکرێتە ئەستۆی نەك خوێندنی بالا ، ئەنجومەنی وەزیران بەهەمەهەنگی لەگەڵ وەزارەتی خوێندنی بالا ئەوە ڕەئییەکە واریدە ، دەبێ بێتن هەتا لەو کێشەیەی هەم ئەمن کە بۆ چوونی خۆم ، هەتا هەم ڕێزگرتن بێ لە حکومەتی ئەنجومەنی وەزیران ، هەمیش ڕێزگرتن بێ لە وەزارەتی خوێندنی بالا ، ئەوە بوو ڕەئی من بە نیسبەت ئەو فەقەڕەی ، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس ، بەڕێز دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ڕەئییەکانی ئەندامانی بەڕێز ، سەرەتا ئەمەوێ ڕوونکردنەوەیەك لەسەر سیاغەی ئەسڵی یاسایەکە بدەم پێموایە لەگەڵ ئەم ڕوونکردنەوەیەدا ئیقتراحی بەشێکی زۆری لە ئەندامانی بەڕێز حەل ئەبێ ، سەبارەت بەوەی کە ماددە (٧)م کە ئەڵێ: یەکەم" دەزگاکانی خوێندنی بالا لە زانکۆ و دەستەو کۆلێژ و پەیمانگاو سەنتەری توێژینەوەی حکومی و نا حکومی پێکدێن (و)ەکی هەیە ئەم دەزگایانە بە وەزارەتەوە دەلکێن ، ئەمە بەشێکی زۆر لە ئەندامانی بەڕێز وتیان یا ئەبێ دەزگا ئەهلییەکانیش لێرە ڕیزبکرێن یا ئەبێ ناحکومییەکە لابرێ ، ئەمە دوو شتی جیاوازە ئەگەر بگەڕێینەوە بۆ نەسە عەرەبییەکە (تتألف و ترتبط) یەعنی یەکەمیان دەزگاکانی خوێندنی بالا لە حکومی و نا حکومییەکانیش پێك دێ ، بەڵام چییە بە وەزارەتی خوێندنی بالاوە دەبسترێت لە ڕووی مالییەوە زۆرتر ئەم دەزگایانە پێوەی دەبەسترێن

ئەهلییەکان ، یاسای ژمارە (٢) ساڵی ٢٠١٣ حکومیان دەکا کەوا یاسایەکی تایبەتە ، بۆیە لە عەرەبییەکە زۆر بە وازیحی دیارە ئەو ئیقتراحە لەم تەفسیرەوە هات ، بۆیە ئەو ڕەئییەی کە کاك سالار وتی ئەگەر ئەم دووانە لێك جیا بکەینەوە ڕەئیەکی وەجیهە، بۆ ئەوەی ئەو ئەشکالە حەل ببێت، ئەشکالی دووەم کە هەر پەیوەندی بەم بڕگەیەوە هەیە، بەم تەفسیرەوە هەیە، کە بەشێك لە ئەندامانی بەڕێز وتیان ئەبێت خوێندنی حکومی یان تایبەت بۆ بڕگەی (١٧) زیاد بکرێت، بڕگەی(١٧) بەڕێزان یەکێکە لەو بڕگانەی کە دەچێتە بواری (ترتبط) یەعنی پێوەی دەلکێت، بۆیە مەسەلەی تایبەتی لەگەڵدا نییە، ئەو ئەشکالە یاساییە بەشێکی زۆر بوو، وە پرسیاری بەشێکی زۆری ئەندامانی بەڕێزیش بوو، سەبارەت بەوەی کە خصوصیەت چییە، ئەگەر بدرێت لەڕاستیدا خصوصیەت شتێکە دەچێتە بابی مونافەسەی مەشروعەوە، یەعنی تۆ تایبەتمەندی دەدەیت بە زانکۆیەك کەوا ئەم زانکۆیە، لەئاستی عیلمیدا بەرزترە، یان بۆ نموونە تایبەتمەدییەکی دەدەیتێ ئەڵێیت خوێندن لەم زانکۆیەدا بەزمانی ئینگلیزیە، یەعنی تایبەتمەندی شتێکی ئاساییە، ئەگەر بدرێت، بەڵام ئەوە ئاسایی نییە کە لە ئەصڵی یاساکەدا هاتووە، کە ناوی زانکۆیەکی بەتایبەت هێناوە ئەگەر بێت و بەعام بدرێت، عام و موجەڕەد لەدەست نادات، چونکە تۆ بە عموم دەڵێیت دەتوانێت تایبەتمەندی بدات، بەڵام کاتێك کەناو دەهێنیت بەناو هێنانی کە ئەمە هەڵەیەکی یاساییە لە ئەصڵی یاساکەدا هەیە، بەناو هێنانی زانکۆیەك عام و موجەڕەد لەدەست دەدات، پێم وایە کاك دکتۆر شێرکۆ وتی، هەژموونی ڕاپۆرتەکەی لیژنەی یاسایی زاڵە، ڕاپۆرتەکەی لیژنەی یاسایی بە مەبەست زاڵ نەبوو، بەڵام ئەوەیە کە ڕاپۆرتەکە ئیحتیوای ئەوەی کە لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا کردوویەتی و ئیزافەشی تێدایە، بۆیە ئەوە لەوەوە هاتووە، سەبارەت بەوەی کە دەزگا بگۆڕدرێت بەناوەند، یان بگۆڕدرێت بە هەر دەزگاو ناوەندێك، بەڕاستی ڕەئی وەجیەە ئەوەیە کە بکرێت بە دەزگاو هەر ناوەندێك، بەڵام ناوەند بەتەنها نەبێت، چونکە دەزگا گەورەترە، بەڵام ئێمە کێشەیەکمان هەیە لێرەدا، ئێمە ماددەیەك تەعدیل دەکەین لە یاسایەکدا، کە لەنزیکەی (٤٠)ماددە پێك هاتووە، لەهەموو ماددەکەدا ئێستا من سەیرم کرد، بەڕێزتان ئەو ئیقتراحەتان کرد، لەهەموویدا بە دەزگا هاتووە، بۆیە ئێمە لەم ماددەیەشدا بیگۆڕین یەعنی شتێکمان بەیاساکە نەبەخشیوە غەیری ئەوەی کە تەجزیئەمان کردووە، بۆیە ئەگەر بێت و ئەو گۆڕانکارییە بکەین، ئەو تەعدیلە بکەین، یان دەبێت ماددەیەکی تر زیاد بکەین بڵێین لەهەر شوێنێك دەزگا هاتبوو، دەزگاو ناوەند شوێنی دەگرێتەوە، یان دەبێت بەتەعدیلێکی تر بیکەین، ڕەئیەکان سەبارەت بە بڕگەی دووەم پێنج ڕەئی بوو، هەر پێنجیان دەتواندرێت دەنگی ئەندامانی پەرلەمان یەکلایی بکاتەوە، ڕەئیەکان یەکێکیان پێی وایە ئەصڵی زیاد کردنەکە لەڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی بمێنێتەوە، کە دەڵێت وەزارەتی خوێندنی باڵا دەسەڵات پێدانی تایبەتمەندی هەیە، ڕەئیەکی

تـــریش ئـــەڵێت بکرێتـــە ئەنجومـــەنی وەزیـــران، واتـــە ئەنجومـــەنی وەزیـــران دەســـەڵاتی پێـــدانی تایبەتمەنـــدێتی هەیـــە، ڕەئیـــەکی تـــریش هەیـــە ئـــەڵێت ئـــەو بڕگەیـــە هـــەر لابـبرێـــت، تایبەتمەنـــدێتی نـــەدرێتێ، ڕەئیـــەکی تـــریش هەیـــە ئـــەڵێت بکرێـــت بـــە ئەنجومـــەنی وەزیـــران بەهەماهـــەنگی لەگـــەڵ وەزارەت، واتـــە وەزارەتـــی خوێنـــدنی بـــاڵاو توێژینـــەوەی زانســـتییە، ڕەئێکـــی تـــریش هەیـــە ئـــەڵێت ئەنجومـــەنی وەزیـــران لـــە چوارچـــێوەی یاســـای وەزارەت، واتـــە لەچوارچـــێوەی ئـــەم یاســـایە، یاســـای وەزارەتـــی خوێنـــدنی بـــاڵاو توێژینـــەوەی زانســـتی، هـــەر ڕەئێکیشـــیان یەکلاکردنـــەوەی لای ئەنـــدامانی پەرلەمانە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەشـێکی زۆری ڕوونکردنـەوەی هاوڕێیـانم لەهـەردوو لیژنـە باسـیان کـرد، بـەڵام ئـەوەی گرنگـە لـەڕووی یاساییەوە ئێمە شەرحی بکەین، ئەصڵی ئەو پڕۆژە یاسایەیە کـە پێشکەش کـراوە بـۆ لادانـی خصوصـیەتە، لەبەر ئەوەی خصوصیەت پێشتر ئەنجومەنی وەزیران دەسەڵاتی ئەو خصوصیەتەی داوە، بەڵام بـە ڕێنمـایی داویەتی، یەعنی ئێستا کە قسە لەسەر ئەوە بکرێت، ئەنجومەنی وەزیران با بڵێین خصوصـیەت بـدات، ئـەو کاتە ئەنجومەن بە یاسا دەسەڵاتی خصوصیەت پێدان دەدرێـت، وەك وتیـان ئـەوە لـە نـەتیجـە بـۆ دەنگـدانی ئەندامان دەگەڕێتەوە، ئەمە تـەنها بـۆ ڕوونکردنـەوە بـوو، دووەم، ئێمـە دوو یاسـامان هەیـە، یاسـای زانکـۆو پەیمانگا ئەهلییەکان، یاسای زانکۆ حکومییەکان، واتە یاسای وەزارەتی خوێندنی بالأمـان هەیـە، کـاتی خـۆی ئەو فیکرەیەش موناقەشە کـرا کـە زۆر کـوالێتی و وردەکـاری زانکـۆی کوردسـتان کـە زۆر بـەڕێز باسـی کـرد مەبەستە، دەتواندرێت بکرێت بە زانکۆیـەکی ئـەهلی هاوشـێوەی زانکـۆی ئـەمریکی کـە لـە سـلیمانی هەیـە، مەکانەی خۆشی دەپارێزێت، بۆردی خۆشی هەیە، یاسایەکی بەسەردا جێبەجێ دەبێت، کـاتی خـۆی باسـکرا بەس باسی وردەکارییەکەی ناکەین کە بـۆ ئـەو ڕەئیـە جێبـەجێ نـەکرا، کەواتـە لەنـەتیجـەدا ئێسـتا دەبێـت ڕەئی ئەنـدامانی پەرلـەمان بخرێتـە دەنگـەوە، بـەڵام قسـە لەسـەر ئەوەیـە کـە ئەصڵی پڕۆژەکـە بـۆ لادانـی خصوصـیەت پێشکەش کـراوە، جـا ئەگـەر خصوصـیەت دەهێڵنـەوەو ڕێکـی دەخـەن لەچوارچـێوەی یاسـای وەزارەت و ئەنجومەنی وەزیران، ئەوە ڕەئیەکان واردەو دەکرێت بەدەنگدان یەکلایی بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو ماموستا ئەنەس.

بەڕێز انس محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نسبەت بڕگا ئێکێ دیسان دووبارە دکەمەڤە هندەك جهەین نەھ ئەهلینە و نە ب سەر وەزارەتا خوینـدنی باڵاڤەنە و نەفسی تەعالیمێت خویندنی باڵا لسەر تەتبیق دبن وەکی قبول مەرکەزی و تەعلیماتێت دی، بۆ نموونە هەشت پەیمانگا مە یت هەین، پەیمانگەی زانستی ئیسلامی تابعی وەزارەتی ئەوقافن، ئەرێ جێگایێ وێ دڤێ قانونێ دا دێ کێرێ دا بیی؟ ئەگەر بێژن ئەهلی نەئەهلینە نەحکومینە، بەس دگەل ڤێ چەندێ نەفسی تەعالیمی وەزارەت تەعلیم عالی لسەر تەتبیق دبیت ئەگەر جێگای وان لێرە بێتە کرن، چونکی بڕگەی هەڤدە (۱۷) یان رەقەم هەڤدە (۱۷) لە سەر تەتبیق نابیت گوتیە دەزگا، ئەو بخۆ نە دەزگایە، پەیمانگەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، سوپاس، دوایی لیژنەی یاسایی وەڵامت دەدەنەوە، خاتوو ڤیان عباس، فەرموو.

بەڕێز ڤیان عباس عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مـن دوو پرسـیار ئاراستەی لیژنـە کـر، بەرسـڤا مـن نـەدا، بەنیسـبەت خـاڵا ئیکـی، سـەنتەرێت حکـومی و ناحکومی، مادام یاسایا تایبەت هەیە، بزانکۆیەت ئەهلی، باشە بولڤێرە بسەنتەرا حکومی گرێدایە.....

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وابـزانم دکتـۆرە بـەهار جـوابی ئـەوەی دایـەوە، وتیـان هـەموو دەزگـا حکـومی و ناحکومیـەکان ئەلکێنـدرێن بەوەزارەتی خوێندنی باڵاوە، بەڵام ئەوەی لێرەدا لەم یاسایە پەیوەندیدارە، ئەو زانکۆو دەزگایانەن کەناویان هاتووە، فەرموو.

بەڕێز ڤیان عباس عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەعنی تەزاروب لێرە نابت، بەنیسبەت دامەزراندنا زانکۆیا، یەعنی هەر قانون بت، یان ڕێنمایی تایبەت.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوە لە ئەصڵی یاساکەدایە، دامەزراندنی زانکۆ ڕێکخراوە، کاك علی حمە صالح، فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ڕەئێکی ترمان وت لە لیژنەی یاسایی ئاماژەی پێنەکرا، ئەو ڕەئیەی ئێمەی نەوت، ئێمە وتمان لەسـەر هەڵسەنگاندنی زانستی و پلەبەندی زانستی، واتە بەڕیزبەندییەکی ستاندارد ئەم زانکۆیە شایستەی ئەوەیـە بخرێتە ئێرە، نەك بەوەی کە ئەنجومەنی وەزیـران، یـان وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵا بـەمیزاجی خۆیـان بێـت، واتە ستانداردێکی جیهانی هەیە، هەڵسەنگاندنێکی زانستی هەیە، ئەوە پێت ئەڵێت کێ خصوصیەتی هەیـە، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، ئێستا دەیخوێننەوە، بەڕێز دکتۆر ابراهیم احمد سمۆ، فەرموو.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز لگەل ڕەئیا کاك علی حمه صالحم، کو بی سیغەت بێت، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی خوێندنی باڵا بۆی هەیە، تایبەتمەندی بداتە هەر زانکۆیەکی کوردستان بەپێی هەڵسەنگاندن و پێوەری زانستی، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، بەڕێز دکتۆرە جوان، فەرموو.

بەڕێز د. جوان اسماعیل عزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی دەرنەچووە..

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، سوپاس، لیژنەی یاسایی هیچ ڕوونکردنەوەیەکتان هەیە لەسەر ئەو بابەتەی کە لەلایەن مامۆستا ئەنەسەوە باسکرا؟، فەرموو کاك گۆران.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەمیان: باسی هەر دەزگایەکی تر کراوە، واتە ناوی پەیمانگایە، ناوی زانکۆیە، ئەو دەزگایەی بەڕێزیان موشکیلە نییە، ئەڵێت هەر دەزگایەك، واتە دیاری نەکراوە ناونیشانی هەر هەموویان، زۆریش قسە لەسەر ئەوە دەکرێت زانکۆ و پەیمانگای تر کە دروست ببێت، هەر لەیاساکە باسکراوە کە دەڵێت هەر زانکۆ و پەیمانگایەکی تر کە لە ئایندەدا دروست دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خۆی ئیشکالەکە لەوەدا نییە، بەڕێز کاك گۆران، ئیشکالەکە ئێستا ئەو پەیمانگایانە بەوەزارەتێکی ترەوە بەستراونەتەوە، بەوەزارەتی ئەوقافەوە بەستراونەتەوە، ئایا ئێوە بەپێی ئەم تەعدیلە ئەیانبەستنەوە بەوەزارەتی خوێندنی باڵاوە، واتە ئەگەر بەم شێوە موتڵەقیە بێت کە لەدەقی هەموارکردنەکەدا هاتووە، ئەو دەزگایانەی کە پەیوەندیدارن بە خوێندنی باڵاوە، لەهەر شوێنێك هەبن، لە هەر وەزارەتێك هەبن، ئەبەستڕێنەوە بە وەزارەتی خوێندنی باڵاوە، بەڕێز دکتۆر ابراهیم سمۆ، فەرموو.

بەڕێز د. ابراهیم احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەز وسا تێگەهشتم من پرسیارا ئێکێ ل دەست پێکا دکتۆر مەلا ئەنەس بەحس کری، ل سالێ (٢٠١٨) ێ دەمێ ئەو زانکۆیە هاتینە پۆلین کرن گەلەك زانکۆ هێشتا نەهاتبینە دامەزراندن نو,کە ئەو زانکۆیە دامەزراینە، زانکۆیا نەور,ز، جیهان، بەیان، حەیات ئەوە هاتینە دامەزراندن عەینی قبول مەرکەزی تەلەبە پێ دهێنە وەرگرتن، ئەگەر جهێ وان هەبیت دگەلّ وان زانکۆیا بێنە دەست نیشانکرن رەنگە باشتر بیت، چونکی ئەو ل چوارچێوێ خویندنا بالّا تەلەبا وەردگرن و تەلەبە ژی شاهدا خۆ پێ وەردگرن و حەتا ژ لایێ ماددیڤە ژی دەعما وان زانکۆییّت ئەهلی هەمی دهێتە کرن، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان، لە لیژنەی یاسایی، لیژنەی پەروەردە ئەو تێبنی یە بە نەزەر ئیعتیبار وەربگرن، ئەگەر بەم شێوەیە بڕوات، بەم موتلەقیە بڕوات لەم پرۆژەیە هەموارەیە هاتووە، ئەوا هەموو کولیات و مەعاهدی تر کە سەر بە وەزارەتەکانی ترن، ئەکەونە سەر وەزارەتی خویندنی بالّا، مامۆستا هەورامان فەرموو.

بەڕێز د. هەورامان حەمە شریف (هەورامان گەچێنەیی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ئەمەوێ پشتیوانی بکەم لەو دەربڕینەی مامۆستا ئەنەس، لە راستیدا بە تایبەت ئەو پەیمانگانەی کە سەر بە وەزارەتی ئەوقافن تا کو ئێستاش ئەخوینن و تەخەروج ئەکەن و هیچ حیسابێکیشیان بۆ ناکرێت هۆکارەکەشی هەر ئەوەیە کە سەر بە وەزارەتی ئەوقافن، لە بەر ئەوە ئەگەر هەر ئەوە بکەوێتە زمنی وەزارەتی تەعلیمی عالی لەوانەیە باشتر بێت بۆ خۆیان کە ئەمە بە نەزەر ئیعتیبار وەربگیرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

مامۆستا هەورامان ئێستا کاتی موناقشە نییە و مەزوعێك زۆر گەورەترە و مەوزوعێکی زۆر فراوانترە، ئێستا کاتی ئەوەمان نییە موناقشەی ئەمە بکەین، بۆ ئەمە پێویستە رای وەزارەتی ئەوقافی وەربگیرێ، رای وەزارەتی خویندنی بالّای لە سەر وەربگیرێ، هەر وا ئاسان نییە، هەر چی دام و دەزگایەکی تر کە سەر بە وەزارەتەکانی تر بن یەکسەر بیبەستێتەوە سەر بە وەزارەتی ئەوقافەوە، بەڕێز دکتۆر شێرکۆ جەودەت فەرموو.

بەڕێز د. شێرکۆ جودت:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەمان رای بەڕێز مامۆستا ئەنەس مامۆستا و هەورامانم هەبوو، بەڵام جەنابت فەرمووت ئێستا کاتی ئەوەی نییە موناقشەی بکەین، بۆیە باسی ناکام.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ سوپاس، بەڕێز گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێمان وایە هیچ ئیشکالێك لەو نەصەدا نییە و هیچ مەترسییەك ئەوەی کە کاك ئەنەس دەڵێ نییە، بۆچی؟ چونکە ئێمە لەو نەصەکە دەڵێن هەر دەزگایەکی تر کە دواتر دادەمەزرێت، مەبەست ئەوە نییە یەکەم شت ئەو دەزگایانە بە بڕیاری وەزارەت و ئەنجومەنی وەزیران زانکۆی نوێ، پەیمانگەی نوێ نازانم شتی تازە دروست دەبێ کە دروست بوو ئەوجا دێتە سەر وەزارەتی تەعلیمی عالی، ئەگەر لەو چوار چێوە دروست بوو دێتە سەر وزارەتی تەعلیمی عالی، ئەگەر ئەم پەیمانگەیە سەر بە وەزارەتی ئەوقافە وەزارەتی ئەوقاف و ئەنجومەنی وەزیران و وەزارەتی تەعلیمی عالی بڕیار نەدایە بێتە سەر وەزارەت بەم نەصەیە نایەتە سەر وەزارەت، چونکە بەو ئیجرائاتە ئەو زانکۆ و پەیمانگاکان دێنە سەر وەزارەتی تەعلیمی عالی کە دەست نیشانکراوە بۆ دامەزراندن و لکاندن و بڕیاری ئەنجومەنی وەزیران.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ لە راپورتی لیژنەی یاسایی ئەمە موعالجە کراوە.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە نەصەکەشمان بۆ نموونە زیاد نەکراوە، لە ئەصڵی قانونەکەش بەم شێوەیە، کەواتە کە لە پێشوو موشکیلە نەبووە ئێمە نەهاتووین خۆمان ئەو نەصە زیاد کەین و بۆ ئێوە کێشە دروست کەین، لە نەصی قانەنەکە چۆنە ئێمە بەم شێوەیە زیادمان کردووتەوە، و ئەو زانکۆیانەی کە زیادیشمان کردووە با بڵێن ناوەکان و وردەکاریمان هەمووی لە وەزارەتی خویندنی باڵا وەرگرتووە کە لە دوای دەرچوونی ئەم یاسایە چ زانکۆیەك حەتا پۆڵی تەکنیکەکانمان زیاد کردیتەوە لە بەر ئەوەی لە کاتی خۆی یەك شێوە بوون، بەس دوایی بوون بە زانکۆی جیهان و پۆلی تەکنیکی سلێمانی، هەولێر و دهۆك واتە بە تەنسیق لە گەڵ ئەوان ئەم ناوانەمان داریشتووە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵێ، بەڕێز کاك زانا فەرموو نوقتە نیزامی؟

بەڕێز زانا عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتیوانی رای جەنابت ئەکەم، چونکە ئێمە هەندێك پەیمانگامان هەیە وەکو پەیمانگای هونەرە جوانەکان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەوانە سەر بە وەزارەتی پەروەردەن.

بەڕێز زانا عبدالرحمن:

ئەوانە سەر بە وەزارەتی پەروەردەن، ئێستا لەم نەصە زوو بە رای هاتووە، کە پەیمانگاکان هەموویان بە خویندنی باڵا بلکێندرێن، یەعنی چی لێ دێت لە دواییدا.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەء نەء راست کراوەتەوە ئێستا ئەگەر سەیری کەی لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی دەزگاکانی خونیدنی باڵا لە زانکۆ و دەستە و کولێج و پەیمانگا و سەنتەری توژینەوەی حکومی و ناحکومی پێك دێن و ئەم دەزگایانەی خوێندن بە وەزارەتەوە دەلکێن، یەعنی ئەو دەزگایانەی کە بە وەزارەتی خویندنی باڵاوە دەلکێن حەصرەن دەست نیشان کراون و دوایی ئەتوانرێ هەر کاتێك، هەر شوێنێکی تر مەسەلەن پەیمانگاکانی ئەوقاف بێ، پەیمانگاکانی وەزارەتی پەروەردە بێ ئەتوانرێ ئەوانەش بە یاسای تر بلکێندرێن بە وەزارەتەوە، بەڕێزان، پۆختەی راکان پێنج رایە، یەکێکیان ئەوەیە کە وەکو لە دەقی راپورتی لیژنەی یاسایی هاتووە بڕگەی دووەمیان زیاد کردووە تکایە گوێ بگرن، هەر پێنج راکان ئەخوێنمەوە یەك بە یەکیان ئەخەینە دەنگەوە خۆتان سەرپشك بکەن، خۆتان یەك لا بکەنەوە کە دەنگ بە چ رایەکیان ئەدەن ئێمە یەك بە یەك ئەوانە ئەخەینە دەنگەوە تا ئەو رایە زۆرینە بە دەست دێنێ، رای یەکەم ئەمە بوو، کە وەزارەتی خویندنی باڵا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، ئەمە کە لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی هاتووە، رای دووەم ئەڵێ، ئەنجومەنی وەزیران دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، رای سێیەم ئەوەیە کە، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا بە پێی هەڵسەنگاندن و پێوەری زانستی بە رێنمایی تایبەت ئەتوانێ تایبەتمەندی بدات بە زانکۆکان، رای چوارەم، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا و لە چوارچێوەی یاسای وەزارەت رێنمایی دەر ئەکات بۆ پێدانی تایبەتمەندی بە هەر زانکۆیەك، رای پێنجەم، ئەوەیە کە هیچ تایبەتمەندییەك نەبێت بڕگەی دووەم لە ماددەکە لابېڕێت، بەڵێ دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رای شەشەمیش هەبوو کە ئەنجومەنی وەزیران بە پێی هەڵسەنگاندنی پێوەرەکان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

نەء نەء ئەوە ئیزافەمان کرد، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا یان بە پێی هەڵسەنگاندن و پێوەری زانستی بە رێنمایی تایبەت تایبەتمەندی بدات بە هەر زانکۆیەك، باشە؟ بەڵێ، ئەم پێنج رایە هەیە لە پێشدا ئەوەی لیژنەی یاسایی ئەخەینە دەنگەوە، بەڵێ کاك گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

حەزم لێیە ئەندامانی پەرلەمان سەرنج بدەن، ئەم پرسە دوێنێ گفتوگۆی زۆری لە سەر کرایە، یاسا پێشکەش کرایە تا رادەیەك کەمێك ئیشکالی لە سەر دروست بووە، تکایە ئەبێ ئێمە تەسبیت بکەین بۆ ئەوەی، یەعنی ئێمە ئەو پێنج رایە ئێستا سەرۆکایەتی ئەمەی وت کە ئەم پێنج رایە دەخرێتە دەنگەوە کامەی زۆرینەی هێناو وابزانم وا قەرار درا کە ئەمە جێگیر دەکرێ بۆیە کەمێك دەقیق و حەزەر بن لە دەنگدانەکان بۆ ئەوەی دوای دەنگدان موناقشە و نوقتەی نیزامی دروست نەبێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بزەبت، من جارێکی تر راکان ئەخوێنمەوە بۆ ئەوەی ئێوە بزانن خۆتان یەك لا بکەنەوە دەنگ بە چی ئەدەن، رای یەکەم، ئەوەیە کە لە راپۆرتی لیژنەی یاسایی هاتووە بڕگەی دووەم بەم شێوەیە ئەبێ، وەزارەتی خویندنی باڵا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، رای دووەم، ئەنجومەنی وەزیران بە تەنیا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، رای سێیەم، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی وەزارەتی خویندنی باڵا و بە پێی هەڵسەنگاندن و پێوەری زانستی دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، رای چوارەم، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا و لە چوارچێوەی یاسای وەزارەت دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، رای پێنجەم، هیچ تایبەتمەندییەك نەبێت و ئەم بڕگەیە لابچێت، بەڕێزان، لیژنەی یاسایی پێیان وایە رای شەشەمیش هەیە، رای شەشەم، ئێمە تەبعەن رای سێیەم وتمان ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا و بە پێی هەڵسەنگاندن و پێوەری زانستی دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، لیژنەی یاسایی پێیان وایە کە هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمان وتوویانە بەم شێوەیە بێ، ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لە گەڵ وەزارەتی خویندنی باڵا دەسەڵاتی پێدانی تایبەتمەندی هەیە بە زانکۆکان لە چوارچێوەی رێنمایی تایبەت، واتە بە پێی پێوەر و هەڵسەنگاندن، ئەم رایەش هەیە، بەڵێ کاك علی فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رای سێیەم لای من بوو بۆ گەیاندن، من پۆلین و پلەبەندی بە نووسراو ئاراستەی لیژنەی یاساییم کردووە، پۆلین و پلەبەندی تێدایە، پۆلین و پلەبەندی شتێکی عالەمیە بۆ نموونە ئێمە دە (١٠) سالّی دیکە زانکۆیەکمان هەیە لە سەر ئاستی عالەمدا ئەبێتە بیستەم (٢٠) زانکۆی جیهانی باشە، ئێ ناکرێ ئەمە تایبەتمەندی پێ نەدرێت واتە پۆلّن و پلەبەندی، تکایە وەك خۆی با لیژنەی یاسایی بیخوێنێتەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەڵسەنگاندن ئەوەیە، پۆلێن و پلەبەندییە.

بەڕێز علی حەمە صالح:

ئەوە شتێکی مەتاتییە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئەکرێت لیژنەیەک لە وەزارەتی خوێندنی باڵا بڵێت هەڵسەنگاندن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، دکتۆر فرست، نوقتەی نیزامی؟ فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبعەن هیچی نوقتەی نیزامی نییە، یەعنی هەمووی رایە ئەوەی کە خویندرایەو ئەوەی کە ئەمن نووسی بووم، بەڵام ئاساییە ئەوەی کە کاك علی دەڵێ پلەبەندی، چونکە هەڵسەنگاندن یەعنی پلەبەندی، کامە دەنووسن زۆر زۆر ئاساییە، بەڵام پێشنیاز دەکەم بۆ ئەوەی زیاتر لێك نێزیك بین و لە گەڵ ئەو هاوڕێیانە کە رای جیاوازمان هەیە، ئێمە، من بووم رەئیم دا کە تەنها ئەنجومەنی وەزیران بە رێنمایی بتوانێت تایبەتمەندی، من بۆ ئەوەی لێك نێزیك بینەوە لە گەڵ هاوڕێکان رەئی خۆم سەحب دەکەمەوە، یەعنی ئەو رایەی کە دەڵێت تەنها ئەنجومەنی وەزیران بۆ ئەوەی هەنگاوێك ئەوانیش لە گەڵمان بێنە پێش لە سەر ئەو سیغەیەی کە ئێستا پلەبەندیشی بۆ زیاد دەکەین، هەموومان دەنگی بۆ بدەین، لە گەڵ هاوڕێکانمان بۆ ئەوەی بتوانین بە یەك سیغە لەو مەسەلەیە دەربچین و ئەو هەموو رایەی ناوێت.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە پێی پۆلێن و پلەبەندی زانستی، وانییە؟ با بزانین دەنگدانەکەش چۆن ئەکرێ بەرێزان، خۆتان ساغ کەنەوە، دەنگی یەکەم، تکایە ئاگادار بن، دەنگی یەکەم زۆرینەی سادەی بە دەست هێنا ناچینە سەر دەنگەکانی تر، ئالیەتی دەنگدان وایە لە ناو پەرلەمان، بەم شێوەیە، هەمیشە ئالەتی دەنگدان بەم شێوەیە بوو، لە ناو پەرلەمان دەنگی یەکەم زۆرینەی سادەی بە دەست هێنا، دەنگەکانی تر ناخرێتە دەنگدانەوە، بە هیچ شێوەیەك لە پەرلەمان وا نەبووە، فەرموو تەلار خان.

بەڕێز تەلار لطیف:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو رای تو ئەگەر واش بێت ئەو پلەبەندییە بۆچی بەو شێوازە هاتۆتە خارەوە؟ لە کاتێکدا ئەوە رای یەکەم بوو، لیژنەی یاسایی کە ئاماژە پێکراوە بەس دووەمیان لە گەڵ ئەو بوون تایبەتمەندی نەمێنێ، ئەوە رای دووەمە دوایی بە سیێەم ئەنجومەنی وەزیران و ئەوانی دیکە، بەو شێوازە بێ بۆ ئەوەی خەتی پێرێ ناخۆش نەکرێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە گەشە خان فەرموو.

بەڕێز گەشە دارا:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەر لەوەی کە پشتگیری قسەکانی تەلار خان ئەکەم، ئەگەر ئێمە بە عورفی پەرلەمانیش بێ ئەگەر رایەك هەبووە چەند پەرلەمانتارێك ئەو رایەی هەبوو پشتگیری کردووە خۆ بێ هیچ نەبێ ئەوە بخرێتە دەنگدانەوە و ناکرێ دە پەرلەمانتار وتی تایبەتمەندی نەمێنێت و نەخرێتە دەنگدانەوە، لە بەر ئەوەی دەنگی یەکەم زۆرینەی سادە ئەهێنێ و ئەگەر رای تایبەتمەندییەکەش پێش رایەکانی تر بوو، بۆیە ناکرێت نەخرێتە دەنگدانەوە ...

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو ئەو شتانەی کە ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، هەموو ئەو ڕایانەی کە دەیخەینە دەنگەوە، ڕای ئەندامانی پەرلەمان بووە، ڕیزبەندییەکەشی ڕاپۆرتی لیژنە پێدانی تایبەتمەندییە، تایبەتمەندی وەزارەت، دوایی تایبەتمەندی ئەنجومەنی وەزیران، دوایی ئەنجومەنی وەزیران سەحب دەکات، دوایی ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لەگەڵ خوێندنی بالاّ، کاك سالاریش لە زووەوە دەستی بەرز کردیتەوە، فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا پرسیاری من لە جەنابت ئەوەیە، بەپێی چ تەسنیفێك ڕای یەکەم و دووەم و سێیەم و چوارەم و پێنجەمت دەرج کردووە؟ چونکە بە دیدی ئێمە ئەگەر بەو ئالیەتە بێ کە جەنابت بیخەیتە دەنگدانەوە، بۆ نموونە تەرحی یەکەم زۆرینەی بەدەست هێنا، بۆچوونەکانی تر بسڕێتەوە پێم وایە ئیجحافە بە حەقی زۆرینەی ئەندامانی پەرلەمان، چونکە هەندێك لە بۆچوونەکان زۆرترین ئەندامی پەرلەمان پشتگیری و تەبەنی کردووە، حەقە لای ئێوە ئەو پێوەرانە وەکو خۆی ڕەچاو بکرایە، زۆر سوپاستان دەکەم، ئەگەر بەو میکانیزمە بێ پێم وایە ئیجحافە بەحەقی تێڕوانینی ئەندامانی پەرلەمان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار ئەوە ڕەوتی کارکردنە لەناو پەرلەمانی کوردستان نەك ئێستا، بەردەوام پەرلەمانی کوردستان بەمشێوەیە کاری کردووە، هەموو ڕایەکانی نەخستۆتە دەنگەوە ، کام ڕایە زۆرینەی بەدەست دێنێ، ئەندامانی پەرلەمان ئەگەر خۆیان ساغ بکەنەوە لەسەر ڕایەکی موعەیەن و، کامەی زۆرینەی بەدەست هێنا، ئەوە پەسەند دەکرێت، دکتۆرە بەهار فەرموو.

بەڕێز د. بەهار محمود فتاح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەرئەوەی ئەوە بەدەقیقی ئەم بابەتە لە پەیڕەوی ناوخۆدا نەهاتووە، لەبەرئەوەی ئێستا ڕەئییەکان زۆرن، (٥) ڕەئییە، وابزانم (٦) ڕەئیشە، بۆیە من پێشنیاردەکەم کە هەموویان بخەنە دەنگدانەوە، دەنگ هێنانی هەریەکەیان تەسجیل بکەین، کامیان زۆرتری هێنا ئەوەیان تەبەنی بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك فرست فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەو پێوەرەی ئێستا دکتۆرە بەهار باسی کرد تەتبیقی بکەیت، دەبێ لە زۆر لەو دەنگدانانەی کە لە خولێکدا لە یاساکانی تردا کردوومانە گومان بخەینە سەر ئەو دەنگدانە لەبەرچی، لە هەموو یاساکان بڕگە هەبووە، لە ماددەیەك (٥) ڕەئی لەسەر بووە، داتە دەنگدان کامەی زۆرتری هێنا ئەوت تێپەڕاند، مانای وایە ئەی ئەوکاتە ئیجحاف نەبوو بە حەقی ئەو خەڵکە، کە ئەوکات ڕەئییەکی دابوو نەخرایە دەنگدان؟ باشە بۆچی ئینتیقائی بێ لەکاتێکدا مەسەلەیەك بمانەوێت هەمووی بخەینە دەنگدان، مەسەلەیەکیش کە نەمانەوێ لێی بگەڕێین، بۆیە بە تەسەوری من مادام بەوشێوەیە ڕۆیشتووە، دەبێ بەوشێوەیە بڕوات، چونکە دەبێ گومان بخەینە سەر هەموو ئەو حاڵەتانەی کە پێشتریش هەمان بووەو نەمان خستۆتە دەنگدان، بەزۆرینە تێمان پەڕاندووە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو امنە فەرموو.

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگریا ڕەئیا دکتۆر فرست دکەم، هەمان دەمدا ئەگەر ناڤ دەقێت پەیڕەوی دا ڕوونی و ئاشکرایی نەهاتبیت، مافێ پەرلەمانی یێ هەی، مافی پەرلەمانی کاك سالار و کاك گۆران د خولا ڕابردوودا باشتر دزانن، ئاگەهدارترن کو ب هەمی دەنگدانا ب ڤی شێوازی یا چووی، ئەول ئەصڵێ ماددێ یە دێ چییە دەنگدانێ دا پشتی هنگی پێشنیارێت هاتینە کرن دا بچینە دەنگدانێ دا کێ پتری ئینا ئوتوماتیکیەن نازڤریە سەر پێشنیارێت چووی، دەنگ ب زۆرینەیا سادە یا ئینای، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

خاتوو تەلار فەرموو.

بەڕێز تەلار لطیف محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بەوشێوازەش بـێ، کـە د. فرسـت ئێستا ئامـاژەی پێکـرد یـان وەکـو دکتـۆرە بـەهار، بەڕێزبەندییەکـە بەوشێوازە نـەبـێ کە وەکو یەکەم کەس کێ ئەوەی لیژنـەی یاسا بـێ تەئکید دەکەمەوە، دووەم : کێ پێشنیاری کردووە بۆیە بەوشێوەیە بـێ بەڕاستی ئیجحافە بە حەقی ئەندام پەرلەمانەکان.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە ئەگەر ئەندام پەرلەمانێك درەنگ قسەی کردبـێ، ئەوەش ئیجحاف نییە؟ من سـەیرم لـێ دێ بەڕاسـتی ئەنـدامی بـەڕێزی پەرلـەمان، ئێـوە نوخبـەی کۆمـەڵگان ئەگـەر تـەنها بـەوەی کـە یـەکێك زووتـر بخرێـتە دەنگدانەوەو ئەوە دەنگ بێنێت، یەکێکی درەنگـتر بخرێـتە دەنگدانـەوە ئـەوە دەنـگ نـەهێنێت ئـەوە چـۆن دەبێت؟ کەواتـە ئێـوە خۆتـان سـاغ ناکەنـەوە، بـەپێی ئـەوەی کـە دەخرێـتە دەنگدانـەوە ڕەچـاوی دەکـەن، لەکاتێکدا تـۆ دەتـوانی ڕای یەکـەم دژی دەنـگ بـدەی، ڕای دووەم دژی دەنـگ بـدەی، ڕای سـێیەم دژی دەنـگ بدەی، دەنگ بۆ شەشەم بدەی، ماموٚستا مەڕوان فەرموو.

بەڕێز حسین اسماعیل حسین (مەڕوان گەلاڵی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە قەناعەتی من ئەو ڕەئییانەی کە جەنابت خوێندتەوە، هەر پەرلەمانتارێك و جەنابت ئیشارەتت پێکـرد، خۆی ساغ کردۆتەوە دەنگ بۆ کامـەیان دەداتـن، کامـەیان دەنگـی زیـاتری هێنـا کـە نیسابەکەی تـەواو کـرد، ئەوانی تر بە تەسەوری من پێویست ناکات دەنگیان بۆ بدرێـن.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. عزت فەرموو.

بەڕێز د. عزت صابر اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە ساڵی دووەمە لە پەرلەمان سودفەی ئەوەم نەکرد (٥ یان٦) ڕا هەبێت، هەر سودفەی ئەوەم کردووە (٣) ڕا بووە، نازانم ئەوە بۆ گەیشتۆتە شەش ئەوە یـەك، دوو: بەڕاسـتی ئـەوە ئیشی لیژنـەی یاسـایی و لیژنـەی پەیوەندیدار بوو، ئەو تسەلسولە دابنـێ بۆ ئێمە، چونکە زۆرینە لەسەر چی کۆك بوو، با ڕای یەکەم بـێ یـان بڕیاری لیژنەی یاسا یاخود ڕاپۆرتی لیژنەی یاسا یەکەم بـێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

تەبعـەن ئـەوە هـەمووی لـە دەرەوەی پـەیڕەوە، ئـەو موناقەشـەیە هـەمووی لـە دەرەوەی پـەیڕەوە، بـەپێی پەیڕەو، بەپێی عورفی پەرلەمانی، کە هەنـدێك لـە ئەنـدامانی پەرلـەمان ئێستا لـە خـولی پێشـووش بـوون، ئـەوانیش دەزانـن هەمیشـە دەنگدانەکـە بەوشـێوەیە بـووە، ڕاپـۆرت خراوەتـە دەنگـەوە دوای ئـەوە ڕای ئەندامانی پەرلەمان خراوەتە دەنگەوە، یەك بە یەك ئەوەی زۆرینەی بەدەستهێنا ئەوەیان پەسـەند کـراوە،

بزانین چەند ئەندام پەرلەمانێك ناویان نووسیوە، من پێشنیاردەكەم (١٥) خولەك دەرفەت دەدەین بە فراكسیۆنەكان، كاك بەهزاد فەرموو.

بەڕێز بەهزاد دەروێش دەروێش:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

خاڵە ئێكێ ئەز دگەل هەندێمە ناڤ هۆلێدا (١٠) دەقە بدەینە هەردوو لیژنە بەڕێز، ئەو شەش ڕەئییە نووكە بۆتە پێنج ، ئەوی دووان د. فرست سەحبی كردەوە، شەشەم و سێیەم زۆر زۆر لەیەك نزیكن، دەكرێت ئەو لیژنە بەڕێزە دەمجیان بكات، تەنها چوار پێشنیار دەمێنێتەوە، ئەوكاتە هەر تەبیعییە بەپێی پەیڕەوی ناوخۆ بیدەینە دەنگدان، یەك لایی بكەینەوە.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

كاك گۆران فەرموو.

بەڕێز گۆران ئازاد محمد:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من حەزدەكەم بۆیە سەرەتا وت، پێم خۆشە ئەو نیقاشە ئێستا بكرێت، نەك لەكاتی دەنگدان، كە شتێك دەنگی لەسەر درابا تووشی ئیشكال بووباین، ئێمە لێرە ناتوانین یەعنی وەك لیژنە ئەو ئەفزەلییەتە هەڵبژێرین، یەعنی هیچ سەلاحەتییەكمان نییە، ئایا ئەو ڕەئییە ئێمە دەكەینە یەكەم كە زۆرترین ئەندام پشتیوانی كردیە، ئەگەر ئەوە پێوەر بێ ئەوە زۆرترین وتیان هەڵبگیرێت، یان ئەوە دەكەینە تەسەلسولی یەكەم كە زووتر قسەی كردووە، بۆ نموونە دكتۆر فرست پێش هەڵگرتنی ئەو ڕەئییە قسە كراوە، ئەوە زووتر قسەی كردووە دەیكەینە پێوەر، بۆئەوەی تەسەلسولی بۆ دابنێین، ئێمەش ناتوانین ڕەئییەكان دەمج بكەین و لێك بدەین، ڕەئی ئەندامانە، ئەگەر ئەندامێكی پەرلەمان تەرحێكی كردووە، سەحبی ڕەئییەكەی دەكات، یان دەمجی ڕەئییەكەی دەكات لەگەڵ ڕەئییەكی تر ئەوە ئەوكاتە ئێمە مەمنونین و بۆی دەمج دەكەین و ڕەئییەكەی ئەو لادەدەین، بەڵام ئێوە خۆتان ئێمە وەك لیژنە هیچ ئاگاداریەك لەبەردەستی ئێمە دانییە، ئێمە ئالییەتی ئەو مەوزوعە یەك لابكەینەوە، ئێمە ڕەئییەكانی هەموتانمان دەرج كردییە، بە دەنگدان یەكلادەبێتەوە، ئالییەتی دەنگدانەكە نەسێكی وازح نییە، عورفی پەرلەمانی هەیە، ئسلوبی تر هەیە، ئەوە یەكلایی بكەنەوە، بە ئسلوبێك كە لەكاتی دەنگدانەكەدای كامەی دەنگی هێنا ئیشكالی لەسەر دروست نەبێ، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆكی پەرلەمان:

د. ابراهیم فەرموو.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ژی پێشنیارەك یا هەی، بەڵکی عیلاجا ڤی بابەتی بکەت، ژ بۆ دا ئەم ژ ڤێ ئیشکالێ دەرکەڤین کێ بەری کێ ئاخفتیە خالا ئێکێ یا لیژنا یاسایی، چونکی بربرا پەرلەمانیە کو ئەو لیژنا یاسایی خالا ئێکێ کا چ خال بۆ خۆ ئێك کەفتینە خالا ئێکێ بیت بۆ دەنگدانێ و خالا دوویێ لیژنا پەروەردێ ژی پێشنیارا خۆ دا پشتی ڤان هەر دووکا ئەوێن دی بێخنە دەنگدانێ، لیژنا پەروەردێ ئەگەر بێی سەحکەیێ دگەل خالا بەرێز علی حەمە صالح دگونجت، ئەم دشێن ڤێ گاڤێ خالا بەرێز علی حەمە صالح دەمج کەین دگەل خالا پەروەردە و خویندنی بالا ئەڤە خالەکا دی ژێ چوو خالەك ژی کاك فرست بێژن خالەك سەحب کر چار خالێن دی مان، خالا ئێکێ بۆ لیژنا یاسایی بیت، خالا دوویێ بۆ لیژنا پەروەردێ بیت، خالا سێ و چار بۆ بەرێزێن ئەندامێن پەرلەمانی بیت، رەنگە عەدالەتەك تێدا بیت، چونکی لیژنا یاسایی تەمسیلا هەمی فراکسیۆنا دکەت، لیژنا پەروەردێ ژی تەمسیلا هەمی فراکسیۆنا دکەت ب قناعەتا من پیچەکا عەدالەتێ یا تێدا هەی ئەگەر هوین هاو را بن دگەل مە، سوپاس.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالا ئەو ڕایەتان لە راپۆرتەکەدا دەرج نەکردووە.

بەڕێز د. ابراهیم احمد سمۆ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نە، ئەوەیە ئەنجومەنی وەزیران بە هەماهەنگی لەگەل وەزارەتی خوێندنی بالا بۆی هەیە تایبەتمەندی بداتە هەر.....

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێزان عورفی پەرلەمانی چۆن بووە، وا دەڕۆین، لیژنەی پەیڕەوی ناوخۆ ئەوە یەکێکە لە ئیشکالییەتەکانی تر، لیژنەی پەیڕەوی ناوخۆ داوایان لێ دەکەین ، کە چۆن لە هەمواری پەیڕەوی ناوخۆ چارەسەری بکەن، بەلام ئێستا عورفی پەرلەمانی چۆن بووە وا دەڕۆین، ئەگەرنا نیشانەی پرسیار لەسەر کۆی ئەو یاسایانەی کە لە رابردوو دەرچوون لە (٣) خولی رابردوو و، لە خولەکەی ئێستاشمان نیشانەی پرسیاری دەکەوێتە سەر، بۆیە ناچارین لەسەر عورفی پەرلەمانی بڕۆین، د. فرست فەرموو.

بەڕێز د. فرست صۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خالێ پەیڕەوییە بە تەئکید ئەوەی ئێستا دەیڵێم، ئەگەر سەیری ماددەی (١٧) بکەی، لە فەقەرەی (٣) دەڵێت بەڕێوەبردنی گفتوگۆ و پارێزگاری کردن لە ڕێکارییەکانی، ئەوە دەسەلاتەکانی سەرۆکی پەرلەمانە، تەنزیمی گفتوگۆو ڕێکارەکانی ناو کۆبوونە بەتایبەتی جەنابت وەکو سەرۆکی پەرلەمان خۆت دەتوانی ئەوەی ڕێك بخەیت ئەوە یەك، سەبارەت بە مەسەلەی دەنگدان ئەگەر سەیری ماددەی (٧٧) بکەین، لە

ماددەی (٧٧) هاتووە دوو بڕگەیە، یاساو بڕیارەکان بەزۆرینەی ژمارەی ئەندامە ئامادەبووەکان دەردەکرێن، جگە لەو حاڵەتانەی زۆرینەی تایبەتیان تێدا مەرج کراوە، بڕگەی دوو تەماشا بکەن، سەرۆك بەپێی ئەنجامی دەنگدان بڕیاری پەرلەمان بە ڕەزامەندی یان ڕەت کردنەوە ڕادەگەیەنێ، مانای وایە لێرە ڕەت کردنەوە مانای چییە، کە درایە تەسویت یەکێك بردیەوە مانای وایە ڕەئییەکەی تر ڕەت کرایتەوە، بۆیە ئەوە جگە لەوەی عورفێکی پەرلەمانی بووە ئەگەر تەماشاشی بکەی لە ماددەی (٧٧) بەجۆرێك لە جۆرەکان ڕوونە، ئەگەر نا ڕوونیشە بەسەرچاو لەکاتی پەیڕەو ڕوونتری دەکەین، هەتا مەسەلەی ئەو ڕەئییانەش دەتوانین چارەسەری بکەین، بەڵام بە تەئکید لێرە کێشەیەکی زۆر گەورەمان دەبێ.

بەڕێز د.یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوانزە ناو نووسراوە بۆ نوقتەی نیزامی، بەڵام پێموابێت ئیتر نوقتەی نیزامی نییە، نوقتەی نیزامی ڕوونکرایەوە کە بە پێی پەیڕەو دەنگدان چۆنە، فەرموو کاك سالار.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم بابەتە جەدەل هەڵدەگرێ، لەبەر ئەوە پێموایە قسەیەکی دەقیق نییە کە موسبەقەن پێتان وایە ئەگەر داوای نوقتەی نیزامی بکرێ، کە نوقتەی نیزامی نییە، کە جەنابت دەتەوێ ئیستیناد بکەیتە سەر عورفی پەرلەمانی من ڕوونی دەکەمەوە لە خولی پێشوو چۆن ئەو بابەتە پەیڕەو کراوە، ئەو تێڕوانینەی لە ڕاپۆرتی لیژنەی مەعنی دا هاتووە دەخرێتە دوورترین ڕا، دوورترین هەرە دوورترین، بۆ؟ لەبەر ئەوەی پێویستە ڕای ئەندامانی پەرلەمان بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرێ، لەڕای ئەندامانی پەرلەمانیش دا لیژنەی مەعنی تەسەلسول، واتا ژمارەی تێڕوانینەکان دەستنیشان دەکات، بۆ نموونە زەعیفترین ڕا، دوورترین ڕا وەردەگیرێ بە نەزەری ئیعتیبار، بۆ ئەوەی مافی کەمینە بپارێزرێ، کەمترین ڕا دەخرێتە دەنگدانەوە، بۆ نموونە ئەم خاڵە سێ پشتیوانی هەیە، حەوت پشتیوانی هەیە، نۆ پشتیوانی هەیە، دوانزە پشتیوانی هەیە، تۆ لە سێ یەکە بۆ حەوت بۆ نۆ بۆ دوانزە دەست پێ دەکەی، نەك زۆرترینیان، ئەوە بۆچی؟ بۆ پاراستنی مافی کەمینە، ڕێزی بۆچوونی کەمینە، ئەگەر عورفی پەرلەمانیتان دەوێ لە خولی پێشوو بەم جۆرە موتەبەع بووە و کار کراوە، ئەگەر تێڕوانینێکی ترتان هەیە، دەقێك پێش دەخەن ئەوە مەسەلەیەکی تر، سوپاست دەکەم.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك سالار، داوات لێ دەکەم کە بە حەساسییەتەوە، کەس بە حەساسییەتەوە ئەوە وەرنەگرێ، هیوادارم لە خولی پێشووش ڕاتان وابوایە، کە ڕای کەمینە بە نەزەری ئیعتیبار وەربگیرایە، زۆربەی ئەو پرۆژە یاسایانەی، بە یارمەتیتان، من سەیری پرۆتۆکۆلاتی پەرلەمانم کردووە، بەدواداچوونم کردووە، ئەو ڕایەی کە ئێستا لێرە دەیلێم عورفی پەرلەمانی بووە، ئەندامانی تری خولی پێشووش لێرە دانیشتوون، بە بەڕێز کاك گۆرانیشەوە، بە یارمەتیت، من دڵنیام ڕەنگە ڕای جەنابت وابووبێ لە خولی پێشووش، بەڵام

زۆربەی ئەو پرۆژە یاسایانەی لە خولی پێشوو لەلایەن فراکسیۆنەکانی کەمینەوە پێشکەش کراون هەر نەهێنراونەتە ناو هۆڵی پەرلەمان، هەر ڕەت کراونەتەوە، باشە، بەڕێزان لە هەر فراکسیۆن دا ئێستا ژمارەیەکی زۆر ناو نووسراوە، لە هەر فراکسیۆنەوە ڕای یەك کەسی تر وەردەگرین، کاك سالارمان وەرگرت لە فراکسیۆنی سەوز، لە فراکسیۆنی زەرد خاتوو امنە زکری وەردەگرین، فەرموو.

بەڕێز امنە زکری سعید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ب دیدا من نوکا وەختی دەنگدانیە پێویست ناکات ئەڤ هەمی نوقتە نیزامییە بهێنە وەرگرتن، ئەڤ نوقتە نیزامیە ژێ هەمی دەرڤەی نیزامینە، پاشان عورفی پەرلەمانی هەی، مادام عورفی پەرلەمانی هەیە چا هاتیە جێبەجێ کرن، نووکە دڤیتن حالەتی دەنگدانێ دڤیت بچیتە واری دەنگدانی دا، پێویست ناکات، هاڤکاری من کاك سالار بەحسی هەندێ کر کو ڕەئیایە ئەوە کو ناڤ ڕاپۆرتا دێتن بچێتە ئەخیری دەنگدان، ئەوە پرۆتۆکۆلێت پەرلەمانیت ژی هەی، ڕەئیا کو یا تەسبیت بووی، ئەو ئی عەوەلیش دەنگادنیش دا پێشەنگی ڕەئیێ دا دەچنە دەنگدانی دا، ژ بەرهەندێ نووکە ئەز دبینم وەختێ دەنگدانا پێویست ناکا هیچ نوقتە نیزامەییەکا بێتە وەرگرتن.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

وایە، ڕای لیژنەکان لە پێش دا چۆتە دەنگدانەوە، سوپاس، فراکسیۆنی گۆڕان، کاك علی حەمە صالح، فەرموو.

بەڕێز علی حەمە صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە دیدی ئێمە هیچ ئیشکالیەتێك لەوەدا نییە کە یەکەم ڕا دەخرێتە پێشەوە یان نا، چونکە دەبێ پەرلەمانتار بەڕاسی وەعی ئەوەی هەبێ، بزانێ دەنگ بە کام ئیختیار دەدات، ئەوە لەلایەك، دوو/ ئەی چۆن ئێمە باسی دیموکراسییەت و لیستی نیمچە کراوە دەکەین، کە هاووڵاتییەکی ئاسایی دەڕوات دەنگ دەدات بە کاندیدی ڕەقەم (٨٧)، دەنگ بە دوو نادات، یەعنی دەبێ پەرلەمانتار وەعی ئەوەی هەبێ بە قەدەر هاووڵاتییەکی دەنگدەر، بەڕاستی ئەوە لای ئێمە جەدەلێکی ناپێویستە.

بەڕێز د. یوسف محمد صادق/ سەرۆکی پەرلەمان:

باشە، سوپاس، بەڕێز کاك أبوبکر لە فراکسیۆنی یەکگرتوو، بەڵێ فەرموو.

بەڕێز أبوبکر عمر عبدالله (أبوبکر هەڵەدنی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

جەوهەری کێشەکە دوو شتە، تایبەتمەندی هەبێ یان نەبێ؟ بەڕای من ئەوە یەکەم بخەینە دەنگدانەوە، هەبێ یان نەبێ؟ ئەگەر تایبەتمەندی نەما ئەوە کێشەکە چارەسەر دەبێ، دووەم/ ئەگەر تایبەتمەندی